JOSEF ŠKVORECKÝ

Sfîrșitul locotenentului Borůvka

EDITURA MILITARĂ

JOSEF ŠKVORECKÝ

•

Sfîrșitul locotenentului Borůvka

JOSEF ŠKVORECKÝ

Sfîrșitul locotenentului Borůvka

În românește de Sanda Apostolescu

EDITURA MILITARĂ, BUCUREȘTI, 1992

Coperta : FL. CREANGĂ

„Konec poručíka Borůvky“ — © Josef Škvorecký, 1975
SIXTY-EIGHT PUBLISHERS CORPORATION
Box 695, Postal Station „A“
Toronto, Ont. M5W 1G2
CANADA

ISBN 973-32-0227-4

NOTA AUTORULUI

În puținele lucrări de ficțiune scrise pînă acum de autori cehi despre evenimentele din anul 1968 și urmările lor, eroii erau invariabil intelectuali. În această culegere de povestiri polițiste însă, am încercat să privesc unele dintre cauzele și rezultatele acestui eșec al marxismului prin ochii unui om simplu.

Pentru ca orice cititor să înțeleagă implicațiile acestor povestiri, probabil e nevoie de cîteva date referitoare la fundalul istoric. Cehoslovacia a fost creată în 1918, după prăbușirea imperiului austro-ungar. Și-a pierdut independența în martie 1939 — la șase luni după Pactul de la München — și, din 1939 pînă în 1945, a suferit o cruntă ocupație nazistă.

În 1948, partidul comunist, sub conducerea lui Klement Gottwald, a pus mîna pe putere, iar țara noastră a alunecat sub dominația rusă, devenind un stat de tip sovietic. A îndurat douăzeci de ani de marxism-leninism, cu crimele și flagranta lui injustiție, mascată sub formula de „justiție de clasă", cu noul ei jargon și noua ei clasă a celor „mai egali între egali".

Dar în 1968, pentru o perioadă de opt luni, Cehoslovacia a înflorit, cînd, în locul stalinistului convins Antonín Novotný, funcția de conducător al partidului a fost luată de Alexander Dubček. În această perioadă, cunoscută ca „Primăvara de la Praga", țara a traversat o experiență care, în multe privințe, era identică cu ceea ce se petrece acum în Uniunea Sovietică sub Gorbaciov: au fost dezvăluite crimele trecute ale regimului,

s-a desființat cenzura, s-au preconizat reforme orientate spre economia de piață, s-a discutat posibilitatea reintroducerii sistemului multipartit de dinainte de război ș.a.m.d.

Aceste eforturi au luat brusc sfîrșit în 21 august 1968, cînd trupe cuprinzînd jumătate de milion de oameni (în cea mai mare parte sovietici) și cinci sute de mii de vehicule de asalt au invadat țara: Dubček și membrii conducerii sale au fost transportați cu avionul la Moscova, în cătușe, și au scăpat doar printr-o minune de soarta liderului ungur Imre Nagy, care fusese împușcat de sovietici după înfrîngerea similară a revoluției ungare din 1956.

Intervenția de tipul hunului Attila a fost descrisă de agresori ca „Intrarea armatelor frățești, venite să aducă un ajutor frățesc cehilor și slovacilor" — o falsificare acceptată încă de regimul lui Gorbaciov și care pare a fi privită oficial ca unicul lucru corect făcut de regimul Brejnev, altfel reprobat.

În perioada care a urmat acestui atac, viețile cetățenilor Cehoslovaciei au fost supuse unei Orwell-izări degradante — numită „normalizare" — care urmărea să reducă acest popor, cîndva liber și cu adevărat democrat, la obediență absolută și la o totală demoralizare. Guvernul aproape că a reușit în ambele privințe. Dacă n-ar fi existat un pumn de bărbați și femei curajoși și drepți, Cehoslovacia ar fi în prezent irevocabil mimicită.

Cele cinci povestiri din această carte se bazează toate, liber, pe cazuri autentice.

J. Š.

aprilie 1989

Ori de cîte ori încerci să descoperi
Oamenii, pînă la urmă tot la unul
singur ajungi.

John Dos Passos

DOMNIȘOARA PEȘKOVÁ REGRETĂ

Locotenentul Borůvka nu declarase niciodată că ar crede în semne. Dar în acea duminică — 17 august 1967 — simți un fel de apăsare, cînd picupul fiicei sale, Zuzana, emițînd un cîntec melancolic, îl trezi în dimineața însorită :

Domnișoara Otis regretă că nu
poate veni azi la prînz,
Doamnă, Domnișoara Otis regretă că nu
poate veni azi la prînz,
Îi pare rău că întîrzie, negreșit,
Dar aseară, pe strada Iubirii, a rătăcit,
Doamnă, Domnișoara Otis regretă că nu
poate veni azi la prînz.

Locotenentul habar n-avea cine e domnișoara Otis sau de ce nu-și poate ține promisiunea. Pe de altă parte însă, bănuia că Zuzana n-a pus discul doar așa, fiindcă-i plăcea cîntecul, iar gîndul acesta îl indispunea.

„*Doamnă...*“ cînta bardul cu o voce de bariton impregnată de whisky, și fața rotundă ca o lună a loco-

tenentului se încreți în nenumărate riduri. Baritonului i se alătură deodată scîncetul unui copil. Culcat încă în pat, bătrînul criminalist se întristă și mai tare. Aversiunea lui pentru cîntăreții bărbați reprezenta doar unul din colțurile unui triunghi, celelalte două fiind un copil care plîngea și un tînăr numit Mack. Așta era numele lui adevărat, nu o poreclă. Tînărul nu era tatăl copilului, locotenentul însă spera din tot sufletul că va deveni curînd, tocmai de aceea îl indispunea interesul Zuzanei pentru cîntăreți. Îi cunoștea slăbiciunea pentru soliștii de muzică pop. Părea că nu scăzuse nici chiar acum, cînd Zuzana devenise mamă, și se temea că dorința lui Mack de a deveni tatăl copilului s-ar putea evapora la focul geloziei. Identitatea tatălui biologic n-o cunoșteau pînă acum decît Zuzana și locotenentul. Doamna Borůvková continua să creadă cu încăpățînare în paternitatea lui Olda Špáček, care purta haine fistichii și era pilot-cascador la Clubul Aeronautic al armatei. Decît să-i dezvăluie maică-sii adevărul, Zuzana prefera să joace rolul amantei abandonate de Špáček (sau a „tîrfei" lui în momentele în care doamna Borůvková era peste poate de furioasă și sîngele ei italienesc începea să fiarbă) și refuza, pur și simplu, să-l dea pe pilot în judecată pentru pensie alimentară, lucru pe care mîndria nu i-ar fi permis să-l facă.

Cînd s-a trezit și și-a dat seama că visul ei
de dragoste s-a spulberat,
Doamnă, a dat fuga la cel ce-o mînase
pe drumuri greșite...

O briză proaspătă, cum o întîlnești doar duminică dimineața, pătrunse în camera de zi, și bătrînul criminalist se simți apăsat de o presimțire. Era conștient că nu trebuie să se lase pradă acesteia, că trebuie să și-o scoată hotărît din minte, ca un mod irațional, și deci neștiințific, de a gîndi. Necazul era că atît de des presimțirile se dovediseră corecte. Cu ani în urmă, de pildă, cînd aflase numele pe atunci noului șef al Secției Criminalistice, fusese cuprins de același sentiment nela-

locul lui care, deşi neştiinţific, se dovedise corect. În timpul scurteî cariere a căpitanului Amoarte (de felul lui bărbier, apoi membru zelos al partidului, Amoarte venise în Criminalistică de pe postul de director la Radio Praga, unde refuzase să folosească un pseudonim), se întîmplase să se înregistreze o creştere fără precedent a numărului celor care-şi asumaseră sarcina de a lua viaţa semenilor lor. Cu excepţia unui singur caz, condus personal de căpitanul Amoarte, făptaşii fuseseră prinşi cu toţii de către locotenentul Borůvka şi, pînă la urmă, li se luase şi lor viaţa, de o manieră pe care bătrînul criminalist o considera medievală şi nedemnă de ştiinţa penală modernă. De fiecare dată cînd se întîmplase una ca asta, locotenentul petrecuse multe nopţi de insomnie. Nu asistase niciodată la o execuţie, deşi avea dreptul s-o facă, iar sergentul Málek pretindea chiar că era de datoria lui — o datorie pe care sergentul însuşi o îndeplinea cu mare bucurie.

Principalul ziar al partidului, ale cărui pagini de sport locotenentul le citea zilnic, caracteriza pedeapsa ca fiind „dreaptă", uneori o califica prin sintagma „aspră, dar...". Bătrînul crîminalist nu se îndoia de asprimea ei, era însă mai puţin sigur în ceea ce priveşte dreptatea. Nu dispunea de argumente filosofice împotriva penalizării, iar pedeapsa era acceptată chiar şi de religia lui — pe care, cîndva, de mult, în liceul din Kostelec, părintele Meloun i-o băgase atît de temeinic în capul lui rotund încît, deşi nu mai mergea de mult la biserică, locotenentul nu reuşise niciodată să scape de sentimentul că, la urma urmelor, Dumnezeu există. Ce nu fusese niciodată în stare să înţeleagă era de ce Dumnezeu permitea să se petreacă lucruri care să-l umple pe el de asemenea îndoieli.

Cît de bine i se potrivea căpitanului numele s-a confirmat, în cele din urmă, cu ocazia unei execuţii care a pus capăt implicării personale a lui Amoarte în arta criminalisticii. Locotenentul refuzase să creadă atunci în indiciile existente ; erau prea bătătoare la ochi şi prea neconcludente. Au apelat însă la căpitan, căci se sugerase o crimă cu motivaţie politică. Victima fusese membru

al partidului comunist, și unele urme vagi conduceau la un membru al partidului catolic al poporului — redus în prezent la statutul politic și la influența Clubului iubitorilor de pisici. Locotenentul refuzase să atribuie unui catolic un mod de a gîndi mai potrivit cu persuasiunea nemotivată, marxistă a victimei, drept care căpitanul Amoarte îi luase cazul. Mai înainte ca locotenentul, continuînd neoficial ancheta, în timpul său liber, să reușească să dea de urma adevăratului asasin, Amoarte adusese cazul în punctul în care cea mai aspră pedeapsă cu putință fusese aplicată unei persoane nevinovate. Adevăratul făptaș se dovedi a nu fi membrul nici unui partid, iar pe comunist (fost bijutier) nu-l omorîse din ură de clasă, ci pur și simplu pentru a pune mîna pe niscaiva bijuterii, pitite de acesta cînd i se naționalizase prăvălia. Cînd își primi și el aspra, dar în acest caz, justificat de dreapta pedeapsă — după ce departamentul justiției din cadrul partidului rezolvase cîteva probleme legale referitoare la două condamnări la moarte într-un caz în care erau implicați doar un asasin și o singură crimă — departamentul îl transferase pe căpitanul Amoarte în cadrul poliției secrete, unde, în ciuda protestelor sale, îl făcuseră să-și schimbe numele în Sedláček* (unul din cele două pseudonime de serviciu — celălalt era Procházka* — atribuite de obicei noilor membri ai acestei atît de tainice organizații) și-l avansaseră la gradul de maior. Locotenentul își luase un concediu medical și plecase la Kostelec. Numai după ce petrecuse o săptămînă de hoinăreală prin păduri și mai multe nopți (cînd nu putea fi văzut de nimeni) stînd de veghe la mormîntul unui preot oarecare de parohie, se simțise destul de zdravăn pentru a se întoarce la Praga și a-și lua postul în primire.

De ce nu renunțase cu mult timp în urmă? Nu știa. Prin natura lui, nu era un om înclinat spre filosofie, iar deducțiile sale logice erau exclusiv legate de fapte concrete: amprente digitale, rapoarte balistice, găuri străpunse în alibiuri contrafăcute cu grijă, contradicții în de-

* Țăranu și Plimbare, nume foarte des întîlnite la cehi (n. tr.).

claraţii. Poate că rămînea în slujbă pentru că-l plăteau bine, poate pentru că numai la asta era bun. Acum era prea gros în talie ca să-ţi mai poată exercita meseria iniţială de profesor de educaţie fizică. Şi, în plus, întotdeauna îi păruse mai rău de victimele crimelor decît de criminali. Gîndindu-se la această distincţie emoţională, îşi dădu seama că ea era influenţată tot de preotul din Kostelec. Moartea, obişnuia să spună venerabilul părinte Meloun, îi găseşte pe asasinii condamnaţi mai puţin nepregătiţi decît pe victimele lor.

Dar nici atît n-ar fi fost de-ajuns ca să-l facă pe locotenent să rămînă la Criminalistică. Altceva era la mijloc. Un fel de dar, ceva ce nu era în stare să-şi explice nici măcare sieşi. Un fel de năzuinţă de nestăvilit spre aflarea adevărului.

Îşi puse perna în cap, ca să înăbuşe sunetul muzicii şi presimţirea care-i strica dimineaţa proaspătă de duminică deveni şi mai puternică. Apoi, lîngă pat, sună telefonul. Ridică receptorul.

— Josef ! rosti vocea sergentului Málek. Scuză-mă că te deranjez din siesta duminicală, dar ne-a căzut pe cap o sinucidere. Ştiu că azi nu eşti de serviciu, s-ar putea însă s-o ştii pe fată, aşa că m-am gîndit...

— Cine-i fata ? întrebă locotenentul cu tristeţe în glas.

— O cheamă Alena Pešková.

* * *

În drum spre locul sinucinderii, locotenentul se gîndi la dansatoarea cea tristă. Un procuror necinstit, pe nume Hynais, încercase odată s-o şantajeze, ca să se culce cu el. Fratele mai mic al fetei tocmai comisese delictul de deteriorare a unor scaune la un concert rock ; era în joc situaţia lui ca student la universitate şi cazul i-a revenit lui Hynais. Care l-a şi achitat, dar mai înainte de a-şi putea încasa recompensa, l-a omorît nevastă-sa. Locotenentul a rezolvat cazul şi nedisciplinatul iubitor de rock'n'roll a trecut în sarcina unui alt procuror, care a

cerut o pedeapsă exemplară de trei ani într-o școală de corecție și a reușit s-o obțină.

Cînd locotenentul ajunse la locul faptei, unde-l așteptau sergentul Málek și bătrînul doctor Seifert, mirosul de gaz persista încă în aer. Gazul provenise de la un aragaz ce se afla într-un colț al garsonierei micuțe și reci. Mirosul fusese atît de puternic, încît un vecin, domnul Vávra, campion la sărituri în apă, îl simțise la ora opt dimineața, pe cînd pleca să se antreneze la bazinul de înot de la Barrandov. Își apropiase nasul de gura cheii, se speriase și începuse să bată cu pumnii în ușă. Văzînd că dansatoarea nu răspunde, se aruncase cu toată puterea asupra ușii. Ușa cedase și el se trezise proiectat înăuntru. Dintr-o privire, înțelesese ce se petrecuse. Închisese gazul, deschisese fereastra, chemase salvarea și, pînă la sosirea ei, îi făcuse fetei, foarte conștiincios, respirație artificială. Medicul care venise cu echipa salvării o declarase moartă, apoi chemase miliția.

Fata zăcea pe spate pe un studio. Purta o rochie scurtă de seară și pielea îi era albă, albă ca varul. Pe o mică măsuță de servit cafea se afla o sticlă de vin, aproape goală. Lîngă ea, un pahar cu un rest de vin în el. Nu băuse de bucurie, gîndi locotenentul. Să bei de una singură ! Privi în jur. Pe aragaz se afla o crăticioară ; laptele din ea dăduse în foc și stinsese flacăra. Un caz clasic.

Locotenentul privi încă o dată în jur. Garsoniera era modest mobilată, dar pretutindeni se vedeau urmele acestei persoane delicate, care acceptase cîndva să salveze cariera universitară a fratelui ei, plătind cu prețul pe care femeile îl plătiseră încă de pe vremea vechiului Babylon. Iar acum zăcea aici, intoxicată cu gaz. Ochii locotenentului se plimbară peste florile triste dintr-un vas de ceramică, peste tabloul cu nudul unei femei zvelte, culcate (habar n-avea că era o reproducere după Modigliani), peste biblioteca mică, cu cîteva volume publicate de Clubul prietenilor poeziei și de Clubul cititorilor. Scuturâ din cap, să împrăștie amintirile legate de trecutul fetei moarte, și începu să cerceteze din nou scena tragicului accident. Dansatoarea purta încă unul din pan-

tofii de seară. Celălalt îi căzuse din picior și zăcea pe covor, un obiect trist, părăsit.

De vîrful tocului înalt și subțire atîrna ceva verde. Locotenentul se aplecă și ridică pantoful de pe covor. Obiectul verde era un trifoi cu patru foi, ușor ofilit, dar încă proaspăt.

* * *

Primul impuls al locotenentului fu să telefoneze cîtorva dansatoare de la teatrul Odeon pe care le cunoștea, dar pe urmă îi veni o altă idee — idee care avea și ea un iz de presimțire. Se hotărî să aștepte rezultatul autopsiei. Ziua de luni și-o petrecuse cercetînd o crimă. Făptașul îi trăsese nevestei, evident infidele, un dos de palmă peste obraz cu atîta neîndemînare, că femeia căzuse și-și fracturase baza craniului de colțul unei mese metalice de bucătărie. Dragostea și remușcările triumfaseră imediat în fața geloziei și soțul se predase. Locotenentului îi plăceau asemenea cazuri. Cu toate că și ele se sfîrșeau cu pedepse drepte, acestea nu erau din categoria „aspră, dar...".

* * *

Doctorul Seifert intră în birou cu cîteva minute înainte de terminarea schimbului.

— Nu știu, Josef, ce să mai cred, spuse. Cazul ăsta trebuie să-l trimitem la psihiatrie, n-am destulă experiență ca să mă descurc singur.

Locotenentul se uită la el cu o privire goală.

— Fătuca asta avea în ea un adevărat cocteil de otrăvuri, spuse cu cinism doctorul cel cărunt. În primul rînd, era beată turtă, dar nu destul pentru o otrăvire cu alcool. Mai avea și ceva gaz în plămîni, dar nici asta nu deajuns ca să justifice decesul. Și, în al treilea rînd — ar fi poate mai bine să stai jos cînd ți-oi spune...

— Ce-ai găsit ? întrebă locotenentul, posomorît.

— LSD, spuse doctorul.

— Ce ?

— M-ai auzit bine. LSD. Prescurtarea pentru dietilamina acidului lisergic.

Bătrînul criminalist nu auzise niciodată de așa ceva.

— Ce-i aia ? întrebă nevinovat.

— Nici n-ai zice, Josef, că ai o fată de nouăsprezece ani. Pe cuvînt, ești complet pe dinafară. Asta e. Doctorul Seifert oftă și-și scărpină chelia. Nu pot să nu mă sfătuiesc și cu alții. Nu sînt sigur ce efecte are drogul ăsta minune. Va trebui să-i amestecăm și pe psihiatri ; ei lucrează cu chestia asta. Numai că, Josef, de unde naiba o fi găsit fata LSD la Praga ?

— Karel, ce-i aia ?

Doctorul Seifert îi dădu neinformatului criminalist atîtea informații cît fu și el în stare.

— După mine, conchise el, există numai două posibilități. Sau i l-a dat vreun doctor de nebuni complet iresponsabil sau fata avea de-a face cu turiști din Vest.

* * *

Locotenentul înclina spre posibilitatea unui doctor de nebuni iresponsabil. Cunoștea psihiatrii. Nu chiar profesional, dar unul îi făcuse curte Zuzanei, care pe atunci lupta din greu cu o tendință de ușoară îngroșare a taliei — tendință pe care criminalistul, cu totul greșit, o credea moștenită de la tată. Principala ei armă în această luptă era baschetul, dar, cu toate că acesta o adusese pînă în echipa națională, ca pivot secund, îi stimula totodată și pofta de mîncare pînă într-atît, încît tendința devenise și mai evidentă. Din punctul de vedere al locotenentului, Zuzana tot subțire era ; el, cel puțin, nu vedea nimic rău în silueta ei. Numai că idolul fiicei sale la momentul respectiv era un manechin, pe nume Twiggy, și talia ei de patruzeci și șapte de centimetri o îngrozea. Atunci a început să se învîrtă în jurul ei un psihiatru cu numele ciudat de doctor Arne S. Exer și locotenentul văzuse în numele lui un semn aducător de rele pentru viitor. Zuzana considera numele admiratorului ei ca pe o glumă bună și, cînd tatăl ei și-a exprimat îngrijorarea, i-a declarat :

— Oricum, din punctul ăla de vedere nu-i mai rău decît... și a înghițit restul.

— Decît cine ? a întrebat taică-său grav. Și din ce punct de vedere ?

— Nimeni, zău că nu.

— Trebuie să te fi referit tu la cineva.

— Jur că nu !

— Dar tocmai te pregăteai să-l compari cu cineva !

— Nu, nu-i adevărat. Doar că e cît se poate de obișnuit, conform standardelor. Oh, știu că standardele sînt cam laxe în ziua de azi, dar, tăticule, nu-ți face griji în cauza mea, sînt în stare să mă păzesc și singură. După cum avea s-o arate viitorul apropiat, Zuzana vorbea cu o nefondată încredere în sine. Dacă te gîndești bine, chiar mama e un exemplu de ce se poate întîmpla dacă n-ai grijă, nu-i așa ?

Cu asta i-a închis locotenentului gura. Nu cu mult înainte, fiica lui făcuse dovadă de încă o calitate pe care, la fel de greșit, presupusese că tot de la el o moștenise, dar care, cu toate astea, nu prea-i făcea plăcere. Atunci cînd completase un formular de înscriere la Facultatea de Educație Fizică, Zuzana băgase imediat de seamă o mică discrepanță între data de pe certificatul ei de naștere și data certificatului de căsătorie al părinților. Presupunînd absoluta probitate morală a puritanilor ei părinți, calculase că trebuia să se fi născut în luna a treia de sarcină. Plină de încîntare, îi făcuse cunoscută descoperirea tatălui ei, care fusese mai puțin decît încîntat de talentul ei deductiv.

* * *

La scurt timp după discuția despre psihiatrul cu nume nefericit, Zuzana slăbise brusc. Cînd locotenentul îi supusese șifonierul unei percheziții ilegale, găsise trei tuburi de sticlă goale, cu eticheta Dex-Fenmetrazine, și, printr-o abordare fără îndoială de modă veche a problemei, le pusese în fața doctorului Arne S. Exer. Nu obținuse satisfacție — psihiatrul reușise să-l convingă că nu comisese vreun act neștiințific sau ilegal și că respectase

cu stricteţe indicaţiile privind doza prescrisă de „Ferry", cum îi spuneau, popular, medicamentului, fetele dornice să-şi amelioreze măsurile taliei şi melancolicii încercînd să găsească vreo plăcere în viaţă.

Dar acum, cînd pilulele îşi făcuseră efectul şi Zuzana avea exact talia la modă, şarmul numelui erotic al doctorului se subţiase simţitor şi el şi pivotul volatil (ca să nu vorbim de cît era de capricios) al echipei naţionale de baschet îi dădu papucii psihiatrului, în ciuda viguroaselor lui proteste. Nu mult după aceea, Zuzana începu să se îngraşe iar, mai ales în talie. La drept vorbind, se îngrăşase pînă într-atît, încît fusese silită, în cele din urmă, să amîne cursurile de sărituri în înălţime, şi locotenentul se trezise bunic, fără să fi fost vreodată socru.

Îl deranjase grozav, dar nu reuşise să fie rău cu fiica lui ; nu făcuse altceva decît să joace, ca un amator, cîteva izbucniri de mînie paternă, fără urmă de succes de altfel. Următorul care apăru în viaţa Zuzanei, întotdeauna destul de populată, era un băiat numit Mack, şi se împliniseră şase luni de cînd nu avea rival. Speranţele locotenentului de a deveni socru înfloriseră din nou şi rămăseseră în floare pînă în prezent.

* * *

Mack era un tînăr deşirat, cu faţa îngustă şi cu părul ceva mai lung decît al Zuzanei. Vorbea ceha cu intonaţia cîntată a praghezilor, altfel însă era yankeu sadea. Părinţii lui erau o pereche de irlandezi cu părul roşu din Tennessee şi domnul McLaughlin era de meserie trompetist. Cînd izbucnise războiul din Coreea, se hotărîse să se stabilească în Cehoslovacia mai degrabă decît să intre în armata americană. Oficialităţile cehoslovace însă îl informaseră că străinii au voie să se stabilească în ţara lor numai dacă cer azil politic. Aşa că McLaughlin inventase o poveste despre cum fusese el persecutat în SUA (unde nu mai pusese piciorul de la vîrsta de şaisprezece ani) de către un senator al cărui nume, în declaraţia lui, îl scrisese greşit ca fiind MacArthur (oficialităţile

cehoslovace corectaseră pe urmă ortografia în locul lui). Invenția asta îi adusese o slujbă bună în orchestra barului Lucerna.

Mack se născuse la Copenhaga și avea trei ani cînd părinții lui veniseră la Praga. Zuzana îl întîlnise la policlinică, unde participa la niște cursuri de naștere fără dureri, după metoda sovietică. (După naștere, obstetricianul îi declarase că în viața lui nu auzise o mamă tînără, atletă pe deasupra, care să țipe atît de tare.) Mack venise la policlinică cu ochiul învinețit ca urmare a discuțiilor cu alți studenți la cîrciuma *La primator*.

— Singurul motiv pentru care s-a îndrăgostit de mine, îi mărturisise mai tîrziu Zuzana tatălui ei, cu franchețea care o caracteriza, e că-i turtiseră într-așa un hal globul ochiului, încît zicea că toți îi păreau numai piele și os și eu eram singura care arătam, cît de cît, normală. Sper să nu-i treacă, atunci cînd ochiul o să i se facă bine.

Nu i-a trecut, poate fiindcă atunci cînd i se vindecase ochiul, nu mai era nevoie de o iluzie optică pentru ca Zuzana să pară normală. Pe de altă parte, în camera ei apăruse un cărucior suspect pentru orice ochi. Numai că asta nu părea să-l deranjeze pe Mack. Locotenentul nu putea decît să spere că lucrurile vor rămîne neschimbate.

* * *

Pe cînd stătea, tîrziu după-amiaza, în fața televizorului, lui Borůvka îi trecu prin minte că nu e nevoie să aștepte pînă a doua zi verdictul experților de la clinica de psihiatrie. Își aminti de un alt doctor de nebuni : un vechi prieten de la liceul din Kostelec, care cîntase, pe vremuri, la chitară în orchestra în care locotenentul cînta la saxofon tenor. Spre deosebire de criminalist, care-și abandonase, ca un mizerabil, iubirea din tinerețe, psihiatrul îi rămăsese credincios și-și petrecea cea mai mare parte a timpului liber zdrăngănind la chitară cu o formație de amatori. Locotenentul se convinsese (privind prin gaura cheii) că în camera de alături Zuzana și Mack nu făceau decît să-i schimbe scutecele nepoatei lui Lucie.

Lăsînd la o parte toate temerile trezite din nou de vocea care cînta acum despre calităţile seducătoare ale prafului de stele, porni să-l caute pe doctorul Rus.

* * *

Doctorul şedea pe podium şi cînta la chitară, iar pe faţa lui, buhăită de alcool, era întipărită o expresie de beatitudine absolută. O formaţie Dixieland fraza o melodie lentă şi o cîntăreaţă, într-o rochie acoperită de paiete, şoptea în microfon, cu un glas blînd, ceţos :

Cînd s-a trezit şi şi-a dat seama că visul ei
de dragoste s-a spulberat,
Doamnă...

Locotenentul se înveseli, deşi cîntecul îl umplu din nou de o presimţire rea. O cunoştea pe cîntăreaţă. Era o persoană care circulase mult, fusese îndelung tînără, şi-i provocase din cînd în cînd un vis plin de teamă, în care apărea un părinte Meloun cu chip încruntat, care ridica indexul spre el cu un reproş posac şi arăta spre o pereche de table de piatră. De fiecare dată cînd visa visul acesta, locotenentul îşi promitea în gînd că se va schimba, apoi arunca o privire vinovată de cealaltă parte a patului dublu, la doamna Borůvková, care dormea somnul celor cu conştiinţa curată. Numai că ştim cu toţii cît valorează asemenea promisiuni, mai ales atunci cînd se referă la femei tinere cu ochi cenuşii îndepărtaţi, cu voce atrăgătoare şi cu un crescendo perfect — farmece irezistibile pentru un bărbat cu simţ muzical.

* * *

— E o substanţă primejdioasă, fără îndoială. Am citit despre cazuri în SUA cînd oamenii au decedat din cauza LSD, spuse doctorul Rus în pauză. Cîntăreaţa murea de curiozitate, dar se prefăcea că n-o interesează. Bineînţeles că e un subiect controversat. Ţin minte, mai

demult, a fost aici, la Praga, un poet *beatnik* american, care ridica laude pînă la cer chestiei ăsteia, spunea că e tratamentul ideal pentru blocajul scriitorului. S-ar putea să fie. Dar dacă ai vreo urmă de înclinare spre sinucidere și iei astă, e cazul să te legi de pat, ca să nu sari pe fereastră.

— Chiar așa ? întrebă, gînditor, locotenentul.

— Iar dacă ai înclinații maniacale, atunci e cazul să te lege alții, ca să nu zboare ei pe fereastră, împotriva voinței lor.

Tăcură un timp, apoi locotenentul spuse :

— Dacă e să mă iau după ce zici, lucrurile s-ar fi putut petrece astfel, și privi mohorît de la doctorul Rus la cîntăreață, al cărei nume era Eva Adamová. Locotenentul știa că era și ea un copoi perfect, chiar dacă nu prin profesie, iar doctorul Rus, un prieten vechi și de încredere. Criminalistul nu se simțea vinovat că discută cu ei cazul dansatoarei triste. Mai întîi a băut, foarte probabil ca să-și înece tristețea, apoi a luat LSD ca să se remonteze. Dar, în felul ăsta, tendința ei spre sinucidere s-a accentuat și... Se opri brusc.

— Laptele, spuse cîntăreața.

Locotenentul roși și zise rușinat :

— Ai dreptate, Eva... Nu e logic.

— Te cred și eu că nu e ! De cînd încearcă sinucigașii să-și aranjeze plecarea, ca să pară un accident ? Și dac-a fost un accident... Cîntăreața făcu o pauză. Pe frunte îi apăru o cută, dar își recîștigă iute controlul de sine și cuta dispăru. Era beată criță și drogată, continuă meditativ și, dintr-o dată, i s-a făcut o poftă de lapte cald ? Cînd sînt eu în starea asta, nu mi-e poftă decît de heringi în saramură.

— Nu de murături ? întrebă doctorul Rus, cu interesul specialistului.

— Asta înseamnă..., spuse criminalistul.

— Păi, aș spune că înseamnă exact *asta*, zise cîntăreața. O treabă necurată. În plus, crezi că s-a pilit de una singură, acasă, și și-a pus rochia de seară pentru ocazii speciale ? Ai mai auzit vreodată de vreo fată care

să poarte o rochie de seară acasă, singură cuc ? Sau poartă un capot sau...

— Eva..., vreau să spun... Locotenentul aruncă o privire nesigură spre doctorul Rus. Deși vechi prieteni, nu-i pomenise niciodată despre relațiile lui cu solista orchestrei. Aveți dreptate, domnișoară Adamová...

— Și chestia cu laptele care a dat în foc ! exclamă tainica lui prietenă. Așa ceva li se întîmplă numai pensionarilor bătrîni. Nu ține. Avea pe cineva la ea, mai întîi a îmbătat-o, pe urmă i-a dat din belșug LSD, combinația s-a dovedit a fi fatală, tipul s-a speriat și și-a amintit cum pensionarii...

— Aveți din nou dreptate, domnișoară Adamová, repetă locotenentul. De fapt își amintise altceva, ceva ce arunca o lumină ușor diferită asupra cursului gîndirii blondei.

Trifoiul cu patru foi înfipt în tocul ca un stilet.

* * *

Restul serii îl petrecu citind corespondența dansatoarei. În privința asta fata se dovedi deosebit de meticuloasă, lucru care ușură mult sarcina criminalistului. Scrisorile le păstra în sertarul de jos al unui scrin, legate cu panglici de culori diferite și așezate după alfabet. În sertarul de sus, locotenentul găsi scrisori de la mama fetei, din Svinné Lady, scrise pe hîrtie cu linii. Fiecare dintre ele, aproape fără excepție, conținea trei informații : știri despre cum e vremea la Svinné Lady, o relatare despre ultima scrisoare primită de la fratele din pușcărie și anunțul că va urma un pachet cu alimente. Ultimul punct era cel care prezenta varietatea cea mai mare, căci alimentele reflectau perfect anotimpurile și sărbătorile religioase : papanași pentru tîrgul de toamnă, cîrnați cînd tăiau porcul, fructe uscate de Crăciun, cozonaci de Paște și, vara, plăcintă cu mure. Locotenentul se întrebă cine oare mînca aceste delicatese de modă veche, și conchise că, oricine ar fi fost, nu era dansatoarea — nu numai fiindcă un regim de bunătăți de la mama i-ar fi distrus si-

lueta sveltă, esențială în profesiunea ei, ci pentru că apucase să citească și celelalte scrisori din scrin.

Nu erau prea multe — la urma urmelor, trăiau în epoca telefonului — și erau foarte fragmentare. Reuși totuși să afle din ele cîte ceva despre viața amoroasă a dansatoarei moarte. Cu greu s-ar fi putut spune că fusese satisfăcătoare. Majoritatea scrisorilor erau epistole sentimentale de adio, conținînd — inevitabil — unele dintre scuzele standard : „Cred că e mai bine pentru amîndoi să terminăm". „A fost grozav, să rămînem prieteni". „Aș fi un soț mizerabil, meriți ceva mai bun." Unul dintre acești altruiști își încheiase misiva de rămas bun cu un citat greșit dintr-un poet la modă : „ A fost minunat — dar, din păcate, ne frînge prea tare inima !" Numai că altruistului memoria îi jucase o festă — sau subconștientul său învinsese — căci în nota de adio apărea o ușoară modificare : „A fost minunat — dar, din păcate, ne frige prea tare inima !".

În mintea locotenentului apărură imagini ale plăcintelor, papanașilor și cîrnaților de la mămica.

Atenția însă îi fu atrasă de ultimul pachet de scrisori — doar două-l indispuseră, căci îl cunoștea pe autorul acestor *billets-doux**, care era totodată și autorul unui roman celebru, la un moment dat, la sugestia autorităților, atacat de o manieră concertată de către toți criticii ce gîndeau (sau cel puțin scriau) just și, pînă la urmă, interzis. Autorul făcea parte din generația locotenentului și se numea Josef Kopanec — i se spunea Pepík-Bucluc.

Scrisorile trădau pe de o parte faptul că Kopanec era un profesionist al literaturii și, pe de alta, că era tipul de om pe care Zuzana îl numea mîncător de rahat — motiv pentru care taică-său o certa. Unele pasaje din ele îl tulburară adînc pe criminalist.

Nu că ar fi fost obscene, nici vorbă de așa ceva. Dar în prima scrisoare scriitorul promitea „Ferry pentru fetița lui", iar alta — scrisă cu două luni mai tîrziu —

* În franceză în text — bilețele de amor (n.t.).

lua forma unei predici, în sensul că „ajunge cu atîta Ferry". Stilul umorist-amoros al primei epistole degenerase în a doua într-un fel de enunț ce părea scos dintr-un manual de farmacologie clinică. Scrisoarea asta era veche de trei luni.

Locotenentul se rezemă de spătarul scaunului și privi pe fereastră la statuia Sfîntului Sidonius. Își aminti de discuția jenantă pe care o avusese el cu doctorul Arne S. Exer pe tema produsului „Ferry". Își aminti de dansatoarea zveltă cu obrazul alb ca varul. Fără îndoială că ea nu luase pilulele din același motiv ca plinuța Zuzana. Privi atent la teancul subțire, ofilit, de scrisori legate cu panglici colorate. Din cauza asta luase pilulele, gîndi el. O undă dureroasă de părere de rău — sentimentală poate, dar umană — îi năpădi inima.

În primul rînd, de unde oare lua celebrul scriitor pilulele? Să fi fost numai „Ferry"? Sau și altceva? Întinse mîna spre telefon, formă un număr și așteptă.

Scriitorul nu era acasă.

* * *

Nu-l găsi acasă nici a doua zi dimineața, înainte ca locotenentul să plece la cimitir.

Înmormîntarea fu deosebit de tristă. O bătrînică slabă, îmbrăcată în costumul popular din regiunea Chod, stătea sprijinită de un tînăr cu pantaloni burlan și cu părul lung la ceafă. Perechea se detașa ciudat de un grup de femei tinere în fuste mini, echipate cu umbrele din plastic transparent. Ploaia se prelingea pe obrajii bătrînei, amestecîndu-se cu picăturile mari de lacrimi; lacrimi curgeau puhoi și sub umbrelele de plastic. În răpăitul ploii, un preot tînăr cînta, cu o voce frumoasă de tenor.

Dacă ar fi ca Tu, Doamne, să ne cîntărești păcatele,
Cine, Doamne, ar fi găsit fără prihană...?

Poate că ea, gîndi sentimentalul locotenent. Își aminti din nou de procurorul mort, de vasul de ceramică plin

de flori, de volumele din colecția Clubului Prietenilor Poeziei și de pantoful mic și trist, de pe covor, cu tocul ca un stilet și cu trifoiul cu patru foi înfipt în el. Se străduí din răsputeri să nu plîngă și el, dar nu izbuti. Așa că-și înălță fața rotundă în calea ploii, ca să-și ascundă lacrimile.

* * *

Mai tîrziu, după-amiaza, îl găsi pe Kopanec la Congresul Uniunii Scriitorilor. Cînd criminalistul îi arătă tipului de la intrare legitimația, acesta îl privi cu vizibil dispreț. Acest lucru stîrni o asemenea agitație în sufletul locotenentului, că, pentru o clipă, fu silit să se sprijine de peretele sălii ticsite, incapabil să se concentreze asupra celor ce se petreceau în jur. Credea că-i spusese destul de clar tipului aceluia că era de la *criminalistică,* ba chiar ridicase vocea cînd rostise acest cuvînt. Poate că nu-l rostise totuși destul de tare. Dar, fi-r-ar să fie, cum de tipul de la intrare era chiar în halul ăsta de prost ? Nu știa că ofițerii celeilalte poliții intraseră de mult în sală, fără să-și arate legitimațiile ? Sau, dacă arătaseră totuși vreuna, atunci cu siguranță fusese o legitimație de membru al Uniunii Scriitorilor. Pentru numele lui Dumnezeu, oamenii ăștia nu vor pricepe niciodată cum stau lucrurile ?

Se uită din nou la tip, dar tipul îi evită privirea, zgîindu-se fix spre tribună, unde un scriitor citea ceva cu voce nesigură. În spatele lui erau așezați, pe mai multe rînduri, alți scriitori, celebri probabil cu toții. Locotenentul nu știa prea mare lucru despre literatură și habar n-avea cine-i vorbitorul. Din toate chipurile de la tribună nu cunoștea decît unul, și acesta nu era al scriitorului pe care-l căuta, ci al tovarășului Král, secretarul cu problemele culturale al partidului comunist. Locotenentul îl cunoștea pentru că, nu de mult, Král le vorbise la un curs de învățămînt politic. Uitase complet despre ce anume vorbise Král, oricum nu aflase nimic ce să nu fi auzit pînă atunci (și să nu fi uitat imediat) în zeci de cursuri similare. Locotenentul nu avea decît

memoria lucrurilor tangibile, iar învățămîntul politic era, în general, despre probleme abstracte, cum ar fi creșterea conștiinței socialiste în rîndul locatarilor instituțiilor socialiste de corecție.

Prezența secretarului de partid nu contribui la dispariția indispoziției care-l cuprinsese datorită tipului de la intrare, așa că încercă să se concentreze asupra spuselor scriitorului de la tribună, pe care-l treceau toate sudorile. Prinse din zbor o frază :

— Trebuie să ne dăm seama, spunea vorbitorul, că, în ultimii douăzeci de ani, nici măcar o singură problemă umană nu a fost rezolvată în țara asta.

Locotenentul nu era un filosof. Nu era chiar sigur ce înțelegea vorbitorul prin „problemă umană", și nu-i plăcea secretarul de partid de la tribună. Cu toate astea, simțul lui de dreptate se revoltă... sau să fi fost simțul lui pentru adevăr ? Se trezi spunînd încet :

— Nu se poate ! Măcar ceva tot trebuie..., dar gîndurile îi fură întrerupte de aplauze furtunoase. Privi în jur și-l văzu pe Kopanec la cîțiva pași în fața lui, bătînd furtunos din palme.

* * *

— A ajuns la urechile noastre că dumneavoastră ați procurat niște medicamente strict controlate și neautorizate unei anumite tinere, spuse locotenentul pe tonul cel mai oficial cu putință. Aplauzele încetaseră și celebrul scriitor dăduse curs ordinului scurt și-l urmase afară, în hol.

— Eu ? spuse Kopanec. Mirarea lui era neconvingătoare și mai și roși brusc.

— Da, dumneavoastră !

— Ați găbjit-o, vreau să spun ați arestat-o ?

— Din nefericire, nu, spuse locotenentul. Privi drept în ochii lunecoși ai scriitorului. A fost ucisă.

A trebuit să-l readucă pe scriitor în simțiri cu un pahar de tărie la barul din hol. Cînd faimosul creator

fu din nou în stare să perceapă lumea din jurul său, locotenentul adăugă :

— În cea mai mare parte, era vorba despre Dex-Fenmetrazină. Dar s-ar putea să mai fi fost și altceva. Ceva mai puternic, să zicem. Înțelegeți ce vreau să spun ?

Scriitorul dădu din cap că nu.

— *Beatnik*-ul, spuse locotenentul.

Scriitorul îl privi tot fără să-l înțeleagă.

— Poetul american, insistă locotenentul, care a fost ales regele sărbătorii de 1 Mai în locul dumneavoastră. V-ați retras candidatura în favoarea lui.

Celebrul scriitor se înroși. Criminalistul își amintea foarte bine toată povestea : tradiționalele festivități ale studenților de la Universitatea Carolină, cununia Regelui lunii mai cu Regina lunii mai...

— Nu..., nu vă înțeleg, bîigui scriitorul.

— Ar fi putut să aducă și alte droguri. De exemplu LSD. Or, dumneavoastră ați fost în strînsă legătură cu el.

— Da' nu mi-a dat nici un fel de drog ! strigă scriitorul. Nici nu i-am cerut. Nu mă interesează rahatul ăsta ! N-am făcut altceva decît să ne îmbătăm cu whisky cehesc, la mine acasă. Nu era obișnuit cu băutură de o calitate atît de proastă și mi-a făcut o mizerie în baie... ! Dar... nici vorbă de LSD ! Tot ce... Brusc scăzu glasul. Recunosc, locotenente, am făcut rost de niște Dex-Fenmetrazină pentru Alena. Mai demult. Știți, pentru senzațiile pe care le dă. Dar altceva, niciodată !

S-a constatat apoi că scriitorul nu era în stare să prezinte un alibi pentru noaptea aceea fatală. Pretindea că se simțise deprimat, așa că se îmbătase cu whisky cehesc — stomacul lui era obișnuit cu rahatul *ăsta* — de unul singur, la el acasă. Cînd simțise că amețeala se destramă, o pornise pe străzi, în noapte. Încercase să-și păstreze trează euforia într-un număr de cîrciumi, al căror nume nu și-l putea aminti, pînă cînd, în cele din urmă, intrase într-o stare numită „întuneric total". Se vede treaba că-l dusese cineva acasă în această stare, căci dimineața se trezise la el în pat, fără să-și poată aduce aminte cum ajunsese acolo.

— De ce eraţi deprimat? întrebă criminalistul bănuitor.

— Mă aflu într-un blocaj. Nu mai pot să scriu.

Locotenentul rămase cu gura căscată.

— Păi publicaţi carte după carte, şi aud că tirajele sînt foarte mari.

— Tocmai asta spuneam şi eu, răspunse scriitorul posomorît. Scrierile de calitate apar în tiraje mici.

— Nu înţeleg, zise criminalistul. Pînă să apuce Kopanec să-i explice, îl întrebă :

— Aseară şi azi-dimineaţă unde aţi fost ?

— Tot beat, spuse celebrul scriitor. Azi-dimineaţă m-a trezit telefonul, dar mă simţeam atît de rău, că nu m-am deranjat să răspund. Staţi puţin ! exclamă, ceva mai vesel. Mi-am amintit de unul din barurile unde am fost sîmbătă ! Odeon ! Lîngă teatru ! Cei de acolo mă cunosc, or să confirme ! Apoi şovăi. Dacă nu cumva am fost aseară ? Se gîndi o clipă, apoi se posomorî iar. Îmi pare rău, dar nu mai ştiu. Nu mai ştiu nimic. Nici măcar... Şi-şi întoarse ochii tulburi spre sala de unde se auzeau expresii ale entuziasmului ce emana de la congresul scriitorilor.

— Nici măcar ce ?

— Nimic, răspunse Kopanec. Absolut nimic, tovarăşe locotenent.

* * *

Locotenentul se duse în aceeaşi seară la barul Odeon. Îndelungaţii ani de experienţă ascuţiseră memoria barmanului. Confirmă, foarte sigur, că domnul Kopanec fusese acolo. Îşi amintea exact şi ce anume băuse, şi în ce cantităţi. Mari de tot. Îşi mai aminti că asta se petrecuse duminică seara. Sîmbătă, scriitorul nici nu se arătase prin bar.

Bătrînul criminalist căzu pradă obişnuitei lui melancolii şi comandă un pahar de lichior Becherovka. Privi mohorît în jur, în încăperea obscură, mărginită de stucaturi bej în relief, reprezentînd sirene planturoase. Ceva îl întrerupse însă din admirarea farmecelor lor improbabil

de zdravene. O femeie tînără și frumoasă, cu un păr blond-roșcat strălucitor, intrase în bar însoțită de un blond elegant îmbrăcat. Cînd se așează pe taburetul de bar de lîngă el, locotenentul observă că, deși foarte atrăgătoare, nu mai era chiar atît de tînără. Își mai dădu seama că o știe de undeva. În clipa aceea femeia îl recunoscu și ea.

— Hei, ce zici de asta ?! Locotenentul Borůvka ! Ia te uită, văd că acum purtați chelie, spuse cu o voce prietenoasă. Ei bine, vă amintiți de mine sau nu ? Olina Zdarská.

— Bineînțeles, minți locotenentul. Își amintea părul blond-roșcat, dar nu și numele. Ce mai faceți ?

— Eh, am zile bune și zile rele, la fel ca și dumneavoastră, pariez. Încă mai dansez la Odeon. El e Fero Landský. După ce-l prezentă, nu-i mai dădu blondului nici o atenție, doar că-i ordonă să comande un whisky. V-am văzut azi-dimineață, la înmormîntare. Foarte frumos din partea dumneavoastră că ați venit. Zău că da. Mă gîndesc c-au trecut cel puțin vreo doi ani — nu ? — de cînd am avut ultima oară de-a face cu dumneavoastră. De atunci n-ați mai fost pe la teatru.

— Păi cam așa ceva, cred c-aveți dreptate, spuse criminalistul. Anchetez cri... sinuciderea domnișoarei Pešková.

— Deci asta-i. Oricum, frumos din partea dumneavoastră. Biata fetiță. Femeia oftă și, folosind tristețea de rigoare — poate chiar sinceră — ca pretext, sorbi din pahar.

— Aveți vreo idee de ce-a făcut-o ? întrebă locotenentul.

— Vreo idee ? S-ar putea să am. Dar nu-i decît o *idee*.

— Destul și-atît. Din păcate nu-i o crimă.

— Un moment ! Ce nu-i o crimă ? Credeam că, în zilele noastre, totul e o crimă.

— Voiam să spun că dacă cineva își ia viața din cauza altcuiva, acel cineva nu poate fi judecat pentru asta.

— Aha, atunci „din păcate" e expresia potrivită. Căci, dac-ar fi după mine, l-aș aresta pe ticălosul ăla pe loc. Singurul lui talent e să-i facă pe oameni să sufere.

— Al cui singur talent ? întrebă locotenentul, așteptîndu-se să audă un nume care, pînă atunci, fusese legat numai de scandaluri literare.

— Ivan Vávra, cine altul ? ! Nemernicul ăla ! Nici măcar n-a venit la înmormîntare. Probabil, spuse ea pe gînduri, tocmai de-aia. Poate că s-a trezit și în el, pînă la urmă, vreun rest de conștiință.

* * *

— Eu unul, Josef, nu m-aș lega de tipul ăsta, spuse emfatic sergentul Málek. Ajunge că Vávra lucrează la Semtexport. Și nu cred că am vrea să știm exact ce exportă Semtexportul. Mă-nțelegi ?

Locotenentul înțelegea vag ce voia Málek să spună. Despre lucrurile astea nu se scrie în cotidianul partidului, pe care-l răsfoia în fiecare dimineață. Dar își amintea ca prin vis un zvon despre o afacere în care un vas comercial cehoslovac fusese reținut de nu-știu ce vameși străini, pentru că încărcătura lui nu era ȘUNCĂ DE PRAGA, cum scria pe lăzi, ci altceva, sută la sută necomestibil. Nu se mai strădui să-și aducă aminte detaliile și spuse :

— Nu mă interesează de ce anume se ocupă Semtexport. Ceea ce mă interesează e dacă salariații lui călătoresc în străinătate.

— Se-nțelege că da ! Doar exportă, nu ?

— Ce vreau eu să știu e dacă și importă, spuse locotenentul. Pe cont propriu. De exemplu LSD, sau alte mărfuri de genul ăsta.

— Nici de chestia asta nu m-aș lega ! Málek părea destul de speriat.

— De ce ? Indiferent cine-ar face-o, tot delict e, nu ?

— Of, Josef ! Málek se aplecă peste biroul superiorului său și-i șopti : Zău, Josef, parcă te-ai fi născut ieri. Nu știi cine-i șeful lui Vávra la Semtexport ? Însuși fiul Bătrînului ! Și Málek ridică ochii speriați spre portretul atîrnat pe perete : portretul președintelui cu păr argintiu, buze subțiri, ochi înguști, de culoarea oțelului, și cu ordinul Lenin la rever.

* * *

În ciuda acestui avertisment cît se poate de convingător, la puțin timp după aceea locotenentul cobora dintr-un troleibuz la Hrebenka. Poate că era urmarea avertismentului lui Málek, dar avea un sentiment ciudat. Se simțea de parcă ar fi păşit dincolo de frontierele unei lumi, lumea lui, şi ar fi intrat în alta — o lume în care se simțea ca un peşte pe uscat, chiar mai rău decît în lumea aceasta plină de femei tinere şi frumoase.

Vila era construită în stilul opulent al caselor de țară engleze din anii 20 şi aparținuse probabil cîndva unui industriaş bogat. Un tînăr într-o haină uşoară de vară îi deschise uşa şi îl conduse, pe o scară de lemn închis la culoare, pînă la etajul doi, unde luară loc într-un birou căptuşit cu acelaşi lemn întunecat. Pe pereți atîrnau tablouri cu scene de vînătoare. Soarele pătrundea printr-o fereastră alcătuită din mici panouri de sticlă înrămate în fişii de plumb. Locotenentul avea impresia că se află în interiorul unei cutii de țigări scumpe. Îl cuprinse brusc un fel de sfială şi primele întrebări le puse bîlbîindu-se — uitînd să-l privească pe Ivan Vávra, al cărui alibi venise să-l afle, drept în față, cu obişnuita lui atenție ascuțită.

Tînărul admise, fără urmă de jenă, că fusese prieten cu dansatoarea moartă. Dar, spuse el, nu era ceva serios. Locotenentul nu ştia prea sigur ce înțelege tînărul prin asta, îşi aminti însă că în corespondența fetei nu se aflau scrisori de la acest bărbat elegant. Se uită la mîna lui Vávra. Ținea între degete o țigară americană şi purta un inel cu piatră albastră. Probabil că scrisorile de dragoste i se păreau un lucru la fel de demodat ca mustața pe oală sau ca — locotenentul căută o comparație în timp ce, departe sub ei, dincolo de fereastră, orașul Praga se desfăşura poleit de lumina amurgului — ca şi *conştiința*. Comparația răsărise neinvitată din adîncul minții lui, îl surprinse şi îl îngrozi. Nu-şi putea aminti de unde o luase. Tînărul spunea ceva, dar în capul locotenentului apăru acum scriitorul acela în cămaşă şi transpirat tot, citind ceva cu care locotenentul nu putea fi de

acord, în timp ce chipul gras al secretarului de partid se desena în spatele lui. Apoi își aduse aminte. Da, asta fusese tema unei alte conferințe la învățămîntul politic, pe care o ținuse cîndva secretarul de partid în fața serviciului de Criminalistică. La timpul respectiv, locotenentul avusese impresia că secretarul îi confunda cu membrii celeilalte poliții. Vorbise despre felul în care rămășițele mentalității burgheze pot ridica obstacole în calea muncii forțelor de securitate, mai ales o anume rămășiță numită Conștiință. Ce părea să nu priceapă secretarul era că în munca serviciului de Criminalistică această rămășiță se dovedea utilă din cînd în cînd și că, în unele cazuri, se bazau pe ea în mai mare măsură decît pe capacitățile deductive ale ofițerilor. Mai mult încă, secretarul vorbise despre principiul că orice era bun pentru partid era și drept, indiferent de cine sau ce putea fi lezat. Numai că locotenentul nu era membru de partid și rămășița burgheză numită conștiință îi amintea întotdeauna de vocea calmă a unui preot neînsemnat, care vorbise și el, cîndva, la liceul din Kostelec, despre un subiect similar. Despre scopuri ce justificau mijloacele. Preotul însă nu citase din operele lui Marx, ci din scrierile unuia dintre sfinți. Subliniase că decît să recurgi la asemenea mijloace, mai bine îți examinezi propria conștiință, ca să vezi dacă nu cumva poți atinge aceleași scopuri cu alte mijloace, care să nu aibă nevoie de nici un fel de justificare. Era clar că secretarul de partid scăpase de asemenea prejudecăți burgheze și-și continuase vorbirea despre cum e musai să spargi ouăle ca să faci omletă și despre faptul că oamenii nu sînt îngeri. Și preotul spusese același lucru, dar totodată îi ceruse locotenentului — pe atunci elev de liceu — un nivel de comportare de care numai un înger ar fi fost în stare. Locotenentul încercase.

Fără succes, desigur.

— ... altceva ?

— Despre ce era vorba ? Ah, da. Așadar v-ați petrecut toată noaptea de sîmbătă la cabana dumneavoastră cu..., cum se numea tînăra ?

Tipul stinse mucul țigării într-o scrumieră făcută dintr-un fel de sticlă cu monede încrustate pe ea. Loco-

tenentul nu izbutea să priceapă cum de se reușise una ca asta. Pe fața tînărului trecu un zîmbet — nu de dispreț, mai degrabă de amuzament. Îi oferi locotenentului o țigară, dar bătrînul criminalist clătină din cap și scoase mecanic un trabuc subțire. Tînărul i-l aprinse cu o brichetă din sidef. Deodată elevul din locotenent adormi și criminalistul se trezi de-a binelea. Începu să se simtă ca la el acasă în camera cu panouri de mahon. Nu ca într-un loc unde ar putea trăi, ci undeva unde și-ar putea practica profesiunea.

— O cheamă Marie Mouchová.

Numele îi era cunoscut locotenentului. Mai puse totuși o întrebare, deși cunoștea și acest răspuns.

— Cu ce se ocupă ?

Tînărul zîmbi din nou.

— Drept să vă spun, n-am discutat niciodată despre profesiunea ei.

— Aveți numărul ei de telefon ?

— Nu cred s-o găsiți acum acasă, spuse bărbatul cu inel albastru, iar criminalistul știa și el foarte bine acest lucru. Încercați mai degrabă la hotelul Yalta.

* * *

În hotel, locotenentul se simțea mult mai în largul său. Nu venea pentru prima dată și — ca și acum — toate vizitele anterioare fuseseră pe linie de serviciu. Pe fată, pe care o cunoștea, o zări în sala mare a restaurantului, destul de plină la ora aceea. O cunoscuse tot în interes de serviciu : compăruse odată ca martoră într-un caz în care una dintre colegele ei fusese ucisă de un chelner, gelos pe un bișnițar negru, reprezentant al Căilor Ferata din Ghana. Numele fetei era Marie Mouchová, dar la lucru îl folosea pe cel de Marilyn Mucha.

Locotenentul se așeză lîngă ea. Fetei nu-i făcu nici o plăcere, știa însă cine e omul cu fața ca o lună plină și că, oricum, e mai bine să nu arate că n-are chef să discute cu el. Așa că discutară.

— Da, numai eu și cu Ivan, spuse ea privind în gol.

Cu toate că locotenentul cunoștea femei de profesiunea ei numai pe linie de serviciu, știa că atunci cînd sînt angajate de tineri domni lucrînd pentru companii de co-

merț exterior discrete dar importante, domni care au case la țară nu departe de Praga, rareori scopul este un intim *tête-à-tête*.

— Numai voi doi, deci ?

— Da, susținu fata și-l privi fără urmă de afecțiune. Ce-i așa de ciudat în asta ?

— Se susține că e mai — locotenentul căută cuvîntul potrivit — amuzant cînd sînt mai mulți.

În ochii fetei se putea citi acum o sclipire de ironie.

— Ce știți dumneavoastră despre astfel de chestii ?

Simți cum i se înroșesc obrajii, așa că spuse cu voce rece, oficială :

— Mai mult decît îți închipui, domnișoară Mouchová. Nu pentru că aș fi participat la astfel de... petreceri. O privi fix și ochii lui erau acum și ei foarte oficiali. Strict din dosarele unor anchete criminalistice.

La procesul chelnerului care pusese pasiunea sexuală deasupra vînzării de valută cu mare cîștig, Marilyn depusese o mărturie care, fără să fie în întregime mincinoasă, nici nu stătuse dreaptă ca firul de plumb. Criminalistul avu impresia că acum pălise puțin. Dar își recîștigă imediat stăpînirea de sine.

— Vai de mine ! exclamă. Nu cumva sînt din nou amestecată în ceva și eu n-am habar ?

Mohorîtul criminalist se ridică și spuse :

— Te poți relaxa, domnișoară Mouchová. Prostituția nu e sectorul meu. Eu cercetez o crimă.

Și ieși, lăsînd-o pe Marilyn Mucha într-o stare de neplăcută nesiguranță — exact cum intenționase.

* * *

Era sezonul vacanțelor de vară, cînd oamenii plecau din Praga ca să-și petreacă timpul liber la țară, dar speranțele criminalistului că ar putea afla de la vecinii lui Vávra cîte ceva despre seara aceea de sîmbătă se dovediră zadarnice. Cabana lui Vávra nu avea vecini. Se înălța singuratică la marginea unei păduri, pe un deal de pe care se vedea, în vale, un sat îndepărtat, cu case de țară albe și bej. Deasupra satului, ca un rubin mare și strălucitor, lucea, proaspăt renovată, turla în formă de ceapă a unei bisericuțe în stil baroc. Din pădurea din spatele cabanei, o pajiște verde cobora spre un drum

care dispărea în altă pădure. De cabană te puteai apropia prin spate, pe un drum particular care, evident, fusese construit o dată cu ea. Cu siguranță nu de Ivan Vávra — cabana trebuia să fi fost cel puțin la fel de bătrînă ca și el și locotenentul încercă, posomorît, să evalueze cam cît valora.

O oarecare experiență avea. Doamna Borůvková își dorise o cabană a ei și, din timp în timp, criminalistul era pus să se intereseze de prețuri. Numai că asemenea facilități de recreare costau cu mult mai mult decît își putea permite să dea el ; nu avea nici o proprietate și, cu toate că salariul îi ajungea ca să întrețină o familie compusă din patru persoane, în toți anii de cînd lucra la Criminalistică nu reușise să pună deoparte decît treizeci și cinci de mii de coroane. Cheltuise toată suma pe o mașină sport, care se afla chiar înaintea cabanei pe scara dorințelor doamnei Borůvková și, de cînd o cumpărase, tot ce reușise să economisească se dusese pentru plata datoriei de zece mii de coroane, de care avusese nevoie ca să completeze banii de mașină, atunci cînd dorința nevesti-sii de a o avea devenise, în cele din urmă, insuportabilă. Acum doamnei Borůvková nu-i mai lipsea decît o cabană ca să fie pe deplin fericită. Stăteau într-un apartament în Malá Strana. Ca tineri căsătoriți, subînchiriaseră acolo o cameră și, după opt ani, cînd proprietăreasa murise, preluaseră ei oficial apartamentul, după ce locotenentul îi dăduse un plic destul de gros unuia dintre tovarășii de la spațiul locativ. Aveau o combină radio plus picup și un televizor. Mai aveau și un frigider, pentru care locotenentul stătuse la coadă toată noaptea în fața magazinului universal Lebădă Albă. Și aveau mașina sport. Locotenentul bănuia că încă în cinci ani nu va putea cumpăra cabana, și atunci doar făcînd alt împrumut. Habar n-avea ce-și va dori doamna Borůvková după aceea.

Poate altă mașină, oftă, privind fix cabana. În orice caz, niciodată nu-și va putea permite o casă ca asta. Era o casă mare în stil alpin, cu o verandă întinsă, cu un fronton țuguiat și cu plăci decorative pe acoperiș. Trebuie să fi costat... cît ? șaptezeci de mii ? Optzeci de mii ? Nici nu întrebase vreodată ce preț are o casă ca asta.

Înconjură clădirea albă cu verde și privi înăuntru pe ferestre. Într-una din camere se aflau un cămin uriaș și fotolii din piele. Cealaltă cameră era bucătăria, cu un aragaz cu butelie portabilă și cu un bufet mare, încărcat de vase. În camera cu cămînul se afla un bar cu sticle. În spatele cabanei se zăreau firele unei linii particulare de telefon, întinse pe stîlpi scunzi de-a lungul drumului de acces și dispărînd undeva în pădure.

Locotenentului îi era cald și foame. Se gîndi la Málek. Îi ceruse de dimineață să cutreiere barurile și să încerce să afle unde fusese sîmbătă noaptea scriitorul beţiv. Nu că ar fi avut neapărat nevoie de informația asta, dar bănuise că Málek ar fi ezitat să vină cu el la cabana aparținînd unui salariat al Semtexportului și nu-i plăcea să-și pună colegii în situații delicate.

* * *

Privi în jur. Era vară. Pădurea răspîndea miresmele ireale ale unei lumi pînă acum doar marginal atinse de civilizația mașinilor sport — aromă de zmeură, fragi și mure sălbatice, mirosul de mosc al ciupercilor și al afinelor. Locotenentul nu era prea sigur ce fructe se și copseseră, dar era flămînd, așa că își croi drum printre tufișurile din spatele cabanei și intră în pădure, în căutarea unora dintre aceste roade sălbatice ale naturii.

Acolo — fără să-și dea exact seama cît era de important — descoperi ceva ce-l făcu să înjure ca un păgîn. Deși pădurea părea neatinsă de civilizația mașinilor, orășenii își lăsaseră totuși urmele și aici. Locotenentul călcase drept într-o grămăjoară de excremente umane.

Înjură și făcu cale întoarsă spre pajiște, unde petrecu un timp ștergîndu-și cu grijă pantoful murdar în iarba înaltă și verde. Observă totodată că o zonă din această iarbă fusese nu de mult folosită de niște iubitori de plimbări cam nedisciplinați : în jurul resturilor unui mic foc de tabără erau împrăștiate mai multe sticle de bere goale, două conserve în care fusese carne de vită și o mulțime de mucuri de țigară. Privi dezgustat mizeria și pe urmă intră din nou în pădure, să caute zmeură.

Se opri brusc, se întoarse și o luă pe urmele pașilor lui spre resturile focului de tabără. Cu vîrful pantofului întoarse una din cutiile de conserve și apoi ridică un ziar mototolit. Îl întinse ; era ziarul de sîmbăta trecută. Privi în jur. Nu departe de foc zări un dreptunghi pe care iarba era turtită, în parte îndreptată, unde cineva, clar, ridicase un cort. Rămăsese chiar și un țăruș de cort uitat, înfipt în iarbă și, la mică distanță, erau trei obiecte de cauciuc folosite și ele și neglijent aruncate — din acelea pe care le ceruse și locotenentul uneori, în tinerețe, în drogherii, dar întotdeauna cu glas șoptit și numai dacă vînzătorul era bărbat.

Rămase perplex în fața acestor resturi. Cu ani în urmă petrecuse și el asemenea nopți, după care recursese întotdeauna la confesional. Azi, cînd trecuse de cincizeci de ani, cel mai tare îl scandalizau sticlele de bere și cutiile de conserve. Pe vremea cînd fusese el tînăr și păcătuise în pădurile din jurul Kostelecului, de fiecare dată obișnuia să sape mici gropi și să îngroape ambalajele rămase de la cîrnați și sticlele de apă minerală — chiar și acele obiecte de cauciuc folosite. Nu putuse niciodată să sufere gunoaiele.

Ca o ironie, gunoiul îi era mai folositor în profesia lui decît ar fi fost respectarea regulilor administrației pădurilor. Intră în pădure, rupse o creangă dintr-un copac, o curățâ de frunze și rămurele și apoi se întoarse la tufișurile care fuseseră profanate cu puțin în urmă. Grămăjoara dezgustătoare se afla acolo, acoperită de muște bîzîitoare și din ea ieșea o bucată de hîrtie. Nu era hîrtie de ziar, părea ceva mai fină. Locotenentul folosi creanga ca s-o separe cu grijă de grămăjoară. Simți cum i se întoarse stomacul pe dos, dar ăsta era un risc profesional și învățase cum să-l țină în frîu. După ce reuși să îndrepte, mai mult sau mai puțin, hîrtia cu ajutorul crengii, descoperi că era o scrisoare expres și că pe ea era scris, cu litere inegale, un mesaj :

FRANTA, FĂ-TE-NCOA CU SUTARU DE
COROANE, ALTFEL

Restul textului era șters și ilizibil, dar locotenentului puțin îi păsa. Întoarse hîrtia cu creanga. Pe partea cea-

laltă, cu aceeași caligrafie stîngace, se afla scrisă o adresă :

TOVARĂȘULUI
FR. KOKOŘÍN
PRAGA

Și restul adresei era ilizibil. Locotenentul, însă nu avea nevoie de adresă, căci știa cine e Fr. Kokořín.

După care, în pofida rezistenței sale profesionale, simți că-i vine să verse. Aruncă creanga cît colo, țîșni printre tufișuri, o luă la goană spre coasta de deal inundată de soare din fața cabanei și se prăbuși în iarbă.

* * *

Zăcu îndelung în iarbă, în timp ce stomacul și mintea lui se agitau cumplit. Frontonul cabanei fără vecini strălucea alb și verde în soare. Se întoarse și privi peste pajiștea înconjurată de păduri și, dincolo de ea, jos, în valea îndepărtată, la fuioarele de fum alb ce se ridicau din coșurile satului. Stomacul i se liniștea treptat, dar îl năpădea o profundă tristețe. Reveni la poziția inițială și inhală mirosul proaspăt al pajiștii. Fluturi goneau în jurul capului său și un gîndac croitor cu antene lungi se mișca încet prin iarbă. Locotenentul privi pelerinajul lui șerpuitor și fără țel și tristețea i se preschimbă într-o disperare lipsită de noimă, inexplicabilă poate.

Și-atunci observă ceva. Întinse mîna și atinse acel ceva, se gîndi să-l culeagă, dar în ultima clipă se întrebă la ce bun ? Încercă să nu fie superstițios. Oricum, dansatoarei moarte, culcate pe studioul verde în rochia aceea de seară teribil de înduioșătoare, nu-i adusese noroc.

Se ridică și o porni spre mașină, lăsînd trifoiul cu patru foi să-și trăiască pînă la capăt scurta sa viață.

* * *

František Kokořín tocmai se alesese cu o condamnare cu suspendare și scăpase de școala de corecție, fiindcă se afla la o vîrstă oficial numită „post-juvenilă". Luase

parte la o bătaie. De la ce pornise ? Nu-şi mai amintea nimeni. Erau cu toţii beţi morţi şi, pur şi simplu, se luaseră la bătaie. Unul dintre ei scosese cuţitul şi atunci totul se sfîrşise. În momentul respectiv nu avuseseră nici o probă împotriva lui Kokořín, doar că fusese prezent. Locotenentul îl ţinea minte fiindcă „post-juvenilul" plînsese în timpul interogatoriului. Nu pentru că ar fi fost bătut. Pentru că victima nefericitei crime fusese cel mai bun prieten al său.

Chiar de la începutul acestei noi interogări, locotenentul trebui să lupte din greu ca să-l asigure că nu va păţi nimic. Nu, nu va spune familiei Libušei unde fusese fata, căci Libuše le zisese părinţilor ei că merge să doarmă în cort cu nişte prietene. Şi oricum, chiar dacă nu le-ar fi spus aşa, în zilele noastre şi la vîrsta ei... cu siguranţă... Tînărul care lăsase o asemenea mizerie duminica în pădure înţelese, în cele din urmă, că pe locotetenent nu-l interesa comportamentul la care părinţii Libušei ar fi putut avea obiecţii, ci, pur şi simplu, dacă în cabana lui Vávra, în noaptea aceea, fusese cineva.

— Au avut un fel de bairam, spuse tînărul. Muzică, balamuc.

— I-ai văzut ?

— Nu, i-am auzit numai.

— Cam cîţi ai zice că erau ?

— Greu de spus. Făceau mai mult zgomot decît o cîrciumă plină de beţivi. Şi afară erau două maşini.

— Ai observat cumva numerele lor sau ce marcă erau ?

— Una era o Tatra 603. Cealaltă nu ştiu ce era. O maşină mare. Poate un Renault... tipul nou. Dar n-aş putea să jur. Ah, staţi o clipă ! Kokořín înghiţi în gol ; era dornic să-l ajute pe criminalistul care, odată, fusese bun cu el. Da, mai tîrziu, noaptea a venit şi o Volgă. Dar a plecat aproape imediat.

— Dar celelalte două maşini ? Ele au rămas ?

Kokořín ridică din umeri.

— Ştiţi, noi ne-am dus la culcare. S-ar putea să fi auzit maşinile pornind în timpul nopţii. În orice caz, dimineaţa — cam pe la unsprezece — plecaseră amîndouă.

— Mulțumesc, spuse locotenentul. Ceva însă nu-mi place în toată chestia asta. Dacă tu și cu fata ta vreți să dormiți în cort...

— O iau de nevastă, tovarășe locotenent, zău c-o iau!

— Nu la asta m-am referit, spuse criminalistul încurcat. Dacă e musai să faceți mizerie, măcar n-o lăsați în pădure. Se opri dîndu-și seama că un astfel de sfat dovedea lipsă de tact din partea lui, dar se hotărî să meargă oricum pînă la capăt. Ia cu tine o lopată și îngroapă tot gunoiul — cutiile de conserve, sticlele, hîrtiile și... și restul.

— Știți că nu m-am gîndit niciodată la una ca asta, spuse Kokořín, cît se poate de sincer.

* * *

Nu-i fu greu locotenentului să dea de urma proprietarului Volgăi. Centrala telefonică confirmă că în noaptea de sîmbătă cineva ceruse de la cabana din Počelice o convorbirea interurbană cu un număr de la Praga, care aparținea unui anume doctor Skála. Se dovedi că doctorul Skála era asistentul medicului șef de la Clinica Sanops, un sanatoriu în exclusivitate pentru membrii de frunte ai partidului și pentru alte personalități.

Sergentul Málek era sătul pînă-n gît : reușise să găsească trei martori care garantau pentru odiseea de sîmbătă noapte a lui Kopanec. Doi erau barmani, unul la *Felia de Pîine*, celălalt la *Doi Struți*. Al treilea era portar la un club de noapte numit *Cascada*, unde scriitorul, beat criță, ceruse să-i facă rost de o prostituată. Portarul îl scosese în stradă și-l urcase cu greu într-un taxi. Asta se petrecea pe la ora trei dimineața și locotenentul nu se osteni să-l caute pe șoferul taxiului. Consideră cu regret acest alibi destul de etanș pentru a-i nimici toate speranțele legate de o arestare fără riscuri politice.

Apoi locotenentul îl informă pe sergent de rezultatele investigațiilor sale.

— Nu-mi miroase a bine, Josef, zău că nu, se plînse sergentul de îndată ce locotenentul rosti numele Sanops Poate că ar fi mai bine...

— Ce-ar fi poate mai bine ?

— Nu știu, lasă-l pe maior să preia el cazul. Nu crezi c-ar fi mai bine ? Vreau să spun că avem de-a face cu ceva...

— Cu ce avem de-a face ?

— Josef, după cîte știu eu, s-ar putea ca toată treaba asta să se încadreze — cum să spun — în activitățile oficiale secrete sau cam așa ceva...

— Păi victima era o biată dansatoare...

— Dar nu despre *ea* e vorba ! protestă Málek.

— Ba despre *ea* e vorba ! spuse locotenentul, ridicînd vocea. Ce crezi că facem noi aici ? Pentru ce crezi că sîntem plătiți ? De ce ne-au dat nouă sarcina asta ?

— Oh, toate astea le știu. Numai că tocmai.... Sergentul se scărpină nervos, ciufulindu-și părul. Cînd se ocupau de cazuri mai simple, părul îl purta întodeauna perfect spre spate. Josef, e amestecată și o Tatră 603, se văită el. Știi că mașinile Tatra 603 nu se vînd unora ca tine și ca mine. Oricum, părerea mea e să aruncăm pisica peste gardul maiorului...

Borůvka simți un fel de milă pentru subordonatul lui atît de necăjit.

— Bine, spuse, dacă asta te face mai fericit, de ce nu descoperi ce-a făcut Kopanec sîmbătă noapte, după ce l-au urcat în taxi ?

— Ce dracu' să fi făcut ? Șoferul taxiului a scăpat de el și... Amuți, de parcă ar fi priceput că superiorul lui îi oferă o cale plină de tact de a ieși din încurcătură. Își lovi deci călcîiele și spuse scurt : Să trăiți, am înțeles !

După plecarea lui, locotenentul se duse cu mașina la clinica Sanops.

* * *

Dată fiind situația, doctorul Skála era prea inteligent ca să încerce să inventeze ceva. Răspunzînd la întrebările criminalistului, omise doar acele lucruri despre care nu era direct întrebat. Cît despre el, criminalistul evită să-l întrebe, ca să vadă ce anume spune doctorul.

— Ivan m-a chemat fiindcă prietena lui trăsese cam mult la măsea și se temea că a făcut o intoxicație cu alcool.

— Făcuse o intoxicație cu alcool ?

— Nu, nu făcuse, dar îi era rău de tot. Așa că i-am dat un emetic, apoi un sedativ și pe urmă am plecat acasă.

— Știți că a murit ceva mai tîrziu, în aceeași noapte ?

Doctorul Skála păru uluit.

— Stați o clipă, cred că vorbim despre persoane diferite.

— Vorbesc despre domnișoara Pešková.

— Eu vorbesc despre domnișoara Mouchová. Îmi pare rău, dar nu cunosc nici o Pešková. Cît despre domnișoara Mouchová, am văzut-o vie și nevătămată aseară, la hotelul Yalta.

Locotenentul tăcu. Priveliștea ce se vedea din cabinetul lui Skála semăna cu aceea din apartamentul lui Vávra : amîndouă prezentau ochilor o minunată panoramă a Pragăi. Era seara tîrziu și un vaporaș de plăcere, cu ghirlande de becuri colorate, urca în susul Vltavei. Locotenentul Borůvka spuse :

— Domnul Vávra, acolo, în cabană, era cu ea, vreau să spun..., era singur cu ea ?

Doctorul Skála ridică din umeri.

— După cîte știu, da. Eu, cel puțin, n-am văzut pe nimeni altcineva.

În drum spre ieșirea din clinică, locotenentul se gîndi la ce nu spusese doctorul Skála, pentru că nu fusese întrebat.

Tatra 603.

Nu-i spusese doctorul Skála de asemenea nimic care să explice cum de două persoane putuseră face atîta zgomot încît František Kokořín — al cărui auz, fără doar și poate, era tocit de rock'n'roll — să-l caracterizeze ca provenind dintr-o „cîrciumă plină de beți". Dar doctorul era un tip deștept ; nu exclusese posibilitatea ca în cabană să mai fi fost și alte persoane.

Una dintre cele două recunoscute a fi prezente fusese o tînără a cărei specialitate profesională erau petre-

cerile. Și, totuși, conform spuselor doctorului Skála, se îmbătase cu totul neprofesionist — într-așa un hal, încît partenerul ei trebuise să cheme un doctor tocmai de la Praga, în mijlocul nopții.

Asta să i-o spuie lui mutu', își zise locotenentul.

* * *

A doua zi de dimineață, bătrînul criminalist se trezi că i-au luat cazul și că i-a fost dat altul, despre care nici măcar nu se știa cu siguranță dacă e crimă sau nu. Dosarul Pešková fu preluat de maiorul Kautský, șeful serviciului Criminalistică în persoană. Locotenentul trase concluzia că Málek, speriat, acționase pe cont propriu.

— Pavel, spuse el, nu ți-am dat voie să-l informezi pe maior.

— Eu ! Pe maior ? Nici nu m-am dus să-l văd, Josef ! Mi-am petrecut toată ziua alergînd după prostul ăla de șofer și iată rezultatul. Scîrba de Kopanec e complet scos din cauză. Ți-am spus eu ! A vărsat pe scaunul din spate tot ce băgase în el și, ca să se scuze, i-a dat șoferului toți banii pe care îi avea. Trei sute de coroane ! Șoferul i-a fost atît de recunoscător, că l-a băgat în pat cu mîna lui. Mi-ar plăcea grozav să le-arăt eu tipilor ca el. Se scaldă în parale și nu fac decît să vorbească împotriva statului ! Ai văzut ziarul de dimineață ? Congresul scriitorilor a dat o declarație în sprijinul agresorilor israelieni...

— Așadar nu tu i-ai cerut maiorului să ne transfere la alt caz ? îl întrerupse locotenentul.

— Pe cuvînt de onoare, Josef !

— Atunci de ce ne-a transferat ?

Sergentul privi grijuliu în jur, clipi, se aplecă mult peste locotenent și șopti :

— Ce ți-am spus eu, Josef ? Cînd e vorba de politică, nu te-nveți minte niciodată. Asta n-are nimic de-a face cu dama. Are de-a face cu, știi tu..., mai întîi Semtexport, apoi o Tatra 603, și acum, colac peste pupăză, clinica Sanops !

Se îndreptă și adăugă, pe un ton normal :

— Ar trebui să-ți pară bine, Josef. Cazului ăsta nou îi venim de hac în jumătate de zi. Bătrînul Kostrohryz, pensionar de la căile ferate — vai de capul lui ! — se duce să-și viziteze sora la Rakovník și dispare. Soră-sa spune că, mai întîi și mai întîi, nici nu-l invitase, așa cum pretindeau fiul și nora ei. Fiul are cazier, a mai făcut o dată pușcărie — delapidare. Bătrînul Kostrohryz avea douăzeci de mii pe un carnet cu parolă și cineva scoate banii imediat după ce bietul om se urcă în trenul spre Rakovník.

— Chiar că pare un caz simplu, spuse locotenentul prost dispus. De ce nu te ocupi tu de el ? Eu nu mă simt prea grozav. Îmi iau o zi liberă.

Málek nu protestă. Îi plăcea să lucreze singur în cazuri ușoare, căci spera să fie înaintat în grad.

* * *

Numai că locotenentul nu-și luă liber. Îi lăsă pe superiori să creadă că plecase cu Málek și apoi se duse din nou la Hrebenka, cu troleibuzul.

Cînd Ivan Vávra deschise ușa, păru surprins să-l vadă pe criminalist în prag. În orice caz, flacăra luxoasei lui brichete tremura cînd aprinse trabucul locotenentului, în camera căptușită cu lemn.

— Aș vrea să arunc o privire prin cabana dumneavoastră, spuse criminalistul. E frumoasă. Și pajiștea e foarte frumoasă. Știți că pe ea cresc trifoi cu patru foi ?

— Zău ? spuse Vávra. Își aprinse o țigară, flacăra brichetei tremurînd și mai tare ca înainte.

— Domnișoara Pešková, fosta — cum să spun ? — fosta dumneavoastră prietenă, sîmbătă, cînd am găsit-o, purta pantofi cu toc. În vîrful unuia dintre tocuri era înfipt un trifoi cu patru foi. E clar că în seara aceea fusese să se plimbe pe undeva. Poate pe o pajiște unde cresc trifoi cu patru foi.

Tînărul se străduia să rîdă.

— Pe pajiștea mea nu s-a plimbat. Cel puțin nu-mi amintesc s-o fi văzut, spuse. Eu eram cu Marie Mouchová, așa cum v-am mai spus. Sper că ați verificat.

M-am întrebat — „Dintre toate subiectele melancolice care anume, conform *înțelegerii universale* a omenirii, este *cel mai* melancolic ?“ Moartea — constituie răspunsul evident. „Și cînd anume“, am spus, „este acesta cel mai melancolic dintre subiecte și cel mai poetic ?“... „Cînd este cel mai strîns legat de *Frumusețe* : deci moartea unei femei frumoase este, fără doar și poate, cel mai poetic subiect din lume...“

Locotenentul nu prea înțelegea cum vine treaba. Își aminti de o fotografie a Květušei, o blondă drăguță, cu un chip frumos, prelung, care fusese transformat într-un craniu frumos, prelung. Răsfoi cîteva pagini și citi din nou, cutremurîndu-se :

M-am repezit cu un strigăt spre masă și am apucat cutia ce se afla pe ea. Dar n-am izbutit s-o deschid și, cum tremuram din tot corpul, mi-a alunecat din mîini, a căzut și s-a făcut fărîme. Iar din ea s-au rostogolit, cu un zdrăngănit, cîteva instrumente de chirurgie dentară, amestecate cu treizeci și două de obiecte mici, albe, ca din fildeș, care s-au răspîndit pe podea, în toate părțile.

Tremura din tot corpul. Craniul alb și frumos îl privea fix prin fereastra deschisă. Niciodată nu voi întîlni ceva mai înspăimîntător, gîndi. Mai întoarse cîteva pagini și citi : „...strania anomalie a vieții... în cazul meu, sentimentele *nu au pornit niciodată* din inimă, iar pasiunile *au fost întotdeauna* dictate de minte...“ dar nu înțelese nici asta. Și totuși, îl îngrozi. Cum se poate ca pasiunile... și emoțiile... din rațiune...

— Da, am verificat. Știu că spuneți adevărul. Numai că mă-ndoiesc că e tot adevărul și nimic altceva decît adevărul.

— Am răspuns la toate întrebările pe care mi le-ați pus.

— Ați dori să adăugați ceva ?

Vávra strivi țigara numai pe jumătate fumată.

— Nu știu dacă vă poate interesa sau nu, dar... Mariei i s-a făcut rău. L-am chemat pe prietenul meu, doctorul Skála. A venit, i-a dat niște pastile și pe urmă a plecat.

— Înțeleg, spuse locotenentul posomorît și, în mintea lui, încercă să găsească în imaginea generală un loc pentru aceste lucruri, conexiuni, relații ciudate, a căror existență nu o știuse pînă azi. Sau nu voise s-o știe ? Aceste legături stranii într-o societate a egalității, într-o democrație populară... I se luase un caz de crimă, implicînd o dansatoare oarecare, de îndată ce Semtexport, o Tatra 603 și Sanops apăruseră în imagine. Și dăduseră cazul..., cui îl dăduseră ? Maiorului Kautský ?

— Înțeleg, repetă el. Ar mai fi cîteva lucruri neexplicate. Domnișoara Pešková a murit în garsoniera ei. N-am izbutit să stabilim cu cine fusese în seara aceea sau unde fusese. Autopsia însă a arătat că era beată. Poate băuse acasă. În garsonieră era un singur pahar din care se băuse și o sticlă aproape goală. Dar domnișoara Pešková purta o rochie de seară și mai era și trifoiul ăla cu patru foi prins de pantoful ei.

— Păi v-a spus doctorul Skála... Vávra se opri brusc, conștient că-l luase gura pe dinainte. Oare ce mai transmisese Skála, se întrebă criminalistul, și cui ? Málek — Borůvka îl credea — își ținuse gura. Sau Vávra era cel care vorbise ? Poate un al treilea, proprietarul Tatrei 603, nevăzut și nemenționat încă, dar, acum locotenentul era sigur, prezent în cabană în noaptea crimei ? Adică, îl auzi pe Vavra încercînd s-o dreagă, presupun că l-ați întrebat și pe el. Sînt sigur că doctorul Skála a confirmat că eram singur cu Marie în cabană.

— Mai exact, doctorul Skála a confirmat că v-a văzut pe dumneavoastră și pe Mouchová în cabană. Numai că-i o cabană mare, cu mai multe camere și mai există și etajul al doilea, unde doctorul Skála n-a urcat...

— Înțeleg..., trebuie să vă folosiți și dumneavoastră imaginația profesională, spuse tînărul într-o slabă încercare de ironie. Fapt e însă că doctorul Skála nu ne-a văzut acolo decît pe mine și pe Marie.

— În cazul ăsta mai există și ciudatul aspect că, deși era singură acasă, domnișoara Pešková purta o rochie de

seară. Fetele ca ea, cînd ajung acasă, se schimbă de obicei într-un capot, ca să-și cruțe rochia de seară. Rochiile de genul ăsta sînt destul de scumpe.

— Chiar dumneavoastră ați spus că era beată. Cînd ajung acasă făcut, cad pe pat ca un bolovan. Cu hainele pe mine.

— Poate că dumneavoastră vă puteți permite, insistă criminalistul. Dar înainte de a — făcu o pauză — cădea pe pat, a pus niște lapte la încălzit.

Locotenentul avu impresia că tînărul cel elegant pălise brusc.

— Și consecințele au fost tragice, continuă. Laptele a dat în foc, a stins flacăra și domnișoara Pešková a inhalat gazul.

— Se mai întîmplă.

— Da, se întîmplă. Ciudat e însă că domnișoara Pešková nu a murit intoxicată cu gaz. A fost ucisă de un drog numit LSD. Combinat cu alcoolul, luat în cantități mari, poate fi — așa susțin doctorii — mortal.

— Dar doctorul Skála n-a spus nimic...

— Doctorul Skála nu mi-a spus nimic să nu mă fi interesat. De exemplu, n-a pomenit că lîngă mașina dumneavoastră, în fața cabanei, mai era parcată și o Tatra 603. Or, dacă nu era a domnișoarei Mouchová..., privi întrebător la tînărul care strivea în scrumieră altă țigară — și bănuiese că nu era —, înseamnă că în cabană se mai aflau și alte persoane.

Se lăsă o tăcere îndelungată. Apoi criminalistul spuse :

— Repet, domnișoara Pešková avea înfipt în tocul pantofului un trifoi cu patru foi.

Vávra ședea în fotoliul de piele, palid, căutîndu-și cuvintele. Aprinse apoi altă țigară și inhală adînc fumul.

— Lăsați-mă să vă spun cum cred eu că s-au petrecut lucrurile, spuse locotenentul trist. La petrecere erați patru. Poate mai mulți ; petrecerea era foarte zgomotoasă și în două mașini mari încap mai mult de patru persoane. Deci, patru cel puțin ; dumneavoastră, domnișoara Mouchová, domnișoara Pešková și încă un bărbat. Ați băut destul de mult, dar nu vi s-a părut îndeajuns...,

unora dintre voi, cel puțin. Știu, de exemplu, că domnișoara Pešková se droga. Dumneavoastră, sau poate celălalt bărbat, i-ați dat LSD. Puteați să faceți rost, dacă voiați. Plecați des din țară, și în străinătate nu-i chiar așa o problemă. Bineînțeles, nu cunoșteați prea bine efectele LSD-ului și, brusc, domnișoarei Pešková i s-a făcut rău. Foarte rău, probabil. A leșinat, v-ați speriat și l-ați chemat pe doctorul Skála. Acesta v-a spus că situația e cît se poate de proastă. Domnișoara Pešková era încă în viață, așa că ați făcut un plan. În mijlocul nopții ați dus-o înapoi la Praga, cu mașina. Ați pus laptele la încălzit, ați așteptat pînă a dat în foc și pe urmă ați șters-o. Numai că planul era improvizat și ați scăpat din vedere unele lucruri. Întotdeauna se întîmplă așa. N-am întîlnit nici o excepție de la regulă.

Locotenentul se opri. Praga se întindea în fața ferestrei, strălucitoare.

— Asta-i tot ? întrebă Vávra.

— Da. Un singur lucru nu-l știu. Cine a fost cel de-al doilea bărbat.

Vávra se sculă în picioare, strivi țigara — fumată numai pe sfert — și rosti cu o voce pe care n-o mai folosise pînă atunci, o voce care, spre deosebire de degetele lui, nu tremura.

— N-a existat nici un al doilea bărbat, și chiar de-ar fi existat, vă sfătuiesc să nu-l amestecați în povestea asta. Altfel, totul e o prostie și vă poftesc să încercați să dovediți că măcar ceva e adevărat.

* * *

A doua zi, locotenentul îi raportă maiorului Kautský ce aflase. În loc să-l laude, maiorul se arătă foarte alarmat. Mai întîi îl certă pe locotenent că-și continuase investigațiile pe cont propriu, după ce fusese trecut la cazul Kostrohryz. Încercă apoi să-i combată argumentele.

— Argumentele sînt, mai mult sau mai puțin, circumstanțiale, tovarășe locotenent. Nu putem construi pe ele un caz, oricum nu unul pe care să-l admită procurorul.

— Putem afla identitatea celui de-al doilea bărbat.

— Ce propui să facem în acest séns ?

— Kokořín va depune mărturie că a văzut o Tatra 603 parcată lîngă cabană. Vávra va fi silit să mărturisească adevărul.

— Şi dacă Kokořín a născocit totul ? spuse maiorul, dar bătrînul criminalist nu făcu decît să-l privească cu reproş în ochi. Bine, bine, înţeleg. De ce să fi născocit una ca asta ? Dar..., dar...

— Tovarăşe maior, aici avem de-a face cu o crimă, la care se adaugă deţinerea ilegală de droguri. O treabă foarte serioasă şi tare urîtă. Dacă ar fi dus-o la spitalul din Příbram, poate ar fi salvat-o. Dar în loc s-o facă..., oricum trebuie iniţiată o anchetă.

— Se-nţelege. Numai că nu ştiu dacă e de competenţa noastră. Trebuie neapărat să ne consultăm. Vreau să spun, apropo de LSD şi celelalte...

— Aşa e. Doctorul Seifert pretinde că el nu se pricepe la drogurile astea noi...

— Ce voiam eu să spun era... să ne consultăm cu Internele, spuse maiorul Kautský.

Locotenentul simţi cum i se taie picioarele. Întreaga lui aversiune faţă de o eventuală identificare cu cealaltă poliţie ieşi la suprafaţă. De data asta însă mai era ceva..., ceva ce-l îngrozise şi pe calmul Málek. Tăcu, nu mai avea chef să-şi susţină punctul de vedere. Îi cedă cazul maiorului şi, prin el, altora..., dar nu-l uită. Aşa cum nu uitase niciodată nici *celălalt* caz.

* * *

Atunci reuşise el să se plaseze pe o poziţie faţă de *cealaltă* poliţie şi ei erau aceia care nu vor uita niciodată. Se întîmplase în zilele în care fiică-sa Zuzana îl acoperise de ruşine, anunţîndu-l că bărbatul care o adusese în aceastare fericită era un idiot şi un fanfaron, lucru pe care avusese ghinionul să-l descopere abia după ce fusese prea tîrziu, dar — din fericire — destul de devreme ca să nu se mărite cu el. Curînd după aceea locotenentul descoperise că mintea : refuza să dezvăluie numele tată-

lui, nu fiindcă acesta ar fi fost un idiot, ci din cu totul alt motiv. Un motiv care o punea în primejdie.

Locotenentul Borůvká stătea în fața televizorului și se uita la un documentar despre fabricarea schiurilor, în timp ce încerca, în gînd, să răspundă la întrebarea al naibii de grea : va mai putea vreodată să se arate la Kostelec cu un nepot, dar nu și cu un ginere ? În clipa aceea Zuzana intrase încet în cameră.

— Tată, vreau să-ți spun ceva. Ceva cumplit.

Locotenentul primi anunțul ei cu răceală. Se gîndea că nu i se putea întîmpla nimic mai rău decît se întîmplase atunci cînd Zuzana devenise mamă, necăsătorită fiind. Spuse blînd :

— Poate că dracu' nu-i chiar atît de negru.

— Ba e, tată. E rău de tot, și nu știu ce să mă fac.

— Pot să te ajut în vreun fel ?

— Doar cu un sfat.

— Mă bucur, Zuzana, că ai încredere în mine. Despre ce-i vorba ?

— E vorba, spuse fiica lui care se umflase ca un balon, că strigoiul ăla mă urmărește tot timpul.

— Ce vrei să spui ? Preocupat de gîndurile care-l obsedau, în legătură cu atît de necesarul ginere, locotenentul exclamă : Vrea să... te ia de nevastă ? Imediat însă îi năpădi un alt sentiment : un membru al *celeilalte* poliții ginerele lui ? Îi detesta pe securiști chiar mai mult decît pe criminali. Criminalii nu murdăreau reputația profesiunii lui.

— Nu, nu vrea să mă ia de nevastă, spuse Zuzana, cu o voce care sună deodată la fel de trist ca a tatălui ei, cînd lucrurile se încurcau de-a binelea. Nu vrea decît... știi tu ce.

Pe loçotenent îl cuprinse un val de furie.

— Nemer... ! Cum de îndrăznește ! Mizerabilul...

— Pentru un strigoi e perfect normal. Din asta trăiesc, spuse Zuzana.

— Din asta trăiesc ? Borůvká era uluit. Apoi, brusc, în cap i se făcu lumină. Ce anume vrea exact de la tine, Zuzana ?

— Ce altceva ar putea să vrea ? Să devin informatoarea lui.

Locotenentul, căruia i se răpise speranța destul de neatrăgătoare de a deveni socru, spuse :

— Nimic mai simplu. Refuză-l și gata. Cum te-ar putea sili ?!

— Păi tocmai asta e, că poate, spuse Zuzana.

Locotenentul suferi un nou șoc.

— Te-ai băgat... în vreo încurcătură ?

Zuzana își așează mîna pe stomacul asimetric.

— Ai uitat, tată ?

— Dar... în ziua de azi mamele singure sînt un lucru obișnuit... Ce vreau să spun e că..., că n-are de ce să-ți fie rușine. Astea nu-s decît... prejudecăți burgheze...

— Oh, îmi pare rău, spuse Zuzana. Am uitat să-ți spun un mic amănunt. N-are nici o legătură cu faptul că voi fi o mamă nemăritată. Problema e că tatăl blegului din burta mea nu e neînsurat.

Locotenentul fu atît de șocat, încît uită s-o mai certe că-l descria atît de nepotrivit pe viitorul lui nepot.

— Zuzana ! Ai avut relații cu...

— Cu un om însurat. Da, am avut, numai că nemernicul nu mi-a spus, și eu am fost destul de tîmpită ca să cred că totul e în ordine. Nu mi-am dat seama decît cînd ne-au prins sticleții în hotel.

— Zuzana ! Într-un hotel ?!

— Păi unde să ne fi dus ? Noi n-avem cabană, nici el n-are...

Cîteva clipe locotenentul încetă s-o mai asculte. Cînd își mai reveni, înțelese că rezultatele controalelor de rutină din hoteluri erau transmise, de regulă, ofițerilor *celeilalte* poliții. Ca urmare, Zuzanei i se făcuse o propunere : sau consideră *rendez-vous*-ul ca fiind cu totul neromantic, o întîlnire de informare cu un securist, sau se pregătește pentru momentul în care nevasta iubitului ei va afla de amanta iubitului ei.

— Dar, Zuzana, de ce ți-ar păsa ? Chiar tu mi-ai spus că nu mai vrei să ai de-a face cu el.

— Adevărat, nu mai vreau, spuse Zuzana încruntată. E un tont, dar e drăguț. Nevastă-sa însă... Tată ! Dacă ăia îi spun despre mine, nu știu ce-i în stare să-i facă. Probabil o să-i taie coaiele !

— Zuzana !

— Bine-bine, o să-l castreze. Oricum, problema e că mi-e milă de licheaua aia proastă și nu mă pot decide să-l bag într-un rahat ca ăsta. În unele privințe, Zuzana semăna cu tatăl ei. Și ei o știu ! adăugă ea, furioasă. Se bazează, porcii, pe delicatețea și pe sensibilitatea mea de femeie ! Și nu știu ce să fac. Poate că sarcina m-a transformat într-un fel de cloșcă. Cred că cel mai bine ar fi dacă m-ai putea ajuta să fug în Apus. Nu prea știu cum o să trec dealurile alea, în starea în care mă aflu..., doar dacă mă culc pe jos și mă rostogolesc pînă dincolo de frontieră.

Locotenentul se gîndi un timp și pe urmă spuse :

— De ce nu se duc la el cu... ideile lor strălucite ?

Zuzana se lăsă să cadă, cu un gest teatral, într-un fotoliu mic și începu să plîngă de-adevăratelea. Acest lucru îl ului pe locotenent poate mai mult decît revelația în sine. Vesela, insensibila lui fiică...

— Oh, tată ! hohoti Zuzana. Pe el *îl au* deja la mînă. Mi-a mărturisit. Și totuși... nu pot să-i fac una ca asta ! Tăticule ! Fiica lui atît de calmă, atît de dăruită cu simțul umorului, făcu o adevărată criză de isterie. Nu știu ce să mă faaac !

* * *

Ceea ce a urmat a reprezentat una dintre sarcinile cele mai dificile din întreaga carieră a locotenentului. Cu maximum de delicatețe, i-a spus soției înșelate ce se petrecuse și a implorat-o să înțeleagă și să ierte. Spera să strice schema celeilalte polițiii și, cel puțin în această privință, reuși.

În cele din urmă, soția iertă. Dar nu fără oarecari neplăceri. Înainte de a o face, bineînțeles că locotenentul fu scos în brînci din apartamentul idiotului. Urmă o confruntare dramatică între soț și soție și, după aceea o alta cu Zuzana, pe care soția o etichetă drept tîrfă, lepădătură și intelectuală. Apoi femeia înșelată își luă copiii (ea și idiotul aveau patru), fugi la maică-sa și făcu o plîngere la biroul de partid (idiotul era comunist). Urmă o audiere detaliată în fața comitetului de partid,

partidul îi dădu idiotului un vot de blam și, în cele din urmă, se produse o reconciliere tovărășească între soț și soție. Șase luni mai tîrziu, idiotul, evident necastrat, se încurcă cu altă femeie și toată povestea fu reluată de la capăt, numai că de data asta tîrfa, curva și intelectuala era și ea membră de partid. Asta însă nu-l mai interesa pe locotenent.

Ce-l interesa era faptul că organizația de partid a idiotului aflase despre intervenția lui în această afacere. Cel puțin un tovarăș din acea organizație, poate chiar doi sau trei, informaseră organele în drept. Criminalistul era, pe bună dreptate, speriat că acele organe calificaseră acțiunea sa ca pe o subminare conștientă a intereselor clasei muncitoare.

* * *

La cîteva zile după ce preluase el personal cazul Pešková, maiorul Kautský îl chemă pe locotenent în biroul lui. Era neobișnuit de amabil și-i oferi un pahar de votcă. Ca să fie politicos (și fiindcă-i plăcea votca), locotenentul acceptă. În decursul convorbirii, îl lăsă pe maior să-i umple în mai multe rînduri paharul ba, de cîteva ori, și-l umplu singur.

— Tovarășe locotenent, începu maiorul. Îți voi vorbi ca un prieten, nu ca un superior. Omorul e un lucru oribil. O crimă. Asta fără doar și poate. În condiții normale, asemenea crimă trebuie aspru, dar binemeritat pedepsită. Numai că aici... Maiorul privi afară pe fereastră, de unde se vedea o parte din fațada bisericii Sfîntului Sidonius. De la fereastra lui, locotenentul vedea biserica în întregime, inclusiv sfîntul de ipsos, în permanență murdărit de o pereche de porumbei care-și clădiseră cuibul chiar deaspura capului sfîntului. Aici, continuă maiorul, se pare că sînt..., cum să spun..., interese, să zicem, care au o mai mare import...

Observă că locotenentul își terminase votca și-i turnase iute alta.

— Societatea noastră este profund democratică, reîncepu, cu vocea pe care o folosea la ședințele politice ale

serviciului de Criminalistică. Pe de altă parte, să nu uităm că e vorba despre o democrație de tip nou. Știu, și locotenentul avu impresia pe care o avea adesea la astfel de ședințe, că frazeologia maiorului nu corespundea întru totul modului acestuia de a gîndi în particular..., că democrația nu este tot una cu egalitarismul. Știu de asemenea că garanția acestei democrații o reprezintă rolul conducător... Locotenentul încetă să-l mai asculte, căci gîndurile i-o luaseră razna. Nu se mai afla în Serviciul de Criminalistică, ci în sala în care ședea secretarul de partid și unde un scriitor asudat citea un discurs dinainte scris. Cum nu mîncase nimic de dimineață, votca îi dădu senzația că plutește într-un abur ireal. Agită paharul gol și maiorul, fără să-și întrerupă prelegerea, luă sticla și i-l umplu la loc. Orice dăunează partidului, orice-i pîngărește bunul nume, este în esență antidemocratic și intențiile subiective sînt nesemnificative. Chiar dacă aceste intenții ar fi fost, obiectiv privind, curate ca lacrima..., atenția locotenentului, concentrată asupra votcăi, o luă iar în derivă și, de la mare depărtare, auzi vocea maiorului,... nu le putem măsura cu aceeași măsură ca pentru alți cetățeni, deși, se-nțelege, altfel vorbind, toți sînt absolut egali. Numai că aceștia nu se reprezintă doar pe ei înșiși, ca persoane, ci și... *nu s-a rezolvat nici o singură problemă umană...* asta ar fi egalitarism, spuse maiorul și adăugă nefericit. Fals egalitarism, pentru că...

Ceva vechi de cînd lumea se revoltă în sufletul locotenentului.

— Dar, tovarășe maior ! E vorba de un omor ! Omor cu premeditare ! Măcar să fi fost comis sub impulsul pasiunii..., numai că ei..., ce să mai vorbim, ei l-au comis cu sînge rece. Nu știu, poate că egatilari... agilatri... Nu era în stare să pronunțe cuvîntul și simți cum îl cuprinde un fel de slăbiciune. Întinse paharul ; maiorul i-l umplu prompt, șovăi, pe urmă îl umplu și pe al lui. Brusc schimbă tonul și spuse :

— Știu, Josef..., nu te superi dacă-ți spun Josef, așa-i ?

Zăpăcit, depășit de o senzație de insuficientă cunoaștere a lumii, locotenentul răspunse :

— Continuați.

— Sînt o gașcă de lepre, Josef. Copii răsfățați. Sînt convinși că, orice-ar face, nu pot păți nimic. Și asta nu e prima oară..., deși niciodată pînă acum nu a fost atît de grav, dar... Nu te teme, de data asta nu vor scăpa chiar așa ușor. O să-i trimită undeva la dracu-n praznic, în Tanzania, sau Angola, sau în alt loc de genul ăsta, spuse maiorul, care de obicei se exprima mult mai frumos. Dădu paharul peste cap și-și mai turnă unul. Dar... să dai chestia asta pe mîna procurorului, a publicului ? N-o s-o permită niciodată. Privi spre chipul de pe perete, cu buzele lui subțiri și cu părul argintiu, apoi — nefericit — la subalternul lui, observă în ce stare i se afla paharul și o corectă. Ce-aș mai putea să-ți spun, Josef ?

În capul locotenentului un carusel se învîrtea nebunește, mînat de votcă, de acea voce, de acea veche poveste... Reuși totuși să bîiguie cu voce slabă :

— Dar nu-ți aduci mainte, Eda, că am jurat cîndva. Simți cum recapătă ceva din vechiul său curaj. Pot să înțeleg..., anumite privilegii... le au pînă peste cap..., nu ca noi. Dar aici e vorba de fată, nu de ei. Era prostuță, necăjită, nefericită, și mai trecuse o dată printr-o afacere dezgustătoare, îți aduci aminte ? Cu licheaua aia de procuror... Hynais ?

Maiorul aprobă din cap.

— Îmi pare rău, Eda, bîigui locotenentul. Nu pot..., trebuie să... Un oftat involuntar sfîșie pieptul maiorului. Își mai turnă un pahar, îl bău, apoi umplu paharul locotenentului.

— Uite ce-i, Josef, spuse cu o voce obosită. Te rog, crede-mă. N-am nici o legătură cu chestia asta. *Ei* însă, și sublinie pronumele, amenințător, vag, și totuși atît de concret..., *ei* mi-au spus că..., dacă nu-ți bagi mințile la cap, au ei ac de cojocul tău...

— N-au ce să-mi facă ! spuse sfidător locotenentul beat. Maiorul îl privi lung. Era o privire lungă, tristă, plină de părere de rău.

— Eu..., eu am respectat întotdeauna cu strictețe legea ! spuse locotenentul cu mult mai puțină sfidare în glas.

— Legile nu sînt singurul lucru care te poate da peste cap, Josef, spuse maiorul, ridicînd receptorul de

pe furcă. A fost pe-aici un... un tovarăș. Aș vrea să nu mă înțelegi greșit, eu nu-ți reproșez absolut nimic. Pricep totul, crede-mă. Dar se pare că... ai avut ceva, nu știu cum să mă exprim, cu o anume cîntăreață...

Un val de teamă rece îl năpădi pe locotenentul Borůvká. Întinse paharul. Maiorul i-l umplu.

— Josef, ai familie. Fata ta e studentă. Ai un băiat care, ca mîine, termină liceul. Gîndește-te la ei. Pe sărmana fată oricum n-o mai poți ajuta. Și-ți repet, ticăloșii ăia vor fi trimiși, drept pedeapsă, la dracu-n praznic. Tu însă ești un om bun, așa că de ce... și tu, și familia ta... să suferiți, oricum fără vreun motiv valabil ?

Locotenentul bău o gură de votcă. Se simțea mic ca o furnică, pierdut într-o societate democrată, înspăimîntător de inegalitară. Cîndva cuvîntul *Cetățean,* îl auzi pe scriitorul asudat, *suna mîndru, revoluționar...* O văzu pe Zuzana exmatriculată, sedusă și abandonată, îl văzu pe fiul său, Pepík, ucenic de zidar naiba știe pe unde, asta dacă avea noroc, o văzu pe nevasta lui atît de cumsecade, în lacrimi, nevasta pe care o trădase atît de rușinos cu acea blondă *globtrotter...*

Întinse paharul. Maiorul turnă ultimul rest din sticlă.

Cazul Alenei Pešková fu clasat ca sinucidere prin asfixiere.

* * *

— Exact cum ți-am spus, Josef. Sergentul Málek strălucea de încîntare. În jumătate de oră l-am băgat la zdup. Camera putea ca o bucată de brînză împuțită, așezată sub un glob de sticlă. Doamne, tare proști au mai fost. L-au zidit pe bătrînul Kostrohryz în perete..., treabă de amatori..., scos de acolo, puteai să-l strîngi cu fărașul. În halul ăsta ajunsese ! Josef, unde te duci ?

Locotenentul nu scoase o vorbă. Poate că umorul sergentului îi întorsese stomacul pe dos.

— O să-i spînzure. Pe amîndoi, declară Málek. Nu numai că au premeditat totul cu sînge rece, dar în fiecare seară își luau masa în duhoarea produsă de propriul tată !

Bătrînul criminalist închise încet ușa în urma lui și plecă.

* * *

În aceeași seară stătea în camera întunecată, în fotoliu. Nu dăduse drumul la televizor. În odaia de alături, Zuzana și Mack ascultau muzică. Totul urmase calea pe care o cunoștea prea bine din unele din cazurile sale : Mack se îndrăgostise de fiica lui, pe cînd aceasta era în luna a noua. Nici măcar perspectiva unei paternități pur onorifice nu-l făcuse să se dea bătut, deși era american. Sau poate tocmai pentru că era american. Locotenentul auzise undeva că americanii, de felul lor, sînt foarte sentimentali.

Zîmbi și simți cum tristețea îl mai părăsește. Poate că procedase corect. Dumnezeu știe ce i-ar mai fi făcut fiică-si, fiului..., dar problema continua să-l frămînte și-i strica plăcerea de a vedea o pereche tînără și frumoasă, care ar putea avea un viitor frumos împreună... Ce mai era și asta ? Același lucru pe care îl auzise înfierat în prelegerile politice ale secretarului de partid ? Vechea prejudecată, relicva aceea a trecutului ? Ceva ce, cu mult în urmă, venerabilul părinte Meloun...

De dincolo de ușă se auzi din nou melodia familiară. Ascultă ritmul lent, sincopat.

Și în clipa dinaintea morții...

Ascultă, sorbind cu nesaț sunetul saxofonului

Și-a înălțat frumosul cap și a plîns...

Se ridică și se îndreptă spre fereastră. Departe, dincolo de acoperișurile orașului, se afla o garsonieră goală, în care o dansatoare de bar de noapte, nu prea ordonată, destul de nefericită, frumușică, singură și fără importanță își pierduse viața. În clipa asta o mulțime de oameni se și interesau, probabil, de garsonieră...

Domnișoara Otis regretă...

Domnișoara Otis ? Cine era domnișoara Otis ? Domnișoara Pešková. Domnișoara Alena Pešková regretă.

Locotenentul lăsă să-i cadă capul pe piept. Nici măcar Zuzana, în siguranță acum cu aparent credinciosul ei Mack, nu-l putea face fericit. Nici măcar muzica nu-i mai era de vreun ajutor.

O STRANIE ARHEOLOGIE

Fusese primul caz al lui Borůvka. Pe atunci nu se ocupa încă de asasinate, doar de persoane dispărute. Cineva telefonase că Květuše Řeřichová a dispărut. Era funcționară la Casa de Economii de pe Václavské Náměstí.

* * *

Cuprinse cu privirea cămăruța pe care fata o împărțea cu mama ei. Lîngă un perete se aflau două paturi înguste, improvizate din lăzi de ambalaj din lemn, vopsite în roșu. Camera era și ea îngustă, la unul din capete cu o fereastră care dădea într-o curte năpădită de gunoaie, cu o pasarelă de trecere în aer liber, de jur-împrejur. Pe frînghii întinse deasupra curții, legănîndu-se la soare, vedeai sutiene, chiloți lungi și bluze subțiri cu flori sau cu buline. Camera cuprindea și o bibliotecă modestă, construită din lăzi de portocale. Conținea volume de poezii și pe ea se odihnea un picup ieftin, din bachelită. Pe o măsuță, între cele două paturi, se afla o oglindă din acelea în care se bărbieresc bărbații. Cum mama fetei dormea în celălalt pat și fratele ei de zece ani, al cărui pat se afla în bucătărie, era singurul bărbat în casă, era clar că oglinjoara servea drept masă de toaletă. Dacă te priveai în ea, te arăta mai mare.

— Ne-am mutat aici, domnule comisar, cînd bărbată-miu și cu Ota au fugit din țară, spuse doamna cea bătrînă, cu ochii în lacrimi. Purta un capot ros, iar părul arăta ca „niște paie pe care ai făcut pipi", ar fi spus fostul șef al lui Borůvka, locotenentul Soukup. Locuiam toți șapte într-un apartament de trei camere. Acum am

rămas doar patru și nu avem decît camera asta și bucătăria, dar în bucătărie nu există fereastră.

— Patru ? întrebă Borůvka, pe vremea aceea încă sergent. Cum adică ? Dumneavoastră, fiica dumneavoastră, fiul... ?

— Și Ruda... Ruda a încercat și el să fugă cu bărbată-miu și cu Ota, dar l-au prins. E încă la pușcărie.

— Aha, înțeleg, spuse Borůvka. Ochii lui rătăciră pe perete unde, printre reproduceri din reviste cu flori ale soarelui de Van Gogh, galbene ca aurul, atîrna fotografia a doi bărbați, unul mai tînăr, celălalt mai în vîrstă, sprijiniți cu nonșalanță de o mașină mare americană. Firma de pe prăvălia din spatele lor spunea *Ben's Burger Burg* *).

Sergentul habar n-avea ce înseamnă asta, dar putea ghici unde fusese făcută fotografia. Femeia văzu și ea la ce se uită.

— Da, acolo sînt..., la New York, spuse. Tata — soțul meu — scrie că e administratorul unei firme care închiriază apartamente. În America însă, spune el, asta se cheamă „superintendent". Prea mulți bani nu reușește să ne trimită. Dacă n-ar fi Květuše, nu știu ce ne-am face... Pe mine nu mă angajează nimeni, din cauza soțului. Libuše a plecat de-acasă și stă singură, dar Květuse e o fată bună. Îmi dă mie toată leafa, nu-și păstrează decît bani de buzunar. Femeia cu părul de culoarea paielor începu să plîngă.

— Nu vă necăjiți, doamnă, spuse Borůvka. Rezolvăm noi imediat cazul. Spuneți-mi exact ce s-a întîmplat. Înțeleg că fiica dumneavoastră v-a zis că pleacă o zi, duminica, cu prietenul ei. Așa a zis ?

— Așa, domnule comisar. Și-a făcut valiJoara... și eu...

— Dumneavoastră ce ?

— Domnule ofițer ! După ce a plecat, m-am uitat și am văzut că luase cu ea absolut tot ce avea !

— Cum adică, tot ?

---

* La Ben, Orășelul chiftelelor (în engl.).

— Păi și-a luat taiorul pe care l-am transformat pentru ea după plecarea Libușei, ambele rochii, toată lenjeria, cele două inele și colierul pe care le avea de la bunica și amîndouă perechile de pantofi. Și zicea că pleacă numai pentru o zi...

Sergentul Borůvka se încruntă. Privi din nou fotografia celor doi bărbați zîmbitori de lîngă mașina mare și strălucitoare. Cazul începea să se contureze cît se poate de clar.

— Ce-a lăsat acasă ?

— Nimic, doar picupul ăsta și vreo două cărți. Și cărțile preferate le-a luat cu ea. Femeia privi speriată la polițist. Poate că n-ar fi trebuit să vă anunț.

O tristețe inexplicabilă îl cuprinse pe Borůvka, dar reuși să arboreze o expresie severă.

— Era de datoria dumneavoastră s-o faceți și ați procedat cît se poate de corect. Dar — șovăi — cred că nu aveți vreun motiv de îngrijorare. Se uită la ajutorul lui, bătrînul sergent-major șef Šinták căruia i se permisese să rămînă în armată doar după ce acceptase să se lepede de biserică, deși Borůvka știa precis că duminică de duminică se ducea cu mașina la Kremosin, unde nu-l cunoștea nimeni, și lua parte la slujbă. Din expresia lui Šinták, Borůvka înțelese că spusele lui vor rămîne între ei. Îi zîmbi femeii care plîngea. Drept să vă spun, doamnă, probabil nu va trece mult timp și veți agăța și fotografia fiicei dumneavoastră lîngă cei doi, în fața lui — se apleacă mai aproape de poză — *Den's Daiyer Dairy* — orice-o însemna asta.

— Să dea Dumnezeu să aveți dreptate, domnule.

— Mă tem că am, spuse sergentul. După care își reluă atitudinea oficială. Rămîne fără îndoială faptul că fiica dumneavoastră n-a comis doar o mare prostie, ci și un act împotriva legii. Bătrîna se puse pe un plîns cu suspine, așa că sergentul, după o nouă privire aruncată spre Šinták, adăugă. Să sperăm oricum că grănicerii... și se opri.

Šinták zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Nici o grijă, domnu..., vreau să spun tovarășe sergent. Ar fi înhățat-o ăia de mult. Lipsește deja de o săptămînă. Doamnă, cred că fiica dumneavoastră e isteață foc.

* * *

Curînd, locotenentul Borůvka avu toate motivele să fie de acord că Květuše era, într-adevăr, isteață foc.

— Douăzeci de mii ? îl întrebă pe șeful ei de serviciu de la Casa de Economii. Vocea lui vădea neîncredere.

— Exact. A scos toată suma cu o zi înainte să dispară.

Toată leafa mi-o dă mie, nu-și păstrează decît ceva bani de buzunar. Hm, gîndi sergentul. Va fi mai complicat decît am crezut.

— Mă tem că la hotărîrea asta am contribuit și eu, spuse șeful de serviciu. Era un bărbat tînăr, brun, cu o insignă a Uniunii Tineretului Comunist la butonieră. La ședința uniunii de săptămîna trecută, am propus să fie concediată.

— De ce ?

— Din lipsă de încredere. Era o casieră bună. Dar nu și un bun cetățean. Și începu să numere pe degete. Tatăl, mic om de afaceri, arestat pentru purtarea provocatoare față de un inspector guvernamental, imediat după revoluția din 1948. Cum iese din închisoare, fuge în vest cu fiul cel mare. Celălalt frate este prins pe cînd încerca să treacă fraudulos granița. Mama nu lucrează și a avut diferite incidente cu forțele de securitate pentru declarații politice deplasate. Or banii pe care-i mînuim noi aici aparțin clasei noastre muncitoare. Nu ne putem permite să angajăm tovarăși care nu se bucură de încrederea noastră deplină.

— De unde avea douăzeci de mii ? întrebă Borůvka.

— Nu știu. Nici eu nu bănuiam că are atît de mulți bani. Avea un cont cu parolă.

Borůvka se încruntă. Contul ei era gol, valiza cuprinsese în ea tot ce poseda, tatăl ei era în America. Totul conducea spre aceeași concluzie simplă, lipsită de mister. Nu mai rămînea de explicat decît proveniența celor douăzeci de mii de coroane.

* * *

Nici lucrul acesta nu rămase pentru mult timp un mister. Consultînd dosarele, Borůvka descoperi că prietenul cu care urma să plece Květuše în excursie avea cazier : trei ani pentru încercare de trecere frauduloasă a frontierei și pentru proastă comportare în închisoare. Fata fusese înconjurată de delincvenți și circumstanțele dispariției ei deveneau din ce în ce mai clare. Cu excepția banilor.

— I-a cîștigat la loterie, explică prietenul, Miroslav Jun. În fiecare săptămînă juca jumătate din banii de buzunar, și în februarie a dat lovitura cea mare.

Jun avea o privire nervoasă, dar era un tînăr chipeș. În ciuda cazierului, sergentul simți că poate avea încredere în el. Depozitul de deșeuri de hîrtie, unde îl interoga, era o încăpere spațioasă, cu un cîntar mare cu basculă în mijloc și cu teancuri de ziare vechi îngrămădite de-a lungul pereților. În fața ușii se întindea un șir lung de femei bătrîne ; fiecare avea în plasă un pachet de ziare, adunate evident de prin lăzile de gunoi și legate cu căpețele de sfoară înnodate între ele. Lîngă cîntar stătea un bărbat mai în vîrstă, într-o salopetă zdrențuită. Cîntărea pachetele, apoi întindea fiecăreia dintre femei cîteva monede.

— Deci n-ai ieșit cu ea sîmbătă ?

— Nu.

— Unde ai fost ?

— Acasă... Învăț... engleza. Am învățat și sîmbătă și duminică.

— Poate să confirme cineva ?

Tînărul nu spuse nimic, se mulțumi doar să nege din cap.

— Nu. Proprietăreasa era dusă să-și vadă fiul la Benešov.

— Știi de ce îți pun toate întrebările astea ? Ochii lui Borůvka îi întîlniră pe ai tînărului. Erau în gardă, dar îndrăzneți.

— Nu, răspunse tînărul, enervat.

— Fata a dispărut, la fel și banii de la bancă, valiza...

— Şi-atunci cum se face că eu mai sînt aici ? Vocea îi devenise arogantă, cu o notă de sarcasm în ea.

— Poate că ţi-ai spus că nu merită să rişti a doua oară.

— Adevăr grăiţi, rosti tînărul apăsat. Dar ce legătură e între faptul că Květuše a şters-o şi mine ?

— Nu ştiu dacă a... şters-o cu adevărat, aşa cum te exprimi.

— Atunci ce vreţi de la mine ?

Un timp, sergentul Borůvka nu făcu decît să se uite în ochii nervoşi ai tînărului. După care replică, dus pe gînduri.

— Într-o carieră abandonată de lîngă Karlovy Vary au fost găsite cadavrele a şapte fete. De fiecare dată aceeaşi poveste : conturi bancare lichidate, valize. Prima a dispărut acum doi ani. Ultima, acum nouă luni.

Tînărul rînji.

— Îmi permit să vă amintesc că eu mă aflam încă la pîrnaie.

— N-am uitat. Iar pe ticălos l-am prins. Le promitea sărmanelor fete că le trece graniţa. Toate au ajuns în carieră.

— Nu văd ce legătură am eu..., începu tînărul, apoi amuţi. Ah, credeţi cumva...

Sergentul aprobă din cap. Apoi spuse :

— Fetele din carieră nu sînt singurele cazuri de acest fel, sînt doar cele mai oribile.

Insolenţa tînărului dispăru ca prin minune. Spuse cu voce tremurîndă :

— Dar eu ţineam la Květuše. Niciodată n-aş fi... pentru douăzeci de nenorocite de mii. Oricum, eu am încercat s-o con... Se opri brusc.

— Ce-ai încercat s-o convingi ? întrebă Borůvka încurajator.

Jun îşi dădu imediat seama că nu avea cum să retragă cele spuse. Se uită la Borůvka, apoi la Šinták. Faţa rotundă a sergentului nu semăna cu feţele pe care se obişnuise să le vadă în ultimii trei ani. Chiar şi sergentul-major şef Šinták părea mai uman decît mutrele

întîlnite în închisoare. În felul lui iremediabil cumsecade, Šinták spuse :

— Hai, dă-i drumul. Nu-ți fie frică, noi n-o să te..., și aruncă o privire spre sergent, care se prefăcu că nu auzise.

Tînărul era inteligent și instinctele lui erau sigure.

— Květuše voia s-o întindă din țară, spuse, asta e adevărat. Iar eu n-am turnat-o la miliție, și asta e adevărat.

— Dar ai încercat s-o convingi să nu plece, spuse Šinták. După cîte știu eu, asta e o chestie de-aia ate..., ate..., cum naiba-i spun avocații ? Oricum, asta te scapă.

— E o circumstanță atenuantă, așa e, îl întrerupse sergentul. Spune-ne cum s-au petrecut lucrurile.

— I-am zis să nu facă prostii, dar n-a vrut să mă asculte. Știți, taică-su și frate-su trăiesc în Statele Unite. Mi-a povestit că fratele scoate bani buni din vînzarea de mașini și oricum se săturase pînă-n gît de mizeria în care trăia. N-avea nici ce să pună pe ea. O dată ne-am dat întîlnire... și se opri. Dar asta n-are nici o legătură cu cazul.

— Continuă, spune mai departe, insistă Borůvka.

— Ei bine..., era în ianuarie trecut. Înainte să cîștige la loterie. O zi frumoasă, cu soare, dar un ger cumplit. A apărut într-o jachetă roșie de catifea reiată și ne-am dus să ne plimbăm în Petřín. Nu prea era vorbăreață în ziua aia, așa că trăncăneam eu tot timpul — știți cum e, despre cărți, fiindcă-i plăcea să citească și să discute despre ce a citit — și deodată mi s-a părut ciudat că tace tot timpul, ca o statuie de lemn, așa că m-am uitat la ea și am văzut că era vînătă toată și tremura ca o frunză. Nu numai că nu avea palton, dar nu avea nici pulover pe dedesubt. Nu avea bani. Așa c-am dus-o într-o cîrciumă și, pînă să-și recapete glasul, i-am turnat pe gît pe puțin cinci pahare de vin fierbinte. Pe urmă i-am cumpărat un pulover. Toate astea vi le spun, domnule, continuă tînărul, doar ca să vă dați seama ce greu o duceau, și să înțelegeți că avea motive..., cu toate că, evident, asta n-o scuză.

— Drept să-ți..., începu Šinták, dar sergentul îl întrerupse iute.

— Ai încercat s-o faci să-și schimbe gîndul, dar ea...

— Voia s-o pun în legătură cu cineva care s-o treacă dincolo, numai că eu nu cunoșteam pe nimeni. Dac-aș fi cunoscut, aș lucra acum în depozitul ăsta de hîrtii împuțite ? ! Și ea... Tăcu din nou.

— Ce-i cu ea ?

— Păi... ea oricum voia s-o șteargă. Ideea asta o obseda.

Sergentul oftă.

— Uite ce-i, domnule Jun. Mai întîi n-ai informat unitatea asupra unei intenții frauduloase și acum ne ascunzi din nou ceva. Că n-ai informat..., să zicem că pentru asta *ar fi* circumstanțe atenuante, de acord. Dar vor fi atenuante doar în cazul în care ne spui *tot* ce știi, nu numai *anumite* lucruri.

Una din bătrînele de la coadă începu să tușească spasmodic. Bărbatul în salopetă îi luă sacoșa din mînă și scoase din ea un teanc de ziare. Erau ziare de dinainte de război, cu hîrtia îngălbenită și sfărîmicioasă. Se vedea că femeia le găsise aruncate în vreun pod.

— De unde le-ați luat, doamnă ?

Bătrîna încercă să răspundă, dar tusea violentă o împiedică să vorbească.

— Stați jos aici, doamnă, spuse omul în salopetă, arătîndu-i cîntarul. Începu să răsfoiască cu mare interes ziarele vechi. Vi le cumpăr eu. Sînt o groază de lucruri interesante de citit în ele, doamnă. Se uită la cîntar. Treizeci și opt de kilograme, asta face..., și scoase un portofel din buzunarul de la spate. Era un portofel uzat, dar din piele de șarpe, și extrase din el două bancnote.

Borůvka se simți fascinat de scena la care asistase. Omul ăsta nu și-a petrecut toată viața cîntărind ziare vechi, gîndi el. O clipă uită de anchetă, dar tînărul însuși fu acela care-l aduse pe sergent înapoi la subiect.

— Bine, am să vă spun, zise trist. Cu o zi înainte să dispară a fost la mine acasă. Venise să-și ia rămas bun. Mi-a spus că a găsit și singură o cale. M-am gîndit că-i

mai bine să nu-i cer amănunte. Am încercat din nou s-o conving să nu plece, dar era hotărîtă.

— Hm, spuse criminalistul, privindu-l pe tînăr drept în ochi. Văzu atunci, pentru prima oară, sclipirea de dispreț care, mai tîrziu, în cariera lui, avea să devină o priveliște familiară. Și tot pentru prima oară vru parcă să se justifice. Expresia tînărului îl făcu să se simtă rușinat și trist. Povestea fetei tremurînd de frig îl mișcase. Încă din tinerețe, Borůvka fusese neobișnut de sentimental. Hm, spuse din nou. De dragul tînărului, inventă o concluzie ridicolă. Ai bănuit că-ți plătea o poliță, pentru că n-ai vrut s-o ajuți. N-ai crezut-o cu adevărat, dar ai lăsat-o să-și închipuie că o crezi, fiindcă țineai la ea. Nu-i așa ?

Disprețul dispăru din ochii tînărului și locul lui îl luă cu totul alt sentiment. Borůvka se bucură văzînd că numele lui nu va fi trecut într-o anume categorie.

— Da, domnule sergent. Am știut tot timpul că glumea.

* * *

Și așa se face că și cazul Květušei Řeřichová, casieră la Casa de Economii, a fost închis. Trecere frauduloasă a frontierei, încununată de succes. În vremea aceea era un lucru obisnuit. Borůvka primi laude pentru cît de repede lucrase și curînd i se dădu spre rezolvare primul caz de asasinat, pe care îl dezlegă cu aceeași viteză. Un timp după aceea gîndi serios să ceară transferul la Furturi. Cazul rezolvat îl implicase pe partenerul pervers al unui șofer, care îi ucisese acestuia nevasta, o împachetase în gheață și o ținuse două luni în pivniță, vreme în care avusese repetate relații sexuale cu cadavrul. O lună întreagă Borůvka avu coșmaruri și se trezea din somn leoarcă de sudoare, întrebîndu-se dacă merita să facă munca asta. În cele din urmă, gîndindu-se că, oricum, ce era mai rău trecuse, hotărî să rămînă în serviciul de Criminalistică.

* * *

Unsprezece ani se scurseseră de la dispariția Květušei Řeřichová. În acest timp sergentul — acum locotenent (nu va fi niciodată înaintat dincolo de acest grad, căci nu voise să intre în partidul comunist, pe motiv că încă nu are un nivel de conștiință suficient de ridicat) — își făcuse o reputație care, în cercurile criminaliste, depășise frontierele țării. Fusese chiar invitat să prezinte o comunicare la un congres internațional de criminalistică de la Varșovia. Comunicarea fusese publicată (după ce o polițistă i-o dresese ca stil) în *Indexul Criminologic*, cu un rezumat în trei limbi.

Într-o zi, locotenentul fu convocat pe șantierul unui nou cartier de blocuri din Krč, la periferia Pragăi. Niște muncitori, săpînd fundațiile unui bloc de apartamente proprietate personală, pe un teren pe care crescuse cîndva o pădurice, dezgropaseră un craniu uman.

* * *

Craniul, frumos curățat și alb, se afla pe masa de laborator a doctorului Seifert, lucind ca alabastrul în soarele după-amiezii. Doctorul Seifert îl răsuci, descoperind astfel vederii o gaură urîtă în craniul elegant, prelung.

— Contuzie produsă de un obiect efilat, spuse doctorul Seifert, căruia îi plăcea să folosească termeni tehnici ori de cîte ori făcea declarații profesionale. Asta a ucis-o. Întoarse din nou craniul și arătă pe el: arcadă supra-orbitală fracturată, sept rupt, ambele sinusuri maxilare au suferit leziuni ca urmare a unor lovituri cu un obiect contondent, sinusul maxilar drept s-a frînt și fragmente de os au pătruns în cavitatea nazală, dinții destul de solizi, dar trei i-au fost scoși printr-o lovitură. Osul temporal stîng găurit...

— Un maniac? întrebă locotenentul.

Doctorul Seifert clătină încet din cap.

— Mă îndoiesc. La prima vedere poate să pară așa, dar există un lucru care mă face să...

— Te referi la faptul că a despărțit capul de trup și le-a îngropat separat ?

— Nu, nu la asta mă refer. Un trup fără cap e greu de identificat. Despre altceva e vorba.

Doctorul puse un deget pe creștetul golaș, alb ca creta.

— N-a stat în pămînt mai mult de zece, cincispre-zece ani. E un craniu de femeie. Dacă mă uit la dinți, aș spune că e vorba de o fată de aproximativ douăzeci și cinci de ani. Și nici urmă de păr.

— Poate a putrezit.

— Nu, nu, spuse doctorul Seifert. După zece ani, tot ar mai fi rămas ceva. Ucigașul a scalpat-o.

— Dar de ce ?

— Poate că citise cine știe ce povestiri despre crime reale, spuse doctorul Seifert, trecînd de la stilul tehnic la limbajul pe care-l folosea de obicei cînd vorbea cu locotenentul. Poate ceva despre doctorul Crippen. Pe doctorul Crippen l-au prins pe baza cicatricei de la operația de apendicită de pe o bucată de piele de pe burta nevesti-sii. Ucigașul nostru și-a scalpat victima, pur și simplu, ca să n-o putem identifica după culoarea părului. Tăcu o clipă, apoi adăugă. Ba aș spune că a făcut ceva și mai îngrozitor. A încercat mai întîi să o desfigureze și pe urmă, pentru mai multă siguranță, a fiert capul... Doctorul Seifert se opri și-l privi pe locotenent, care devenise aproape la fel de alb ca și craniul..., și a aruncat părțile moi. Altfel nu se explică faptul că osul este atît de curat și de alb.

Bătrînul criminalist înghiți în gol, privind fix craniul. Era îngust și frumos format. Fata trebuie să fi avut o față îngustă, fină. Îi amintea de ceva, un text pe care-l citise de curînd și-l pusese de o parte dezgustat..., nu-și putea aminti ce anume.

— Restul corpului l-a tăiat, probabil, în bucăți, cum a făcut și Crippen, spuse doctorul Seifert. Nu m-ar mira să primim vești și de pe alte șantiere. Se construiește mult în zilele noastre.

— De curînd au găsit o mînă, spuse locotenentul cu voce nesigură. Imposibil de identificat. Nici o fractură, nici un tatuaj, nici un inel uitat...

— Păi, spuse doctorul, bănuiesc că nemernicii învață și ei.

Locotenentul își învînse greața, luă cu grijă craniul în mîini și-l examină. Dinții arătau minunat : dinți mici de fată, necariați. Criminalistului i se păru chiar că mai păstrează ceva din strălucirea lor perlată. Trei erau lipsă : cei doi canini și un molar în dreapta.

Examină maxilarul mai de aproape.

— Doctore, spuse, uită-te. Molarul ăsta nu-i decît spart.

Doctorul Seifert mai că smulse craniul din mîna lui Borůvka și se uită atent în gură.

— Dumnezeule, Josef ! exclamă uluit. Ce bine că ai băgat de seamă. Dinții n-au fost scoși cu o lovitură, au fost *smulși*. Restul ăsta ! Arătă spre molarul lipsă. Exact așa arată cînd încerci să scoți un dinte și ți se rupe în clește. Uită-te !

Locotenentul se uită, dar resturile sparte ale dintelui nu-i spuseră nimic.

— A încercat să-l smulgă. Nu se pricepea, așa că l-a rupt. Atunci a renunțat. Doctorul Seifert examină găurile unde se aflaseră caninii. Exact ce credeam. Nici ăștia nu au fost scoși cu o lovitură, spuse. I-a smuls cu mare grijă. La canini a mers, nu și la molar.

Locotenentul se încruntă.

— Asta a fost greșeala lui. Loviturile date în față și scalparea nu-i mai sînt, acum, de nici un folos. Nu există decît un singur motiv pentru care a încercat să smulgă dinții.

Doctorul Seifert aprobă din cap.

— Exact. Dar, Josef, s-ar putea ca asta să se fi petrecut acum cincisprezece ani. Cum ai de gînd să-i dai de urmă acum ? În cincisprezece ani, policlinicile au adunat, probabil, sute de mii de fișe dentare. Ca să nu mai vorbim că pe-atunci mai existau și dentiști particulari. Dumnezeu știe pe unde s-or afla fișele *lor*.

* * *

Pe criminalist îl obseda ideea că povestea asta îi amintește de ceva. Ședea în fotoliu și încerca să citească un roman despre înființarea unei gospodării agricole colective. Reprezenta lectura obligatorie la un curs politic și, în plus, autorul îi fusese profesor de germană la școala primară din Kostelec. Romanul era o încercare de realism socialist și povestea cum eforturile de creare a gospodăriei colective erau sabotate de o bandă de criminali catolici, conduși de un agent american de la Washington, trimis în satul Zalesí de CIA. Numai că gîndurile locotenentului rătăceau înapoi la acea persoană neidentificată care, cu zece sau cincisprezece ani în urmă, făcuse pe dentistul pe un craniu delicat de fată. Și din nou avu impresia că toate astea îi aminteau de ceva.

Se ridică, puse romanul deoparte și se îndreptă spre bibliotecă. Sub *Colecția operelor complete ale lui Alois Jirásek* * (le moștenise de la tatăl lui) se afla un rînd mai scurt de cărți aparținînd fiicei sale, Zuzana, în vîrstă de cincisprezece ani. *Primul film al Sylviei, Irene conduce clasa, Profesorul Zdenei.* Și operele astea tot moștenite erau, de la mama Zuzanei, care însă trăia și era plină de energie. Cărțile aveau colțurile îndoite de cît fuseseră citite, pe cînd cele pe care locotenentul le dăruise fiicei lui cu diferite ocazii arătau încă nou-nouțe: *La răscruce de vînturi, Război și Pace, Cărăbușul de aur și alte povestiri, Doamna Bovary, Călătoriile lui Gulliver.* Locotenentul nu știa ce anume îl atrăsese spre rafturile cu cărți. Mai rămase un timp în fața lor, apoi reveni la fotoliul lui și la sabotorul american din Zalesí. Adormi exact cînd americanul reușise să distrugă crescătoria de iepuri de casă a colectivei, lăsînd în urma lui, la locul crimei, o fiolă cu otravă purtînd inscripția „Made in U.S.A.".

* Alois Jirásek — prozator clasic ceh, autor al unor celebre romane istorice (1851—1930) (n.t.).

* * *

Dar nici a doua zi, la serviciu, senzația total neprofesională că citise cîndva ceva de mare importanță nu-l părăsi. Consultă o listă de persoane date dispărute între anii 1948 și 1953, eliminînd bărbații și punînd deoparte femeile tinere, cînd dădu din nou peste numele Květušei Řeřichová.

Citi raportul vechi de unsprezece ani — scris de el însuși — și cu cît studia mai atent documentul, cu atît i se adîncea încruntarea de pe chip. Făcuse o treabă foarte, foarte superficială. Locotenentul roși de rușine. Cum de putuse să fie atît de neglijent? Desigur, pe-atunci era tînăr. Dar tinerețea nu e o scuză pentru neglijență. E adevărat că pe vremea aceea nu se dădea prea mare atenție cazurilor de acest fel; poate doar de către *cealaltă* poliție, căreia el nu-i aparținea. Mai grav era că fusese lăudat pentru munca lui. O transpirație rece goni valul de căldură al rușinii. În partea de jos a raportului se puteau citi, scrise cu creion roșu, de mîna lui, următoarele cuvinte: *Caz clasat; plecare ilegală în vest.*

Dumnezeule! Nici nu discutase atunci cu Libuše Řeřichová, sora Květušei. Și nimeni nu-i trăsese una peste degete. Nici nu anexase o descriere detaliată a bijuteriilor pe care mama declarase că fata dispărută le luase cu ea. Raportul nu menționa decît: două inele (aur) și un colier (argint). La Casa de economii nu verificase povestea șefului. Nici nu se ostenise să afle dacă fata fusese vreodată la dentist. Cum de putuse fi atît de neglijent? Dacă tovarășul lui de echipă, Málek, ar face o asemenea treabă de mîntuială, l-ar sancționa oficial. Iar el, Borůvka, fusese evidențiat!

Oftă. Așa se petreceau lucrurile pe vremea aceea. În fiecare zi dispărea cîte cineva. Majoritatea persoanelor dispărute ieșeau la iveală după un timp, în lagăre din Germania; unele însă nu apăreau, iar altele, abia după zece ani, în locuri cum ar fi Australia sau Argentina. Dar omorurile? Pe vremea aceea, omorurile erau tratate ca fiind crime mai puțin grave; adesea nici nu-i spîn-

zurau pe asasini. Nu că ar fi avut ceva împotriva reținerii de a folosi pedepse „aspre, dar drepte" contra criminalilor. Dar îl supăra că mergeau la spînzurătoare oameni care nu erau nici măcar hoți, doar membri ai unui anumit partid politic. Același partid pentru care votase locotenentul în timpurile de demult, cînd alegerile erau încă secrete.

Își dădu seama că i s-a lipit cămașa de spate și că obrajii îi ard de parcă ar fi avut febră. Cu un sentiment de autoreproș, puse în dosar raportul purtînd numele Květušei Řeřichová și începu să citească furios și restul de șaptezeci și patru de nume. Era atît de furios și de zăpăcit, că le citi și pe cele de bărbați.

Dar presimțirea, sau ce-o fi fost, nu se lăsă dusă. Brusc băgă totul la loc în bibliorаft și părăsi în grabă biroul.

* * *

Bătrîna doamnă Řeřichová murise între timp și bucătăria întunecoasă era ocupată de fiul ei Petr și de soția acestuia, în vîrstă de optsprezece ani. În camera îngustă, unde cîndva se afla un raft cu cărți între două paturi roșii, trona acum un leagăn.

Petr nu-și aducea aminte. Pe vremea aceea avea zece ani. Probabil că Květuše mergea la un dentist, dar nu știa la care. Poate că Liba, soră-sa știa. Da, Liba era măritată, Soțul ei era inginer. Locuia în cartierul Letná, pe strada Jamaica.

* * *

Pe ușa apartamentului erau trei plăcuțe cu nume pe ele : Dr. Jur. Arpad Hruška ; prof. ing. Arnošt Hruška ; Dr. Fil. Rudolf Červený. O familie de intelectuali, gîndi locotenentul. Numai că zgomotele ce răzbăteau dincolo de ușă semănau mai degrabă cu ceea ce te aștepți să auzi la mahala. Două femei se certau între ele :

— M-am săturat pînă peste cap, și de-acum înainte vă interzic să...

— Nu mă poți tu opri ! E fiul meu.

— Și soțul meu !

Interveni o voce de bărbat :

— Fetelor, vă rog, vă implor... Și o a doua voce de bărbat :

— Pentru numele lui Dumnezeu, m-am...

Acoperind în parte acest cocteil de isterie, sau cel puțin așa bănuia locotenentul, se auzi plînsul a cel puțin doi sugari și apoi vocea încărcată de reproș a unei a treia femei :

— Iar ați trezit-o pe Jindřiška !

Sună. Vocile amuțiră. Ușa fu deschisă de o tînără într-un capot turcoaz. Avea un păr castaniu frumos și, în ochi, o privire disperată. Cîteva șuvițe de păr i se desprinseră din coc și tînăra le adună de pe față, încercînd să le fixeze cu un ac de păr.

— Da ?

— Doamna Hrušková ?

— Nu, eu sînt doamna Červená. Doriți să vorbiți cu soacra sau cu cumnata mea ?

— Cu cumnata, spuse locotenentul. Era încurcat. Bineînțeles, numai dacă nu deranjez.

— Nici un copoi n-ar fi în stare să facă lucrurile să arate mai rău decît sînt, spuse femeia drăguță dar disperată, și locotenentul roși.

Curînd rămase singur cu altă femeie în una din camere. Această femeie era mai în vîrstă, cel puțin de treizeci de ani. Cîndva, poate, fusese și ea drăguță, acum însă părul îi încărunțise înainte de vreme, se cam îngrășase și părea încordată la culme. Rămăseseră singuri numai după ce locotenentul trebuise, în cele din urmă, să-și arate insigna. Doar atunci doamna Hrušková, o femeie cu părul roșu, inginerul, o fetiță de șapte ani într-o rochiță murdară și un băiețel de nouă ani, căruia îi cursese sînge din nas, consimțiseră să părăsească încăperea.

Pe pereți se aflau fotografii cu oameni în costume naționale și exista și aici o bibliotecă cu cărți, dominată de șirul de opere complete ale lui Jirásek, legate în piele. Rafturile mai cuprindeau *La răscruce de vînturi, Război*

și pace, *Călătoriile lui Gulliver*, un rînd de romane polițiste și alte cîteva volume, care-i părură detectivului vag cunoscute. Vocea enervată a femeii îi întrerupse visarea despre gusturile literare ale altor cămine în care locuiau mai multe generații laolaltă.

— Ce ziceți că voiați să știți ? Ce trebuia să-mi aduc aminte ? A trecut atît de mult timp de atunci.

— Au apărut noi dovezi, spuse locotenentul, încurcat, care arată că, în acest caz, s-ar fi putut să nu fie vorba de o părăsire ilegală a țării, ci...

— Cam mult timp v-a trebuit ca să vă gîndiți la asta, nu credeți ? i-o tăie doamna Hrušková, cu un fel de rînjet sarcastic. Au trecut unsprezece ani, și de la Květuše nici un cuvînt. Credeți că nu s-ar fi ostenit să-i scrie mamei ei unde se află ? Sau că nu s-ar fi dus la frate-său ? Are trei ateliere de reparat mașini și o casă în Florida, adăugă cu mîndrie nedisimulată. Iar biata mama, cît a mai trăit, v-a informat de mai multe ori...

— Eu... Locotenentul încercă s-o întrerupă.

— ... numai că voi aveați alte griji, nu-i așa ? N-aveați timp să ajutați o femeie bătrînă să-și caute fiica căreia, probabil, vreun nemernic i-a venit de hac.

Pentru a doua oară în acest caz, locotenentul era pe nedrept identificat cu un departament de care nu ținea și îl cuprinse rușinea.

— Imediat după dispariția surorii dumneavoastră am fost transferat. Un alt coleg a preluat Persoanele dispărute.

— Atunci el e cel care ar fi trebuit să-și dea seama că-i ceva putred la mijloc.

— Aveți dreptate. Dar au apărut acum probe noi, de-aia am venit...

— Atunci treceți la obiect. Ce vreți să știți ? Cu cît plecați mai repede, cu atît mai bine. Poate ați băgat de seamă că atmosfera e cam încărcată. Șase adulți și trei copii în două camere..., destul ca să te scoată din minți.

— Nu puteți să contractați un apartament proprietate personală ? întrebă locotenentul, și pe urmă își mușcă limba, căci își aduse aminte unde găsiseră craniul.

— Proprietate personală ? Ne-am înscris... acum cinci ani. Ne spun că va fi gata peste doi ani, dar pînă nu-l văd, nu cred. Asta dacă n-ajung mai înainte la balamuc.

— Un singur lucru aș vrea să știu. Țineți cumva minte cine era dentistul surorii dumneavoastră ?

— Cum să nu ? Ne duceam întotdeauna la doctorul Heiser. Acum lucrează la o policlinică din Praga 7. Numai că Květuše avea dinți buni. Cînd eram noi copii, părinții noștri erau săraci. Nu prăjituri, nu bomboane. Mai tîrziu însă nu ne-au considerat că provenim din clasa muncitoare, nu ca pe doamna cutare, respectabila tovarășă care are grijă de casele astea...

Din camera de alături se auzeau voci înăbușite, dar furioase. Locotenentul se ridică și-și luă rămas bun, scuzîndu-se pentru deranj. Ieși valvîrtej în stradă și inspiră adînc aerul primăvăratic.

* * *

Află că doctorul Heiser avea permisiunea să se ocupe, de două ori pe săptămînă, de pacienții lui particulari. Cabinetul îl avea în vila familiei, ocupată acum de familiile a doi dintre fiii săi și de o fiică, ce se recăsătorise. Primul soț al fiicei dormea în cabinetul doctorului. În pod, sub un morman de boarfe vechi, doctorul ținea, păstrat cu grijă, fișierul tuturor pacienților pe care îi tratase de cînd își deschisese cabinet.

Locotenentul găsi fișa Květušei Řeřichová, cu desenul schematic al dinților fetei. Dentistul însemnase pe ea trei dinți : cei doi canini și un molar în dreapta. Cu o cerneală care între timp se decolorase, trecuse pe fișă plata plombelor pentru trei carii simple.

În aceeași seară, disciplinatul locotenent luă dosarul Květušei Řeřichová din arhiva departamentului Persoane dispărute și-l trasferă la Omucideri nerezolvate. Șterse cu cerneală concluzia lui inițială și scrise deasupra, cu creion roșu : *Ucisă în mai 1952. Ucigașul încă neidentificat.*

* * *

Trecură nouă luni. Ucigașul Květušei Řeřichová rămase în libertate.

Într-o dimineață, la ora nouă, sună telefonul. Locotenentul ridică receptorul.

— Locotenent Borůvka, spuse.

— S-a comis o crimă, locotenente. Puteți veni imediat ?

— Adresa, vă rog, spuse criminalistul, ca un automat. Nu atingeți nimic.

— Klárov numărul unu, răspunse vocea.

Criminalistului i se păru destul de jovială. Speră că nu e vorba despre o glumă proastă. Se mai întîmplau și asemenea lucruri. Dar era oricum de datoria lui să investigheze.

— Cine e la telefon ?

— Profesorul Gebert. Nu-i nevoie să vă grăbiți prea tare.

Bărbatul închise. Bănuiala locotenentului Borůvka că ar fi vorba de o glumă proastă crescu și mai mult, dar și așa îl trezi pe Málek, care moțăia, se duse la laborator și-l întrerupse pe doctorul Seifert, care își lua prînzul lîngă resturile unui picior exhumat, o convocă și pe cocheta expertă în amprente, Babinčáková, din biroul de alături, și-apoi, împreună cu ceilalți, se sui în Volga miliției și porniră.

Klárov numărul unu era o groapă rămasă pe locul unde se demolase o clădire veche și unde se turnau fundațiile unei case noi. Un bărbat cu barbă cenușie stătea lîngă gardul de lemn care înconjura șantierul, împreună cu o fată în blugi și cu coadă de cal și cu un tînăr într-o salopetă albastră, purtînd ochelari cu lentile groase. Nu păreau a fi zidari.

— Sînt profesorul Gebert, spuse bărbatul robust, mai în vîrstă. Ea e domnișoara Vostră, iar el e Jíše. Colegii mei. Domnișoara Vostră a descoperit cadavrul.

— Sper că nu v-ați atins de nimic.

— Bineînțeles, spuse fata și deschise poarta din gardul de lemn.

O privelişte neaşteptată îl întîmpină pe locotenent. În locul echipei obişnuite de muncitori, cu lopeţi şi buldozere, se aflau acolo vreo zece tineri şi tinere, care lucrau la săpături. Unii săpau pămîntul cu linguri — sau cel puţin locotenentului i se păru că erau linguri — în timp ce alţii curăţau cu grijă un perete de piatră ce se ridica din pămîntul argilos. Pe marginea unei gropi, un tînăr cu mustaţă muia o bucată de vată într-un bol şi ştergea cu delicateţe un fel de sticlă verde, acoperită cu pămînt şi pietricele. Un alt bărbat curăţa cu grijă un obiect care semăna cu pantoful unui bufon de curte. Locotenentul îl privi uluit.

— Ce ziceţi, nu-i grozav ? spuse profesorul Gebert, care se afla în spatele lui. Un minunat papuc gotic, cu clopoţei la vîrf cu tot. Nicăieri în lume nu mai există unul la fel. Acum îi căutăm perechea.

Criminalistul îşi veni în simţiri şi întrebă :

— Unde e cadavrul ?

— Urmaţi-mă.

Profesorul începu să coboare în groapă pe o scară, urmat de locotenent şi de experta în amprente digitale Babinčáková, care se porni imediat să ocărască de mama focului. Intrase în miliţie direct de la armată şi tocmai terminase un curs de dactiloscopie. Pantofii ei cu tocuri înalte se împotmoliseră în pămîntul argilos.

Profesorul conduse micul grup peste o porţiune de pardoseală din piatră, evident scoasă la iveală în timpul excavărilor, spre colţul peretelui de piatră. Se opri şi arătă cu un gest teatral spre o gaură din peretele de piatră nefinisată.

Pentru o clipă, locotenentului i se tăie respiraţia. Din gaură îl privea un craniu de om. Nu era alb şi curat, ci maroniu. Pe de altă parte, nu prezenta urme de agresiune.

Se uită la profesor, care rînji cu toţi dinţii.

— E vorba de o crimă, locotenente. S-a petrecut, desigur, cu ceva timp în urmă..., acum aproximativ şase sute de ani, ca să fim cît putem noi de precişi. Oricum însă e o crimă.

— Tovarășe! rosti Málek amenințător. Vă dați seama că să chemi miliția degeaba e un delict și că asta se pedepsește?

— Doamne — sau altcineva — ferește! exclamă profesorul. Nu v-am chemat aici degeaba. Strămoșii noștri nu aveau obiceiul să-și îngroape morții în picioare, nici nu-i zideau în pivniță. Ce vedeți dumneavoastră e o crimă în toată regula. Desigur, și se opri puțin, crima intră de fapt sub jurisdicția Curții regale a Majestății Sale Carol al IV-lea, prin grația lui Dumnezeu împărat și rege. Dar cum majestatea sa se află la sînul Domnului de șase sute de ani, ancheta cade acum în seama Curții Populare a Orașului Capitală Praga.

— V-aș ruga, tovarășe, să nu vă bateți joc de noi! Termenul de prescriere pentru omor este de douăzeci de ani, or el a expirat acum cinci sute optzeci de ani, ceea ce vă expune acuzației de interferență în scop de batjocură în munca organelor de miliție.

— Stai o clipă, Pavel, spuse locotenentul. Spectacolul îi trezise toate instinctele de anchetator, și ceva în plus.

— Bănuiesc că aici nu-i nevoie de mine, spuse Babinčáková. Nu cred că mai există amprente și privi spre studenții la arheologie, care săpau harnici pămîntul cu lingurile lor.

— Nici eu nu cred că mai sînt, spuse profesorul.

— Atunci o să casc și eu puțin gura prin șantier, spuse și porni cu pași mici, în fusta ei strîmtă și pe tocurile înalte, spre tînarul care curăța sticla.

— Vă rog să nu mă înțelegeți greșit, zise profesorul pe un ton împăciuitor. Am crezut doar că, în calitate de profesioniști, vă va interesa. Nu dai în fiecare zi peste un cadavru de cinci sute de ani.

— Cu siguranță, profesore. Într-adevăr, e foarte interesant. Pavel, spuse locotenentul, întorcîndu-se spre Málek, cred că din punct de vedere legal, problema asta ne privește pe noi, chiar dacă termenul de prescriere a trecut de mult. Locotenentul se încruntă. Sînteți absolut sigur că e vorba despre o crimă? întrebă, adresîndu-se din nou profesorului.

— Uite cum stau lucrurile, spuse profesorul, înscriind în aer un arc larg cu degetul, aici era o casă de raport oarecare, din secolul al XIX-lea. A fost declarată inaptă pentru a fi locuită și au demolat-o. Cînd au început să sape fundațiile, au găsit cîteva monede și alte fleacuri medievale, așa că ne-au chemat pe noi. Am descoperit că anumite părți ale fundației provin chiar din secolul al XIV-lea. Lîngă ele am dat de mormanul de sticle și vase de piatră pe care le vedeți acolo, și arătă spre Babinčáková, care începuse să flirteze cu arheologul mustăcios. Nu e greu de dedus cum au ajuns aici. Înainte de a fi regularizat, rîul Vltava șerpuia prin Praga avînd multe „brațe moarte" sau golfulețe. Clădirea care se ridica pe vremuri aici stătea, probabil, lîngă unul din aceste „brațe" și cei ce ieșeau din ea aruncau sticlele goale în rîu. Am găsit cîteva sute. De ce atît de multe sticle? Păi, fiindcă clădirea era o cîrciumă. Poate una dintre acelea în care regele Carol al IV-lea, deghizat în muritor de rînd, venea să se pilească.

Locotenentul privi în jur. Acum Vltava curgea destul de departe. De unde se aflau ei, se vedea acoperișul verde al sălii de concerte Rudolfinum și se auzea scrîșnetul frînelor unui tramvai, care oprise la stop, la Klárov. Din șantier se înălța un aer umed, iar craniul se uita drept la el din gaura spartă în zid. Simți din nou în ceafă acea înțepătură bine cunoscută, un gînd sîcîitor, o amintire, dar ce anume nu știa.

— Și oriunde există cîrciumi, există și scandaluri. Cînd am descoperit fundațiile, mi s-a părut ciudat că, în timp ce trei dintre colțuri erau în unghi drept, colțul de acolo era rotunjit. Așa că le-am dat voie asistenților mei să-l dea jos și domnișoara Vostră a descoperit frumusețea asta.

Fata cu coadă de cal zîmbi fericită.

— Puteți scoate la lumină tot scheletul? întrebă locotenentul.

— Bineînțeles, răspunse profesorul Gebert. De fapt sîntem obligați s-o facem, o dată ce sînteți aici. Chiar dacă termenul de prescriere a expirat.

* * *

Fata cu coadă de cal, tînărul cu salopetă albastră și profesorul deplasară cu mare grijă pietrele din colțul rotunjit al peretelui. Presimțirea locotenentului, care părea să-l tragă spre literatură — deși habar n-avea de ce — deveni și mai puternică. Treptat scoaseră la lumină scheletul, și cînd acesta fu descoperit vederii pînă deasupra pelvisului, profesorul lăsă să-i scape un chiot de încîntare.

— Uite și *corpul delict!* strigă, arătînd un obiect ruginit, mîncat de secole, a cărui lamă inegal roasă de vreme ieșea din partea stîngă a cutiei toracice a scheletului. Un pumnal! A fost înjunghiat în inimă.

Continuară febril lucrul, pînă ce scheletul apăru în întregime. Purta încă resturile unei centuri cu o cataramă mare de metal și o pungă de piele. Pe cataramă, abia vizibil, erau înscrise o dată, MCCCXLVII, și ceva ca un blazon. Profesorul, cu răsuflarea tăiată, se aplecă mai aproape de schelet și apoi se întoarse spre locotenent.

— Uite că avem și motivul! Acesta este însemnul solilor regelui. Probabil că bietul de el avea asupră-i o groază de bani, și atinse cu delicatețe punga. S-a oprit, tot probabil, la cîrciumă, să bea un pahar, și niște hoți i-au venit de hac. Au îngropat cadavrul în pivniță, numai că acum, după secole, așa cum se spune — sau, mai degrabă, cum se scrie — pivnița și-a dezvăluit secretele.

* * *

Cam la o săptămînă după aceea, arheologul îl invită pe locotenent, împreună cu soția, la cină. Criminalistul nu ducea cine știe ce viață mondenă, și doamna Bonůvková își făcu probleme cu ce să se îmbrace. Era o femeie elegantă, pînă-n patruzeci de ani, mama unei fete de cincisprezece ani, Zuzana, și a unui băiat de nouă ani, Josef. Mai degrabă plinuță, cu un chip drăgălaș, ochi cenușii, păr negru și un frumos ten măsliniu, moș-

tenire de la strămoșii ei italieni. În cele din urmă se decise pentru o rochie neagră și pentru o cruce mare, din aur masiv, deși locotenentul nu prea voia să-și vadă drăgălașa nevastă împodobită cu un simbol atît de ostentativ al creștinismului.

N-ar fi trebuit să-și facă griji. Atenția profesorului Gebert a fost imediat atrasă de cruce (și, sincer vorbind, și de doamna Borůvková) pe care a identificat-o ca fiind de proveniență italiană din secolul al XVI-lea, înrudită ca stil cu faimoasa cruce de la Assisi. Doamna Borůvková se simți teribil de flatată și, la rîndul ei, admiră colierul purtat la gît de soția profesorului, admirată și ea — în gînd, nu cu voce tare — de locotenent, întotdeauna potențial infidel. Era o femeie tînără, de cel mult douăzeci și opt de ani și, după cum află, fusese studenta profesorului — departe de a fi cea mai bună, aproape sigur însă fusese studenta favorită. Colierul ei provenea din regiunea Chod și, după cum îi informă profesorul, era unul dintre acelea pe care meșterii populari le făceau din monede de pe vremea lui Iosif al II-lea pentru nevestele sătenilor înstăriți, la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea.

După cină, pe cînd stăteau cu toții în fotolii, sorbeau din paharele cu Cointreau și fumau, profesorul zise :

— Voiam să-ți spun, locotenente — căci bănuiesc ca te interesează, în ciuda prescrierii —, că am dezlegat misterul solului de la Cîrciuma *Lebăda și Steaua*.

— Se pare că v-ați ratat cariera, rîse locotenentul.

— Greșești, spuse profesorul. Metodele arheologiei și cele criminalistice sînt surprinzător de asemănătoare. Numai că s-a dovedit că m-am ostenit de pomană. Ucigașul și-a primit, cum se spune — sau, mai curînd, cum se scrie — pedeapsa aspră, dar dreaptă. I s-au scos mațele și a fost spintecat în patru de viu, iar cele patru bucăți au fost expuse lîngă Turnul Podului. Singura problemă ar fi că această aspră dar dreaptă spintecare a fost făcută pentru altă crimă. Se-nțelege că nu poți executa pe cineva decît o singură dată, așa că, indiferent pentru ce, a căpătat exact ce merita.

Locotenentul privi nesigur spre gazda sa, întrebîndu-se dacă nu cumva inteligentul om de știință născocise toate astea ca pe o alegorie la adresa unui raport recent, în care o comisie judiciară declarase că liderul unui grup politic deosebit de combătut nu era, de fapt, vinovat de ceea ce fusese acuzat, ci era nociv de altă manieră, așa că nu se comisese nici o eroare judiciară, chiar dacă persoana în chestiune, formal inocentă, fusese executată. Doamna Borůvková, considerînd că așa se cuvine, se străduí să se albească la față (mai degrabă păli locotenentul) și declară :

— Ce îngrozitor ! Cu mațele scoase și spintecat în patru ați spus ?

— Da. În vremea aceea justiția era crudă. Dar dreaptă. Timpurile s-au schimbat. Și profesorul îi făcu locotenentului cu ochiul.

— Cum de ați ajuns la concluzia asta ? întrebă locotenentul într-o doară, și imediat își dădu seama că întrebarea lui suna cam ambiguu.

Profesorul se strîmbă — poate nu era decît un tic — și spuse :

— Simplu și logic. Solul avea înscris pe centură anul 1347. Din vechile registre de cadastru am aflat că numele cîrciumei era, probabil, *Lebăda și Steaua* — este menționat de mai multe ori în surse ale vremii. M-am uitat apoi prin vechile „cărți negre", cum li se spune — adică registre cu procese — și am descoperit că un oarecare Matěj Čtyřkusy * — apropo, un minunat *nomen omen,* nu-i așa ? Te ia cu frig. Oricum, acest Matěj Čtyřkusy era patronul *Lebedei și Stelei.* Cumpărase cîrciuma în anul de grație 1335 și, mai tîrziu, a fost torturat și condamnat la moarte pentru uciderea vecinului său Čeněk Liška **, cămătar în orașul vechi. Cum am mai spus, călăul șef, pe nume Hyněk Urvaný ***..., și ajutoarele sale l-au tăiat bucăți cu un ferăstrău, mai întîi pe verticală, apoi pe orizontală.

---

* Čtyřkusy = patru bucăți, în l. cehă (n.t.).
** Liška = vulpe, în l. cehă (n.t.).
*** Urvaný = smuls, în l. cehă (n.t.)

— Te rog, Ludvík, n-ai putea renunța la amănuntele astea ? spuse soția profesorului, o blondă naturală și apoi îi zîmbi, dar numai cu ochii, locotenentului Borůvká. Profesorul Gebert însă îi ignoră sugestia.

— Mă preocupă noțiunea asta de „torturat", continuă profesorul, strîmbîndu-se, și bănuiala locotenentului că vorbește în parabole crescu. Era oare cu putință — se întrebă criminalistul — cu toată pregătirea, neîndoielnic de mare clasă a arheologului — să știe chiar atît de multe despre secolul al XIV-lea ? Și oare strămoșii noștri purtau de-adevăratelea asemenea nume ? Dar profesorul continuă pe un ton plin de autoritate : Mai întîi l-au pus pe Matěj Čtyřkusy în „cizme spaniole", apoi l-au întins pe un fel de cadru și i-au pus cărbuni încinși pe șale, pînă a mărturisit. Pe urmă însă și-a retras mărturisirea, așa că iar l-au întins pe cadru și i-au pus iar foc pe șale, și de data asta n-a mai negat ce mărturisise. Nu știu cum ar fi decurs lucrurile dacă epoca lui Carol al IV-lea s-ar fi bucurat de tehnicile noastre de recuperare, și iar îi făcu locotenentului cu ochiul, astfel că lui Borůvká nu-i rămase decît să-i zîmbească drept răspuns.

— Probele sugerează, răspunse Borůvká, că Matěj Čtyřkusy nu avea mîinile prea curate. Oricine ar fi putut să ucidă solul în cîrciuma lui. Dar ar fi fost oare posibil să-l poată zidi cineva în pivniță, fără să știe stăpînul ?

— Era un profesionist. Asta o poate vedea oricine, spuse profesorul. Matěj încercase să reziste torturii, fiindcă știa că mărturisirii îi va urma ceva și mai rău. Și nu greșea. E adevărat că, înainte de a aplica pedeapsa, călăul șef i-a dat o sticlă de tărie — cred că nici călăului nu-i făcea plăcere o asemenea execuție — care a jucat, mai mult sau mai puțin, rol de anestezic. Chiar și așa, înainte ca ferăstrăul să-i atingă organele vitale, Matěj Čtyřkusy, după cartea neagră, a urlat din răsputeri.

— Ludvík, spuse nevasta profesorului. Ce-ar fi dac-ai schimba subiectul ? Mi se întoarce stomacul pe dos.

Locotenentul nu observase pînă atunci această parte a anatomiei ei. În schimb observase că, în decolteul adînc al rochiei, cuibăriți și încadrați de colierul de argint, se aflau doi sîni albi și frumoși, ce se potriveau de minune cu părul ei blond natural.

Noaptea fu plină de fantome și de prevestiri, și Borůvka nu se putu împiedica să nu simtă că-i umblă parcă ceva pe vîrful limbii, ceva de care nu era pe deplin conștient. Se trezi leoarcă de sudoare, înghiți pe nerăsuflate micul dejun și plecă grăbit la slujbă. Odată ajuns, scoase dosarul pe care scria DISPĂRUTĂ : KVĚTUŠE ŘEŘÍCHOVÁ, Cuvîntul „DISPĂRUTĂ" fusese tăiat și înlocuit cu cuvîntul „UCISĂ".

Începu să citească febril dosarul. Găsi ce căuta „Două inele (aur) și un colier (argint)". Sări în picioare, se așeză iar și privi pe geam la Sfîntul Sidonius. Nu exista nici cel mai mic motiv ca între cele două lucruri să existe vreo legătură. Frumosul colier, făcut de meșteșugari populari, care împodobea frumosul bust al doamnei Gebertová ! Dar, într-un colț zidit al unei pivnițe medievale, profesorul descoperise mai întîi un craniu și apoi scheletul întreg al unui bărbat ucis cu șase sute de ani în urmă. Poate, gîndi locotenentul, între lucruri există totuși corespondențe mistice. Avu din nou senzația aceea neplăcută, nepoftită, că în acest caz exista ceva legat de literatură. Descoperise și el un craniu la o altă excavație, chiar dacă nu era vechi decît de doisprezece ani. Iar criminalistica *nu* era arheologie. Sau era ? Deducția profesorului, colierul acela, celălalt colier... Experiența îl învățase că legăturile între oameni, crimă și providență nu apăreau niciodată după regulile fixate în povestirile polițiste. Uneori decurgeau logic, dar nici coincidența, nici intuiția nu puteau fi excluse. Nici măcar aspectele mistice, de nedefinit, cum ar fi senzațiile literare.

Jumătate de oră mai tîrziu se afla din nou în apartamentul din Letná, privind la rafturile cu volume familiare, ascultînd-o pe femeia de vîrstă mijlocie, care rostea cu amărăciune :

— Bineînțeles că-mi aduc aminte. La vremea aceea eram furioasă pe Květuše, fie-i țărîna ușoară, din cauza asta, căci colierul era și al meu. Și a dispărut cu el. Bunica ni-l dăduse amîndurora. Dar ce importanță mai are? Mi-aș dori să fie singurul lucru pe care să-l fi pierdut în viață, spuse cu melancolie. Locotenentul gîndi că azi părea mai calmă.

— Mi-l puteți descrie?

— Era de argint, spuse Libuše Hrušková. Se vedea că-i făcut de un artist popular. Ziceau că-i din secolul al XVIII-lea. Era făcut din monede de pe timpul Mariei Theresa; cred că erau pe puțin treizeci, legate între ele cu fir de argint. Un model foarte frumos. De cîte ori îl purtam, oamenii nu-și mai luau ochii de la el. Și de la mine. N-am arătat întotdeauna cum arăt azi. Numai că unsprezece ani de căsnicie în același apartament cu soacra, socrul, o cumnată și trei copii nu te ajută prea mult să arăți bine.

— Dacă mă uit la dumneavoastră, n-aș zice că sînteți măritată de unsprezece ani, spuse locotenentul și roși, căci existau unele minciuni pe care nu reușea niciodată să le scoată din gură cu succes. Poate că apartamentul proprietate personală va îmbunătăți lucrurile.

— Poate. Acum pretind că la toamnă e gata. Măcar de-ar fi așa.

— Colierul avea ceva deosebit, prin care să-l poți distinge de altele asemănătoare?

— Da, avea, spuse femeia cu părul cenușiu. Toate monedele aveau pe ele chipul Mariei Theresa pe o parte, numai una îl avea pe Iosif al II-lea. Moneda din mijloc, și arătă spre centrul pieptului, acolo unde soția profesorului își expunea curbele acelea frumoase, pure, albe ca neaua.

* * *

— Ah, locotenentul! spuse veselă vocea femeii la telefon, atunci cînd criminalistul formă numărul profesorului și-și ceru scuze pentru deranj. Nu mă deranjați deloc.

— Mă bucur. Știți, mă gîndeam..., curînd va fi ziua de naștere a soției mele și, cînd am fost la dumneavoastră, i-a plăcut grozav colierul pe care îl purtați. Credeți că aș putea cumpăra și eu unul la fel ?

Femeia de la celălalt capăt al firului tăcu o clipă.

— Poate. Dar e puțin probabil. Este o piesă de artă populară și presupun că majoritatea lor se află în muzeul de etnografie.

— Dumneavoastră de unde l-ați luat ?

— L-am luat..., vreau să zic l-am cumpărat dintr-un magazin de antichități.

— Care anume ? Aș vrea să încerc și eu.

— Care anume ? Știți, nu prea..., cred că s-ar putea să fie cel de pe Národní Třída, dar n-aș putea să jur.

— Cînd anume l-ați cumpărat ? Poate mai au vreunul la fel.

— Cînd ?... Acum un an, sau cam așa ceva. Cînd l-am luat eu, nu-l aveau decît pe ăsta.

— N-are importanță, spuse locotenentul. Oricum, mă duc să întreb. Mulțumesc pentru ajutor. Sper, adăugă, și nici măcar nu fu nevoie să facă un efort ca vocea să-i sune sincer, sper să ne mai vedem.

— Și eu..., locotenente.

Criminalistul simți că vorbele acestea nu le mai rostise cu aceeași căldură cu care-l salutase la început.

* * *

A doua zi, imediat după prînz, sună la ușa pe care se afla o plăcuță pe care scria : „Profesor Dr. Ludvík Gebert, Membrul al Academiei Cehoslovace de Științe". Ușa i-o deschise doamna, părul ei blond părea o aură a păcatului. Purta o rochie strîmtă bleumarin și, în jurul gîtului, colierul. Locotenentul observă că moneda care se afla chiar la poalele acelor munți de zăpadă avea întipărită pe ea vulturul austriac.

— Oh, locotenentul ! spuse din nou, bucuroasă. Ați reușit ?

— N-am reușit, spuse criminalistul cătrănit. Îl invită să intre.

Se așezară unul în fața celuilalt și soția profesorului îi turnă un pahar de lichior. Tocmai fusese la coafor și, peste măsuța de cafea, ajungea la el un parfum care-i amintea ceva.

Soția profesorului se uită la o pendulă de pe vremea bunicii.

— Mai am un ceas. Pe urmă am oră la doctor. Povestiți-mi.

În jurul ochilor ei jucă un zîmbet, dar în ei se citea un gînd, o întrebare.

— Nu mai au, spuse locotenentul. Aș vrea foarte mult să găsesc unul la fel, fiindcă nevestei mele i-a plăcut enorm colierul dumneavoastră. Am telefonat și la celelalte magazine, dar e clar că acest colier reprezintă o raritate. Mi-au spus că n-au mai avut vreunul în ultimii cinci ani.

— Chiar așa? Știu că e relativ greu de găsit. Degetele albe cu unghii roz se jucară cu frumosul colier și se auzi clinchetul monedelor.

— Poate v-ați înșelat.

— Se prea poate. Am o memorie mizerabilă. Ca să nu mai vorbim că soțul meu îmi cumpără mereu tot felul de lucruri. Știți..., are o nevastă foarte cochetă, rîse ea, dar ochii îi rămaseră ciudat de serioși.

— Ei bine, presupun că nu e nimic de făcut, spuse locotenentul. Cu meseria mea, nu prea am timp să bat magazinele.

— Măcar nu faceți o muncă plictisitoare, spuse femeia tînără și frumoasă, înghițind momeala pe care locotenentul i-o întinsese atît de subtil. Cred că, de fapt, trebuie să fie foarte interesant.

— Nu atît de interesant ca munca soțului dumneavoastră. Chiar dacă — puteți să mă credeți sau nu — acum lucrez la un caz foarte asemănător cu acela rezolvat de soțul dumneavoastră. Mă refer la crima de pe vremea lui Carol al IV-lea.

— Nu mai spuneți!

— Pe un șantier de la periferia orașului au dezgropat un craniu. Bineînțeles că nu era atît de vechi, numai de vreo doisprezece ani. Era craniul unei femei, nu al

unui bărbat. Și am reușit să-l identific. Numele femeii era Květuše Řeřichová. A dispărut acum doisprezece ani. A omorît-o cineva.

— Uluitor !

— Nu chiar. Principala mea preocupare în momentul de față este să descopăr ucigașul, căci crima asta e departe de a fi prescrisă, și s-ar putea ca asasinul să fie încă în viață și în libertate. Și dacă a omorît o dată... N-am însă decît un indiciu, care nu mă duce nicăieri.

— Oh, sînt sigură că o să-l găsiți. Mai vreți un pahar ?

Soția profesorului se aplecă să ia sticla și colierul ei oscilă ca un pendul.

— Interesant, spuse locotenentul.

— Ce e interesant ?

Tînăra femeie urmări direcția privirii criminalistului și o interpretă greșit. Rîse.

— Ați observat, spuse locotenentul, că toate monedele din colierul dumneavoastră au pe ele portretul Mariei Theresa, cu excepția uneia, care poartă efigia lui Iosif al II-lea ?

— Vă referiți la asta ? spuse tînăra femeie și apucă cu degetele ei albe moneda ce se odihnea în punctul unde colinele ca neaua dispăreau în spatele decolteului bleumarin.

— Da, oftă locotenentul.

— Uitați-vă pe partea cealaltă.

Se aplecă mai mult spre locotenent, ca acesta să poată vedea mai bine. Mirosul de lemn de santal plutea în jurul lui, dar chiar așa stînd lucrurile, rezistă ispitei de a-i privi sînii. Examină atent moneda.

Brusc se îndreptă. Tînăra femeie îl privi surprinsă :

— De unde îl aveți, o întrebă nefericit.

— V-am mai spus.

— *Știu* ce mi-ați spus. Ce aș vrea să știu e *cine* vi l-a dat.

Femeia nu răspunse.

— Soțul dumneavoastră ? Sper din tot sufletul că nu ! strigă locotenentul, aproape cu disperare.

Femeia blondă sorbi din pahar, apoi privi cercetător în ochii locotenentului. Acesta, de obicei timid, îi susținu privirea.

— Anchetați o crimă, nu-i așa ? rosti ea încet. Între timp locotenentul reușise să se destindă. Nu, colierul nu era un cadou de la simpaticul profesor. Bineînțeles că-și scălda tînăra nevastă în bijuterii..., dar nevestele tinere cu soți mai bătrîni țin foarte bine minte de unde provin bijuteriile lor.

— Da, spuse. Anchetez o crimă. Dar nu vă faceți griji. N-o să-i spun nimic soțului dumneavoastră.

Urmă din nou o pauză lungă, în care timp ochii ei îl cercetau întrebători. De data asta ea fu aceea care își feri privirea. Se poate să nu fi fost cea mai bună studentă a profesorului, cu siguranță însă fusese cea mai drăguță și, pe deasupra, și foarte inteligentă. Sau era doar deșteaptă ? Cînd vorbi, vocea ei tremura ușor.

— De ce vă interesează de unde am colierul ? Vreau să spun, dacă anchetați o crimă.

— Nu cred că e nevoie să intru în amănunte. Bănuiesc că puteți ghici și singură.

Tînăra femeie se înfioră. Apucă din nou frumosul obiect cu degetele ei albe.

— Indiciul acela al dumneavoastră... Locotenentul aprobă din cap.

Soția profesorului dădu brusc drumul colierului, de parcă ar fi fript-o. Păli.

— Mi-e rău, spuse și sorbi din pahar. Apoi, cu ceva mai multă speranță în glas, adăuga : Dar s-ar putea să fie o greșeală. S-ar putea ca ucigașul să-l fi vîndut..., la urma urmelor, de atunci au trecut doisprezece ani și... el..., șovăi, și albeața care, în visele lui, îi amintea locotenentului de frumosul craniu, lăsă locul îmbujorării..., el ar fi putut să-l cumpere la consignație.

Tot ea clătină din cap. Speranța se stingea, roșeața dispăru.

— Mă simt de parcă aș fi întins mîna în întuneric și aș fi atins ceva oribil, spuse și pe obraji începură să i se prelingă lacrimi. Erau mai curînd lacrimi de oroare. Și arată... și se comportă absolut... și eu...

— Așa se întîmplă adesea, spuse locotenentul. Îndeobște cu criminalii care ucid pentru bani, ca el. Bineînțeles, și se gîndi un moment, amintindu-și ceva ce spusese soțul femeii blonde, în cazul lui există și un clar aspect patologic. Vreau să spun mai evident ca de obicei, căci orice asasin e un om bolnav.

— Dar el zău că se poartă... exact cum te-ai aștepta..., cum te-ai aștepta să se poarte un director de bancă.

Locotenentul însă n-o asculta. Era cufundat în propriile-i gînduri.

— Faptul că a tăiat-o bucăți, că a fiert capul, și a îndepărtat toate părțile moi... Cu ce ziceați că se ocupă... prietenul dumneavoastră ?

Se uită la femeia blondă.

Se făcuse verde la față și tocmai se scula de pe sofa. Fugi apoi undeva, în hol, și locotenentul rămase mult timp singur în cameră, rușinea și tristețea lui erau ușurate doar de un foarte slab simțămînt de satisfacție. Că fata care, cu doisprezece ani în urmă, se săturase pînă peste cap de toate, va fi, în sfîrșit..., ce va fi de fapt ?

* * *

Era un caz plin de corespondențe ciudate. Cînd locotenentul se duse s-o vadă pe Libuše, să-i spună că asasinul surorii ei fusese arestat, n-o mai găsi în apartamentul din strada Jamaica. Portăreasa îi spuse că s-a mutat într-un apartament nou, proprietate personală.

— Unde ? întrebă locotenentul, un fel de presimțire strîngîndu-i ceafa.

— În Krč, spuse portăreasa.

Așa că criminalistul nu-i pomeni lui Libuše nimic despre locul unde găsiseră frumosul craniu, îi zise doar că-și bazase toate deducțiile pe moneda purtînd efigia lui Iosif al II-lea. Numai că pe Libuše n-o prea interesau deducțiile lui.

— Un apartament frumos ? Asta numiți dumneavoastră un apartament frumos ? spuse ea cu amărăciune

în glas, cînd locotenentul îi lăudă noua locuință, compusă din două camere. Veniți să vedeți ! Și-l conduse pe locotenent în baie, unde-i arătă cîteva dintre caracteristicile apartamentului. Baia era prea mică pentru o cadă și o chiuvetă, așa că arhitectul inventiv proiectase un fel de chiuvetă care, cînd nu se îmbăia nimeni, putea fi atașată de marginea cadei. Dacă fixai chiuveta, era imposibil să mai intri în cadă, de altfel destul de lungă ca să te întinzi în ea, dar cu genunchii la gură.

— Măcar sînteți singuri în tot apartamentul.

— Uite ce-i, locotenente, sau ce-oi fi, cînd m-am măritat, aveam douăzeci și cinci de ani. Acum am treizeci și șapte, am, în sfîrșit, un apărtament al meu și o fată de unsprezece ani. *Deja* e moartă după băieți, așa că la șaptesprezece ani, cel mai tîrziu, o s-o pățească și atunci iar ne vom înghesui trei generații în jurul chiuvetei detașabile.

Criminalistul nu scoase o vorbă. Se gîndea la directorul Casei de Economii care, datorită unui mare număr de circumstanțe atenuante (timpul trecut de la crimă, lipsa cazierului, un splendid dosar politic, un lung trecut de activitate partinică intensă și faptul că făcuse o mărturisire imediată și completă), nu va primi, bănuia (corect, după cum s-a văzut), mai mult de cincisprezece ani, așa că, în relativă siguranță (va continua, evident, să coopereze cu autoritățile din închisoare), va aștepta să împlinească patruzeci și opt de ani sau, mai probabil, următoarea amnistie. Pe cînd partenerul șoferului, care comisese un act inventat de o Mamă Natură perversă, fără relații de partid, s-a trezit atîrnînd de o frînghie.

— Așa că apartamentu-i al meu pentru șase, cel mult șapte ani. Și-atunci o să am patruzeci și patru, zise Libuše cu amărăciune.

Locotenentul nu găsi nimic de spus. Privi în jur și pe pereți văzu aceleași personaje în costume naționale, Jirásek legat în piele era și el în bibliotecă, o ediție din Němcová * primită în dar, romane polițiste, *La răscruce*

---

* Božena Němcová — celebră scriitoare clasică cehă, autoare a romanului „Bunicuța" (1820—1862).

de vînturi, Cărăbușul de aur și alte povestiri, Jane Eyre, Război și pace.

— Și pe urmă o să se însoare și fiu-meu, fără îndoială cu vreo proastă fără casă...

Locotenentul se ridică vinovat.

— De ce vă spun dumneavoastră toate astea ? zise femeia de treizeci și șapte de ani, cu părul cărunt, ridicîndu-se și ea. N-aveți nici o vină. Și oricum e foarte frumos din partea dumneavoastră că v-ați ostenit atît, ca să răzbunați moartea Květušei noastre. Sper să-l spînzure pe nemernic. Ticălosul ar merita să i se scoată mațele și să fie spintecat în patru.

Locotenentul știa însă că în democrațiile populare pedepsele nu mai erau crude, doar aspre și drepte. Și dacă cineva colaborează cu partidul și n-a comis nimic mai grav decît o crimă...

Se cutremură. Din cauza celor ce voia Libuše să i se întîmple ucigașului. Din cauza tuturor acestor corespondențe.

În noaptea aceea nu închise ochii.

* * *

A doua zi, spre seară, stătea în camera sa și, prin ușa deschisă, privea cum fiica lui, Zuzana, adolescentă, se lupta cu tema la rusă. Se minuna cum de reușiseră ei, în împrejurări aproape mistice, să obțină acest cuib al dragostei : proprietăreasa, deși nu avea decît patruzeci și șapte de ani, murise subit, așa că atunci cînd Zuzana era mică nu aveau la dispoziție doar o cameră în fundul casei, ci un apartament întreg. Ce noroc avuseseră ! De fapt, cît de norocos fusese toată viața ! Poate că, dacă te gîndeai bine, lumea nu era un loc chiar atît de rău, deși în ea se petreceau o mulțime de lucruri rele. Pe de altă parte, existau atîtea lucruri minunate drept compensație. Privi la adolescentă aplecată peste tema pentru acasă, la biblioteca din spatele ei și la șirurile de cărți. Senzația aceea stranie din ceafă se făcu din nou simțită. Se ridică, intră în cealaltă cameră și scoase o carte din raft. Da. O

văzuse în apartamentul cel nou din Krč. *Cărăbușul de aur și alte povestiri* *. Deschise și citi :

> M-am întrebat — „Dintre toate subiectele melancolice care anume, conform înțelegerii *universale* a omenirii, este *cel mai* melancolic ?“ Moartea — constituie răspunsul evident. „Și cînd anume“, am spus, „este acest cel mai melancolic dintre subiecte și cel mai poetic ?“... „Cînd este cel mai strîns legat de *Frumusețe :* deci moartea unei femei frumoase este, fără doar și poate, cel mai poetic subiect din lume...“

Locotenentul nu înțelegea prea bine. Își aminti de o fotografie a Květušei, o fată blondă și drăguță, cu un chip frumos, prelung, care fusese transformat într-un craniu frumos, prelung. Mai răsfoi cîteva pagini și citi, înfiorîndu-se :

> M-am repezit cu un strigăt spre masă și am apucat cutia ce se afla pe ea. Dar n-am izbutit s-o deschid ; și, cum tremuram din tot corpul, mi-a alunecat din mînă, a căzut și s-a făcut fărîme. Iar din ea s-au rostogolit, cu un zdrăngănit, cîteva instrumente de chirurgie dentară, amestecate cu treizeci și două de obiecte mici, albe, ca din fildeș, care s-au răspîndit pe podea, în toate părțile.

Tremura din tot corpul. Craniul alb și frumos îl privea fix prin fereastra deschisă. Niciodată nu voi întîlni ceva mai înspăimîntător, se gîndi. Mai întoarse cîteva pagini, și citi : „...strania anomalie a vieții... în cazul meu, sentimentele *nu au pornit niciodată* din inimă, iar pasiunile *au fost întotdeauna* dictate de minte...,“ dar nu înțelese nici asta. Și totuși îl îngrozi. Cum se poate ca pasiunile... și emoțiile... din rațiune...

Mult timp nu înțelese. De fapt, pînă nu le văzu pe cele două fete moarte în iarba înaltă, verde.

---

* Culegere de povestiri polițiste de scriitorul american Edgar Allan Poe (1809—1849) (n. t.).

ORNAMENT ÎN IARBĂ

Zăceau întinse una lîngă alta în iarba înaltă, grasă, îmbrăcate în bluzițe de vară și fuste scurte. Nu puteau avea mai mult de șaisprezece ani. Piepturile le erau străpunse de nenumărate gloanțe. Ochii lor îl văzuseră probabil pe ucigaș, acum însă nu mai vedeau absolut nimic, deși cele două fete păreau să se uite fix, cu o privire sticloasă, una la cealaltă. Picioarele și brațele lor subțiri, larg desfăcute, formau în iarbă un tablou aproape estetic. Se aflau într-o poiană de lîngă o pădure de conifere, ce răspîndea un miros pătrunzător de pini. Pe una din laturi, poiana cobora spre un rîu, dinspre care năvăliseră în goană un puhoi de oameni în costume de baie și mai mulți soldați în uniforme de vară. Ofițeri de miliție, în uniformă și ei, țineau mulțimea la oarecare distanță. Era în iunie — 1968 — și întreaga scenă era luminată de un soare sclipitor, ajuns la amiază.

— Ce v-a făcut s-o luați pe aici, dacă mergeați după afine ? întrebă locotenentul, întorcîndu-se spre o bătrînă îngrozită, care ședea în iarbă, răsfirînd între degete, bob cu bob, niște mătănii. Nu vă puteați duce direct de la Ořeší în pădure, de-a lungul drumului ?

— M-au întors soldații din cale, spuse bătrîna cu o voce stridentă. Așa că am tăiat-o prin poiană, de la rîu, și uite-așa se face c-am dat peste... peste bietele fete.

— Știți cine sînt ?

— N-aș putea să vă spun. Dacă mă uit la ele, mi se face rău.

— Veniți și uitați-vă, spuse sergentul Málek. Oricum, mai devreme sau mai tîrziu, tot va trebui s-o faceți.

— O clipă, Pavel, îl întrerupse locotenentul. Vino-n-coace.

Îi arătă sergentului două gloanțe pe care expertul în balistică, Jandáček, le găsise în iarbă.

— Nouă milimetri, spuse Málek privind la soldații aflați în mulțimea de gură-cască. Milițienii în uniformă îi țineau încă la o distanță respectabilă. Trase dintr-un pistol militar ?

— Mă-ndoiesc, spuse Jandáček. Una a încasat patru gloanțe, cealaltă trei, ambele au fost împușcate în piept. Ceea ce înseamnă că stăteau amîndouă cu fața, cînd s-a tras în ele. Încearcă să tragi de patru ori la rînd cu un pistol, destul de repede ca să desenezi o linie de găuri aproape orizontală. Și de ce n-a încercat cealaltă să fugă ? Dac-ar fi făcut-o, ar fi nimerit-o în spate.

— Era, deci, o pușcă-mitralieră, mormăi Málek. Se uită din nou la soldați și locotenentul văzu că, în mintea sergentului, se contura deja, ca de obicei, o concluzie pripită.

Locotenentul Borůvka se întoarse spre bătrînă.

— Ești sigură, măicuță, că nu suporți să te uiți la ele ?

— Sfîntă Precistă, sfinte Doamne..., nu ! se văicări femeia și-și acoperi ochii cu mîna care ținea mătăniile.

Locotenentul privi în jur. Nu prea departe, mulțimea de gură-cască, pe jumătate dezbrăcată, asculta cu atenție. Apoi cineva ridică mîna. Era un soldat într-o uniformă boțită.

— Vrei ceva, strigă locotenentul ?

— Caporal Hemele, să trăiți ! strigă soldatul în stilul scurt, milităresc.

— Vino aici, caporale.

— Da, tovarășe locotenent, să trăiți ! strigă din nou soldatul. Locotenentul se simți cam prost, auzind cum i se dezvăluie gradul. Soldatul se opri la trei pași în fața lui, conform regulamentului, luă țeapăn poziția de drepți și strigă, deși ceva mai puțin tare. Permiteți-mi să raportez ! Le pot identifica pe aceste fete. Se numesc Jarmila Machová și Jaroslava Nováková.

Tînărul — să tot fi avut nouăsprezece ani — era prost bărbierit, avea o frunte îngustă și o privire sinceră.

— Poți... ihm... pe loc repaus, spuse criminalistul încurcat. Cînd caporalul se execută, locotenentul, pentru a-și recăpăta demnitatea, strigă spre mulțime, așa cum făcuse și soldatul : Toată lumea părăsește locul crimei, e clar ? ! Călcați în picioare probele ! Toată lumea înapoi la rîu ! Să nu mai rămînă nimeni !

Borůvka îl conduse pe tînăr spre marginea poienei și se așezară amîndoi în iarbă.

— Am avut o dată o întîlnire cu Jarmila, explică Hemele. Cam acum o săptămînă.

— Ți-ai dat vreodată întîlnire și cu cealaltă..., cu Jaroslava ?

— Păi, mi-e cam jenă...

— Ce vrei să spui ?

— Fetele se țineau de bancuri.

— De bancuri ?

— Eram acolo, în pădure, cu Jarmila, și caporalul arătă cu capul spre umbra întunecată a brazilor, chiar în spatele poienii verzi, și tocmai cînd să, înțelegeți, să trecem la fapte, deodată apare din tufișuri cealaltă, Jaroslava, și ea... ele...

— Ce anume ?

— Au început să-mi spună chestiile alea, asta-i tot.

— Ce chestii ?

— Prostii, nu știu cum să le numesc altfel.

— Păi, spuse locotenentul, e greu să te aștepți de la niște fete atît de tinere să rostească cine știe ce deșteptăciune. Ai putea... să repeți ce spuneau ?

— Păi... Jarka spunea că părinții nu le dau nici un ban, așa că s-au apucat amîndouă de, știți dumneavoastră, de treaba asta. De agățat bărbați. Ziceau că prețul e de cincisprezece coroane, dar dacă vreau cu amîndouă deodată, mă costă numai douăzeci de coroane.

Locotenentul simți cum i se urcă sîngele la cap. Privi la cadavrele fetelor, zăcînd parcă anume aranjate în iarbă, și-și aminti de chipurile lor pure, înghețate într-o expresie de groază.

— Și..., și tu ce-ai făcut ? întrebă. Le-ai dat cele... douăzeci de coroane ?

— Tocmai asta vreau să vă spun. Nu era decît o glumă proastă.

— Deci nu crezi că vorbeau serios ?

— Nu, nu cred. Răspunsul caporalului sună cam evaziv. Locotenentul, care-și mai revenise din șoc, se pregătea tocmai să spună că nu înțelege, dar, din fericire, își aminti o expresie care i se părea mai potrivită.

— N-ai putea fi mai precis ?

— Bine, uitați cum a fost. Le-am dat douăzeci de coroane, e bine ? Erau amîndouă drăguțe și păreau că au nevoie de bani. Numai că, în loc să...Caporalul înghiți în sec. Vreau să spun că au luat banii și au... Înghiți din nou. Nu știu cum să vă spun...

Locotenetul simți cum îl ia cu cald. Era sigur că i se va prezenta descrierea unui act despre care auzise, dar la care el nu luase parte niciodată.

— Încearcă să fii mai exact, spuse iar.

— Mi-au ținut un fel de prelegere.

— Prelegere ?

— Un fel de predică. Ziceau că-i păcat mare. Spuneau că dacă tinerii încep prea devreme viața sexuală, asta-i face iresponsabili, sau altă prostie de genul ăsta..., nu mă refer la iresponsabilitate, mă refer la faptul că-și băteau joc de mine. Iar cînd le-am cerut banii înapoi, mi-au zis că-i păstrează ca un fel de amendă pentru purtarea mea și că-i vor pune în cutia milelor la biserică sau îi vor da Fondului pentru Republică, nu se hotărîseră încă. După care au luat-o la fugă.

— Ce prostie ! spuse locotenentul Borůvka. Urît din partea lor.

— O glumă proastă, zise caporalul Hemele. Altfel, cum v-am spus, păreau fete de treabă, adăugă, amintindu-și, cu siguranță, zicala populară că „despre morți, numai bine..." Numai că, spre ghinionul lor, au încercat să fie un pic prea istețe.

Locotenentul nu zise nimic. Privi cătrănit cum milițienii în uniformă le încărcau pe cele două fete într-o ambulanță, sub îndrumarea doctorului Seifert. Se întoarse din nou spre caporal și observă că era îmbrăcat în uniformă de campanie.

— Ești în permisie ?

— Nu, sîntem aici în aplicație.

— De ce nu te afli cu unitatea ta ?

— Ne-au dat repaus.

— Cînd anume ?

— Cam pe la ... ora nouă.

Locotenentul își privi ceasul.

— E trecut de unu.

— Știu.

— De obicei vă dau pauze atît de lungi ?

Caporalul șovăi, apoi spuse :

— Tovarășe locotenent, nu știu dacă am voie să vă spun sau nu. Ni s-a dat un fel de ordin.

— Înțeleg. Unde ți-e comandantul ?

* * *

Locotenentul Silný, comandant al transportorului blindat, ședea în iarbă la celălalt capăt al poienei.

— Am primit ordin să deplasăm plutonul de la barăcile din Ouhlíce peste podul de pe Úplava, prin pădurea Úl și satul Oreší, sus, pe dealul Hratví, unde urma să camuflăm transportorul și să așteptăm noi ordine.

— La ce oră ați plecat din Ouhlíce ?

— La opt și douăsprezece minute.

— Aha, spuse locotenentul. Nu știu nimic despre transportoare blindate. Am făcut armata la tancuri. Bănuiesc însă că TAB-urile astea merg totuși ceva mai repede.

— Viteza lor medie e de patruzeci și cinci de kilometri pe oră, spuse ofițerul, căruia — era clar — îi plăceau exactitatea și precizia.

— În cazul ăsta se pare că n-ați parcurs toată distanța cu această viteză. De la Ouhlíce pînă la podul peste Uplava sînt aproximativ patru kilometri și acum e unu și jumătate, așa că...

— A fost... Ofițerul șovăi. A intervenit un accident.

— De-aia ați dat repaus echipajului ?

— Da.

— Și problema s-a rezolvat ?

— Da. Nu era nimic grav.

— Numai că reparația a durat mai mult de patru ore ?

Locotenentul îl privi aspru pe ofițer, și comandantul transportorului păru dintr-o dată mai puțin sigur pe el și pe faptele lui.

— Păi... ordinele mele au fost încălcate, spuse șovăielnic. A trebuit să fac cercetări.

— Ce s-a întîmplat ?

— Trei ostași — contrar ordinelor mele — au părăsit vehiculul și s-au dus în pădure.

— De ce ?

— Să culeagă afine, spuse ofițerul.

Locotenentul nu răspunse. De departe se auzea rîul murmurînd încet. Prin minte îi treceau amintiri din vremea cînd făcuse el însuși armata. Părea că simte din nou plictiseala de moarte a așteptărilor de pe poligonul de instrucție pentru tancuri și cum lăcomia le aducea un fel de ușurare. Culegeau zmeură, fragi, mure, orice găseau, nu fiindcă ar fi fost flămînzi, ci fiindcă nu aveau ceva mai bun de făcut. Își aminti cum o dată — pe vîrful Okrouhlice, din pură plictiseală — mîncase niște ciuperci crude, despre care sergentul Krajta jurase că erau comestibile, indiferent cum le-ar fi preparat. Sergentul Krajta nu avusese dreptate și locotenentul petrecuse o săptămînă plăcută în infirmeria garnizoanei, unde veselii soldați bolnavi discutau cu foc în fiecare seară, pînă tîrziu, după ce se sunase stingerea. Sergentul Krajta era și el în infirmerie, căci avea blenoragie. Cîțiva ani mai tîrziu, în timpul unei convocări a rezerviștilor, Krajta fusese arestat de către Poliția Militară Secretă și condamnat la patru ani pentru incitare la revoltă, acuzație adusă pe baza faptului că le citise rezerviștilor o povestire ireverențioasă despre viața în armată, scrisă de mîna lui. Cît despre locotenent, otrăvirea cu ciuperci nu lăsase vreo urmă permanentă și, după săptămîna de reîmprospătare în infirmerie, se reîntorsese la paza plicticoasă de pe poligonul de instrucție și la mîncatul afinelor.

Se trezi brusc din reverie.

— Ce ostași au încălcat ordinul, tovarășe locotenent ? întrebă.

Locotenentul Silný se afla din nou pe un teren ferm, al faptelor.

— Caporalul Hemele, fruntașul Růžička și soldatul Koubek.

* * *

Acum, pe iarbă cu locotenentul stătea fruntașul Růžička.

— Păi nu voiam decît să mergem în pădure să tragem un pui de somn, spuse acesta. Soarele ardea prea tare la rîu și ne-ar fi văzut toți. Așa că ne-am zis la naiba cu ordinele... Se opri, apoi continuă necăjit. Tovarășul locotenent Silný zice că ne vom alege cu cel puțin douăsprezece zile arest, căci era stare de luptă.

— Tovarășul locotenent are dreptate, spuse criminalistul. Ordinul e ordin.

— Da, da' cînd...

Fruntașul nu termină de spus ce-i stătea pe vîrful limbii.

— Dar cînd oe ?

— Vreau să spun că eram morți de somn.

Criminalistul știa că nu asta fusese gata să spună fruntașul. Mai observase că Růžička nici nu pomenise de afine. Schimbă subiectul.

— O cunoșteai pe vreuna dintre cele două fete moarte ?

— Da, le cunoșteam pe amîndouă, spuse, fără chef, fruntașul.

— Cît de bine ?

— Nu cine știe ce..., dar destul de bine. Mi-am dat o dată întîlnire cu Jaroslava.

Locotenentul avu un sentiment neplăcut de *déjà vu*.

— Și cealaltă, Jarmila, și cu ea ai avut... întîlnire ?

— Nu. De fapt, cum să vă spun, au venit amîndouă.

— La întîlnire ?

— Dacă vreți să știți adevărul, a fost tare neplăcut.

— N-ai putea să fii mai concret ? întrebă locotenentul.

— Eram cu Jarka, acolo, în pădure. Růžička arătă cu capul spre pata întunecată a copacilor de dincolo de poiana verde. Și tocmai cînd eram gata să trecem la treabă..., adică vreau să spun că încă nu se întîmplase nimic, dar părea că sînt pe calea cea bună..., dintr-o dată apare Jarmila din tufișuri și...

Locotenentul ascultă povestea pe care o mai auzise o dată. Cînd fruntașul Růžička o încheia cu cuvintele :

— Au luat polul și-au întins-o, locotenentul întrebă :

— Unde le-ai întîlnit prima dată ?

— Eu ? Fruntașul se gîndi o clipă și locotenentul mai că putea vedea, ca la radiografie, procesul ce se desfășura în spatele feței lui late.

— Să nu încerci să ascunzi nimic, spuse criminalistul. Nu uita că vorbești cu un ofițer de miliție. Dacă mă minți, s-ar putea considera că ești sperjur.

— Pe una dintre ele am cunoscut-o cînd eram de santinelă, spuse caporalul.

Locotenentul încremeni.

— De santinelă ?

— Bănuiesc c-am intrat în rahat pînă-n gît.

— Orice vei spune aici va rămîne strict între noi, zise locotenentul. Pe mine nu mă interesează deloc problemele de disciplină internă în armată.

— Zău ? Fața fruntașului se mai lumină puțin. Păi, eram de pază lîngă depozitul de muniții, știți ? E o treabă tare împuțită. Un tur durează cam cincisprezece minute. Oricum, acolo am întîlnit-o pe Jarka.

— Povestește-mi cum s-a întîmplat.

— Patrulam înainte și înapoi ca o paiață..., vreau să spun conform regulamentului. Era lună plină, așa că se vedea destul de bine și numai ce apare, din tufișuri, o fată într-o bluză albă și se îndreaptă spre mine. În cazul ăsta, conform regulamentului, trebuia să strig „Stai !“ sau „Stai că trag !“, dar părea o prostie să strigi așa ceva cu luna aia care lumina ca ziua și cu fata care venea drept spre mine. Așa că mi-am îndreptat arma spre ea — mai degrabă în glumă, zău — și i-am spus : „Hei, stai pe loc, cum te cheamă ?“, și ea mi-a răspuns „Jarmila“, și eu i-am spus „Nu fi nebună, sînt de santinelă și acolo e un depozit de muniții, și dacă te prinde cineva aici, ai pățit-o“, și ea nu-mi spune altceva decît „ Hei, cum te cheamă ?“. Așa că îi spun „Franta“, și ea „Hei, Franța, de ce nu lași jos pușca aia ? Mă uit la

tine de jumătate de ceas și-mi place cum arăți. Vino aici să facem amor în tufișuri". Și eu îi spun „Ești nebună. Sînt de santinelă". Și ea îmi spune „Vino, ai să vezi ce grozav o să fie !", și eu îi spun „Nu se poate, nu cînd sînt de santinelă". „Atunci hai să ne întîlnim mîine în pădurea Úl", îmi spune ea și pleacă. Așa că a doua zi, pentru cazul că vorbise serios, m-am dus în pădurea Úl, și Jarmila mă aștepta printre tufișuri. Și acolo mi-a dat plasă, de m-a costat un pol.

* * *

Soldatul Koubek spuse aceeași poveste despre cum era de santinelă lîngă depozitul de muniții, numai că de data asta venise Jaroslava. Cînd ajunse aici cu povestirea, coapsele locotenentului erau deja vinete de cît se ciupise, ca să se convingă că nu visează.

— Și ce s-a întîmplat cînd te-ai dus în pădure la întîlnire ? îl întrebă.

— A fost tare neplăcut, spuse soldatul, și locotenentul ascultă pentru a treia oară descrierea purtării fetelor. Și acest incident luase sfîrșit cu douăzeci de coroane date pe degeaba.

— Stai un pic, Josef ! spuse mai tîrziu sergentul Málek. Toți trei ? Duși cu același banc ? Nu știa nici unul ce li se întîmplase celorlalți ?

— Ei pretind că nu. Și eu tind să-i cred. Dacă tu ai păți așa ceva, te-ai apuca să te lauzi ?

— Nu, dar pariez că tot s-ar fi aflat cumva, răspunse Málek. Pe urmă adăugă, cu absolută siguranță în glas : Mint ! Mint, au aflat că fetele i-au dus pe toți trei și s-au înțeles între ei. Nu vezi ?

— Ce să văd ?

— Îți amintești ce-a spus Janáček ? Că fetele au fost omorîte cu o mitralieră ? Golanii ăștia trei le-au văzut, s-au furișat în pădure pe urmele lor și le-au împușcat, ca să se răzbune. Erau furioși foc pe ele. Iar pe comandant l-au fraierit că s-au dus să tragă un pui de somn.

— Vrei să spui să culeagă afine.

— Pricepi ce vreau să spun ? Există chiar și o contradicție în declarația lor ! Locotenentul știa prea bine acest lucru, îi atrase totuși atenția :

— Pavel..., primul, caporalul Hemele, s-a *oferit singur* să identifice fetele...

Málek se întunecă la față și-și trase o palmă violentă peste frunte.

— Îmi pare rău, Josef !

Experiența însă îl învățase pe locotenent că, în domeniul lui, orice era cu putință. Ca să nu existe nici un dubiu decise să trimită la analiză armele celor trei.

* * *

Pe cînd conducea mașina spre Ořeší — satul fetelor măcelărite — în mintea lui Borůvka se perindau alte amintiri din timpul cît făcuse el armata, amintiri acum aparținînd într-un mod atît de plăcut trecutului. Odată ca niciodată fusese și el pus de santinelă lîngă un depozit de muniții și, pe cînd își făcea rondul, îl apucase o criză puternică de strănuturi. După ce ocolise clădirea, revenind de unde plecase, auzise un strigăt slab. Trăsese piedica armei și, spre deosebire de preapoliticosul frunțaș, strigase „Ieși afară sau trag !“ La care, din întunericul înstelat, venise răspunsul : „Nu pot să ies, prostule ! Vino tu aici !“ Era o voce de femeie. Cu piedica tot trasă și tare încurcat, căci nu-și putea aduce aminte ce spunea regulamentul despre asemenea situații, se apropiase prudent de tufișurile de unde venea vocea. Apoi îi văzuse : tovarășul căpitan Kohn și soția locotenentului-major Pinkas, amîndoi cu anumite obiecte de îmbrăcăminte lipsă și angajați vizibil într-o treabă pe care n-aveau dreptul s-o facă, cel puțin nu unul cu celălalt. Pe cînd se întreba ce-i de făcut, își aminti ordinul în vigoare : *Santinela va chema comandantul gărzii.* „Îl chem pe comandantul gărzii“, spuse. „Oh, pentru numele lui Dumnezeu !“, răspunse femeia, care zăcea sub aparent neajutoratul căpitan. „Băiete, nu fi nebun. Nu face vreo

prostie. Stai, cum te cheamă ?“ Și locotenentul — pe atunci sergent — uită o clipă de ordinele în vigoare și, amintindu-și o legendă populară despre compozitorul Leoš Janáček, se întrebă dacă nu cumva și căpitanul suferise un atac de inimă, în timp ce făcea dragoste.

„Sergentul Borůvka !“, se prezentase țeapăn și pe urmă adăugase : „Tovarășe căpitan, vă simțiți bine ?“ Căpitanul era încă în viață, căci gemu, și doamna Pinkasová spuse : „Ne-ai speriat groaznic, cînd ai strănutat. Doamne sfinte, am crezut că a explodat depozitul ! Ascultă, Borůvka, poți să-i duci un mesaj locotenentului Sadář ? Spune-i să vină fuga aici și să aducă o injecție, înțelegi ce vreau să spun ?“ Borůvka habar n-avea ce voia să spună, dar brusc își dădu seama cît de tîmpită fusese prima lui observație : în noaptea aceea comandantul gărzii nu era locotenentul-major Kamen, care se îmbolnăvise subit, ci locotenentul-major Pinkas. „Lăsați pe mine, tovarășa doamnă Pinkasová !“ Pusese din nou piedica și pornise iute în întunecimea ce înconjura depozitul de muniții ; oricum, schimbul lui lua sfîrșit peste cinci minute.

În camera de gardă așteptase pînă cînd comandantul gărzii se dusese la baie și atunci — cu inima bătîndu-i ca un ciocan — formase numărul infirmeriei, unde, din fericire, era de gardă locotenentul-medic Sadář. „Nu știu. Cred că au pățit ceva“, bîiguise, aruncînd o privire spre ușă, dacă nu cumva se întoarce comandantul. „Stau culcați unul peste celălalt, de parcă ar fi sudați...“ „Fir-ar să fie !“, îl întrerupse doctorul Sadář. „Zici că sînt lîngă depozitul de muniții ?“ „Da“. „Cînd reintri în gardă ?“ „Peste două ore, dar pot să schimb cu cineva sau... nu vă faceți probleme, aranjez eu într-un fel“. Așa se face că sergentul Krajta, oricînd gata la orice poznă, simulă o criză de ficat, Borůvka se oferi să-l înlocuiască și, peste jumătate de oră, îl văzu pe doctorul Sadář cum apare din umbra înstelată din spatele depozitului de muniții, cu geanta lui neagră în mînă. Borůvka îl conduse pe doctor spre tufișuri, după care se postă de pază. După cinci minute, doctorul ieși din tufișuri și spuse : „Înapoi la patinajul artistic !“ Și, în timp ce

locotenentul pornea cu pași grăbiți să-și facă turul în jurul depozitului, mai apucă să zărească, în lumina palidă a stelelor, două siluete, un bărbat și o femeie, dispărînd în noapte.

* * *

Jumătate de oră mai tîrziu, se afla la gospodăria agricolă colectivă din Ořeší, în biroul președintelui, Josef Novák. Ochii președintelui erau roșii de atîta plîns dar își recăpătase stăpînirea de sine.

— De multe ori m-am gîndit, zise, că Slavka — așa îi spuneam noi — o s-o pățească într-o zi. Dar la una ca asta nu mă așteptam.

— Ce vă făcea să credeți c-o s-o pățească ?

— Sincer vorbind, nu era cine știe ce de capul ei. Era leneșă. Nu făcea decît să asculte discuri de muzică ușoară și să hoinărească nopțile de una singură. De cîteva ori i-am tras o mamă de bătaie. Dar știți și dumneavoastră cum e..., maică-sa s-a prăpădit cînd fetița avea trei ani și eu am avut mereu prea multă treabă, ca să pot să mă ocup de ea. Și președintele continuă să descrie, pentru locotenent, povestea unei vieți ce ar fi putut fi luată direct din romanele realismului-socialist care, pe vremuri, îl ajutau să adoarmă : un activist de partid care dedica atît de mult din timpul său partidului și gospodăriei agricole colective, că nu-i mai rămînea deloc pentru propriii copii. Și Franta, fiul meu, e la fel. Umblă cerșaga prin țară, nu se-ndeamnă la muncă. Nu, tovarășe, copiii mei nu-s prea reușiți. Dar una ca asta...

Președintele privi pe fereastră la o clădire ce se ridica de cealaltă parte a curții. În fața ei era parcată o mașină nou-nouță, din import. Pe obrajii lui se prelingeau lacrimi.

— Vom face tot ce ne stă în putință, spuse locotenentul.

— Știu, tovarășe, că veți face. Dar, oricum, e prea tîrziu. Ar fi trebuit să folosesc ceva mai des cureaua. O s-o fac eu băiatu', vă rog să mă credeți. Cum se întoarce Franta..., știu că s-ar putea să nu fie calea cea mai progresistă, dar îmi amintesc cum tata...

* * *

Părinții Jarmilei Machová aveau o părere cu totul diferită despre fiica lor, părere care nu se potrivea deloc cu ce-i spuseseră soldații locotenentului despre comportarea fetei. Un model de fată, bună la școală, voia să ajungă doctoriță și toți profesorii o încurajau în acest sens. Da, era poate un pic cam fluștură tecă, deși dacă te uitai la celelalte fete de vîrsta ei..., și era și... Doamna Machová, plîngînd pe rupte, își coborî vocea ca să-i mărturisească încurcatului locotenent că Jarmilka avusese un necaz cu sănătatea, îi spusese ea, așa că o duseseră la doctor și doctorul-zisese : „Îmi pare rău că nu pot s-o consult cum trebuie". „Și proasta de mine", suspină doamna Machová, i-am spus : „Pentru numele lui Dumnezeu, doctore, e ceva grav ?", iar doctorul mi-a răspuns : „E neobișnuit în zilele noastre și la vîrsta ei, grav însă n-aș zice că e. Fiica dumneavoastră e încă virgină. În ceea ce privește necazul ei..., o să-i dăm niște tablete și, cît ai zice pește, o facem noi sănătoasă tun". „Așa a și făcut și Jarmila n-a mai avut nici un fel de probleme. Oh, locotenente ! Dacă l-aș cunoaște pe monstrul care a făcut asta, cu mîinile astea două..."

* * *

Locotenentului i se rupea inima cînd se gîndea la fata aceea frumoasă și bronzată — o fată care ar fi putut ajunge doctorită — zăcînd în iarbă ca într o fotografie. De undeva, de afară, se auzea un radio, iar sora mai mică a Jarmilei, ce se afla acum în fața lui, era și ea bronzată și poate drăguță. În clipa aceea, toate fetele i se păreau locotenentului frumoase, fiindcă erau toate atît de tinere.

Fata plîngea pe rupte.

— Și František Novák ăsta, spuse criminalistul încet, era îndrăgostită de el ?

Fata clătină din cap, dar abia reuși să vorbească.

— Jarka..., suspină ea, Jarka nu-l găsea prea interesant. Îl cam stîrnea, ce-i drept. O dată Franta s-a îmbătat și a intrat înăuntru pe fereastră. Din fericire, ai

mei nu erau acasă, așa c-am turnat peste el o găleată de apă și s-a trezit. Altădată a amenințat c-o omoară. Și atunci tot beat era. Îi cam place să bea. Dar nu cred că vorbea serios. Franta trăncăne cam mult. Asta era alt motiv pentru care nu-i plăcea Jarkăi.

Începu din nou să plîngă cu sughițuri. În ciuda îndelungaților ani de serviciu, locotenentul nu era un cinic. Deodată avu o... o presimțire..., Dumnezeu știe cum..., că această crimă, acest fel de crimă, avea implicații mai largi decît răzbunarea unui adolescent gelos. Habar n-avea ce fel de implicații. Cel puțin atunci, lîngă fata de cinsprezece ani, care plîngea și asculta cu disperare șlagărul ce pătrundea în cameră printre begoniile din fața ferestrei.

* * *

Așa că îl și eliminase pe Franta Novák de pe lista suspecților, cînd un telefon anonim îi aduse aminte de fiul delincvent al președintelui gospodăriei agricole colective. Dar telefonul îl primi abia luni dimineața. Duminică seara, înainte de a se întoarce la Praga, făcuse o vizită la barăcile militare din Ouhlíce, unde — la cererea lui — comandantul, maiorul Kadavý, adunase întreaga garnizoană în careu. În lumina ca mierea a serii de iunie, o formație de vreo două sute de trupeți (căci așa erau numiți în jargonul militar) stătea în poziție de drepți în fața locotenentului. Acesta li se adresă cît putu el de scurt:

— Tovarăși! În preajma garnizoanei voastre s-a produs un act inuman. Două tinere au fost ucise de către un criminal necunoscut și acum ne revine nouă sarcina să asigurăm prinderea făptașului și pedepsirea lui după merit. Ori de cîte ori locotenentul vorbea oficial recurgea, fără să vrea, la vocabularul tip. În seara aceea însă se trezi că renunță brusc la stilul obișnuit. Ce poate fi, pe lumea asta, mai trist decît viața? întrebă. La care maiorul Kadavý, la un pas în spatele lui, ridică din sprîncene. Moartea, tovarăși, continuă locotenentul, cu sentimentul că citise lucrul ăsta undeva. Și cînd anume e moartea cea mai tristă? Cînd atinge frumusețea și ino-

cența. Așa că moartea unei fete tinere și inocente, fată care ar fi putut ajunge doctoriță... sau soția oricăruia dintre voi, la o adică, mama copiilor voștri și ca atare dătătoare de noi vieți..., o asemenea moarte, tovarăși, este cea mai tristă dintre toate. Fac apel la voi : toți cei care au cunoscut personal fetele și vor să-l vadă pe ucigaș prins să facă un pas înainte !

Soarele de culoarea mierii lumina fețele depersonalizat bărbierite ale acestor indivizi depersonalizați și locotenentul știu că vorbele lui, măcar în parte eliberate de jargonul oficial și venind, cum aproape că părea, de undeva din afara lui, își atinseseră ținta. Se auziră călcîiele ciocnindu-se și doi oameni ieșiră din rînd.

* * *

În următoarele treizeci de minute, locotenentul mai ascultă două povestiri care, lăsînd la o parte cîteva variațiuni minore, erau identice cu cele trei pe care le ascultase în iarbă în aceeași zi. Povestiri despre ciudatele jocuri de vară ale celor două fete, care pretindeau că sînt prostituate și se dovedeau a fi predicatoare ; despre o fată care dorise să ajungă doctoriță și care — în frumoasa limbă moartă — fusese *virgo intacta*.

Ascultînd aceste povestiri, se gîndise la nebuniile tinereții. Cîndva, cu foarte-foarte mult timp în urmă, el și Smiřický, care cînta la saxofon tenor în orchestra elevilor din Kostelec, se duseseră într-un sat numit Destná în Munții Vulturului și se dăduseră drept membri ai faimoasei orchestre de jazz a lui Karel Vlach. Voiau de fapt să facă pe grozavii în fața a două fete la fel ca acestea, Božena și Jítka. La petrecerea cu dans care urmase, cîntaseră o imitație destul de mizerabilă a solo-ului lui Goodman „Cîntă, cîntă, cîntă !" la clarinete dezacordate. Un sătean amețit, pe nume Klepetář, un partizan fanatic al muzicii populare cehe, aruncase cu o halbă de bere în ei, declanșînd o asemenea explozie de ură pătimașă, că abia izbutiseră să scape fugind de le sfîrîiau călcîiele la vale, pe un deal abrupt, zgîriindu-și genunchii și rupînd unul din cele două clarinete. Dacă

una ca asta s-ar fi întîmplat în America, reflectă Borůvka, probabil ar fi fost tăvăliți în smoală și pe urmă prin pene. O amintire prostească, lipsită de sens, care, totuși, nu-l părăsea pe locotenent. Și se gîndi la această combinație umană misterioasă, unică : remarcabila inteligență a creierului, amestecată cu nechibzuința care atît de adesea, atunci cînd ești foarte tînăr, o învinge.

Și presimțirea aceea — oricît s-ar fi străduit s-o gonească, fiindcă asemenea fenomene nu-și găseau locul în munca lui — îi apăsa din nou sufletul. Clătină din cap, într-un efort de a scăpa de această interferență psihologică irațională.

* * *

— Uită-te la ele ! spuse sergentul Málek, care se afla lîngă el. Se duc naibii de unde-au venit !

Mașinile hidoase, de un cenușiu prăfos, zdrăngăneau încet de-a lungul drumului, îndreptîndu-se spre ei, în lumina lunii. Stele sovietice albe sclipeau stins pe blindaj.

— Manevre ! Pe dracu ! spuse Málek. Le-a trebuit cam mult, ca să vadă că n-avem ce face cu ei aici. Călătorie sprîncenată !

Locotenentul simți că i se ia o piatră de pe inimă. Era deci, adevărat, armata sovietică încheiase, în sfîrșit, aparent interminabilele aplicații și pleca. Țara și toate schimbările astea noi, atît de promițătoare, erau acum în siguranță. Ziarele nu mai erau ce fuseseră cu mai puțin de un an în urmă, și un caz ca acela al domnișoarei Pešková..., cine știe ? Poate că zilele astea va fi prezentat în ziar. Inima locotenentului se umplu de o imensă speranță. Noul secretar, cel cu nasul lung, Alexander Dubček, îi apăru în fața ochilor. Ținuse o cuvîntare în Piața Orașului Vechi și locotenentul, stînd la fereastra deschisă într-o seară de vară, putuse auzi o mare mulțime aclamîndu-l. Simți pentru bărbatul cu nasul lung o afecțiune pe care n-o avusese niciodată față de vreunul dintre foștii prim-secretari.

* * *

Telefonul sună a doua zi dimineață devreme, aproape înainte ca locotenentul să apuce să se așeze pe scaunul lui rotativ.

— Domnul Borůvka ? întrebă o voce. Am ceva important să vă comunic în legătură cu dubla crimă de la Ořeší. Președintele Novák are un pistol. Permis de port-armă a căpătat prin anii '50, cînd ticălosul a dat o mînă de ajutor la distrugerea chiaburilor. Iar iubitul lui fiu, Franta, mai împrumută, din cînd în cînd, pistolul. Bătrînul habar n-are, în capul lui nu-s decît ședințe și planuri cincinale. Iar Franta era nebun după una din fetele alea, Jarmila Machová. Ar fi deci cazul, locotenente, să aruncați o privire și asupra pistolului ăluia.

Se auzi un clic și telefonul amuți. Nu era prea greu de ghicit de ce anonimul care telefonase era atît de dornic să ofere informații. Fără îndoială că acuzația nu era relevantă : crima, după spusele experților, fusese înfăptuită cu un pistol-mitralieră. Dar bătrînul criminalist știa că într-un caz de omor nu trebuia neglijat nici un fir, oricît de improbabil ar fi fost el. Și uneori — știa și asta, dintr-o amară experiență — experții își schimbă părerea, atunci cînd apar situații considerate mai importante decît probele. Cel puțin, pînă de curînd, așa se întîmpla. Se duse să-l vadă din nou pe președinte.

* * *

— Am un pistol, tovarășe, spuse președintele, și muniții la el. Dar nu l-am folosit niciodată.

— Arătați-mi-l.

Președintele căută în sertarul cel mai de jos al biroului său și se albi la față.

— Nu mai e aici !

— Fiul dumneavoastră e acasă ?

— Probabil. Dacă e, doarme încă. S-a întors abia la cinci dimineața, derbedeul !

Într-adevăr, František Novák dormea încă. Președintele tocmai se pregătea să-l trezească într-un mod violent, dar locotenentul îl opri.

— Stați o clipă.

O geantă de umăr, aparținînd tînărului hoinar, zăcea pe podea, lîngă pat. Locotenentul vîrî mîna în ea, scotoci un pic și-și trase mîna afară. În mînă ținea un pistol german greu, de nouă milimetri, un Parabellum. Scoase încărcătorul. Nu mai erau decît două cartușe. Știa că poate conține mult mai multe. Privi cu un ochi pe țeavă. Zări în întuneric o sclipire metalică, capul rotunjit al unui glonte. Locotenentul mirosi țeava și pe urmă îi întinse pistolul președintelui, să miroasă și el.

— Nemernicul!

Trezirea violentă avu loc și locotenentul nu încercă să intervină.

* * *

— V-am spus că nu știu cum o cheamă! se jura derbedeul, frecîndu-se la ochi. În jurul unuia dintre ei se forma rapid o vînătaie mare. Își spune Marylou. N-am întrebat-o niciodată și mai cum. Lucrează la Tesla, la linia de televizoare. Iar pistolul l-am folosit doar ca să trag în conuri de brad. De acord, am făcut pe grozavul. Știu că e o tîmpenie. Și ce dacă? Spuneți-mi ceva ce *nu e* o tîmpenie! Un lucru e sigur: n-am omorît niciodată pe nimeni.

— Mai vedem noi, spuse locotenentul Borůvka. Îl lăsă pe președintele alb ca varul și l escortă pe delincvent la Praga.

* * *

Într-o hală uriașă, un roi de fete ședea lîngă o bandă rulantă în funcțiune, privind cu curiozitate la locotenentul durduliu, la brunetul Málek (care-și supsese stomacul și își umflase pieptul) și la puștiul cu ochiul vînăt. Escortat de amîndoi polițiștii și de maistru, puștiul mergea încet de-a lungul benzii, uitîndu-se la fete. Cînd ajunse la capătul ei, spuse:

— Nu-i aici. Dar zău că nu mă țin de bancuri. Zicea că lucrează la linia de televizoare.

— Va să zică alibiul tău s-a dus naibii, deșteptule ! spuse Málek.

— Poate că-i încă în cîrpe, și n-a apucat să vină.

— Aha, acum n-a venit ! ricană Málek. Și cînd zici că te-ai culcat ultima oară cu ea ?

— O fi chiulit și ea o zi..., de unde să știu ? Tot ce știu e că mi-a spus că lucrează la Tesla, la linia de asamblare a televizoarelor. Aici e Tesla, asta-i linia de asamblare și astea-s televizoarele.

Locotenentul se adresă maistrului.

— Lipsește cineva ?

— S-ar putea să fi ieșit cineva, spuse maistrul privind în jur. Numărului șapte îi ține cineva locul.

— Deci una dintre ele este...

— La closet, spuse maistrul.

Chiar atunci se deschise ușa de la WC-ul femeilor și din el ieși o fată cu părul vopsit blond. Cînd îl văzu pe puștiul cu ochiul vînăt, spuse :

— Hei, bună !

— Bună, răspunse băiatul. Și avu un alibi.

* * *

Sergentul Málek era plictisit. Și mai plictisit fu cînd Jandáček, expertul în balistică, raportă că se trăsese de curînd cu pistolul puștiului, dar gloanțele lui n-aveau nimic comun cu urmele lăsate de cele ce le omorîseră pe fete. Mai raportă că și cele trei pistoale automate luate de la Hemele, Růžička și Koubek trebuiau excluse ca posibile arme ale crimei.

Locotenentul ascultă distrat raportul expertului în balistică. Desena pe o foaie de hîrtie — cu mintea aiurea, se pare — ceva ce aducea cu o hartă. Sergentul privi peste umărul lui la desen.

La ce servește chestia asta, Josef ? întrebă.

— Nu știu, spuse, sincer, locotenentul. Cred că ne întoarcem la Ouhlíce.

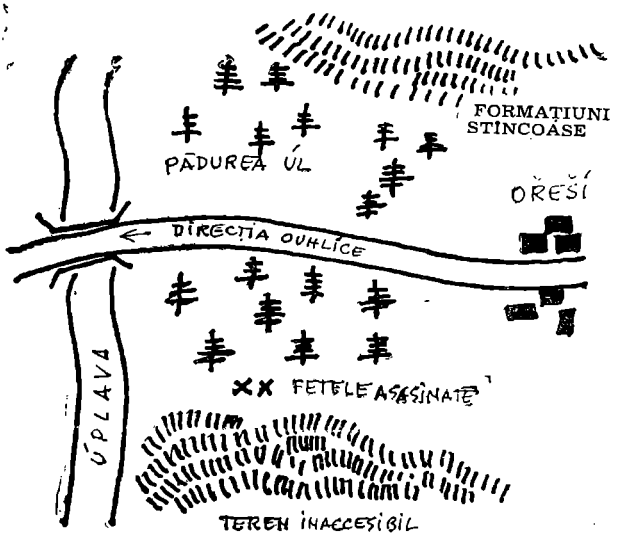
FORMAȚIUNI
STÎNCOASE
PĂDUREA ÚL
ORĚȘÍ
← DÍRECȚIA OUHLÍCE
ÚPLAVA
XX FETELE ASASÎNATE
TEREN ÎNACCESÍBIL

* * *

În sala de festivități, locotenentul Silný, ofițerul de serviciu, stătea aproape în poziție de drepți în fața criminalistului. Pe perete se afla portretul noului prim-secretar, salvat de exodul monștrilor de oțel prăfos, la care asistaseră cu o noapte înainte.

— Am pornit cu plutonul meu în transportorul blindat la 08,12, conform ordinelor, declară ofițerul. La 08,20 am traversat podul de peste Úplava și la 08,30, în pădurea Úl, am dat de un obstacol neprevăzut. A trebuit să revoc ordinul inițial și să cer noi ordine.

Relata totul cu absolută siguranță și mult mai în largul lui decît o făcuse cu o zi în urmă, cînd istorisise povestea despre pana survenită — chestie evident inventată pe moment. Sau uitase ce povestise la început sau, între timp, se consultase cu cineva. Era clar că locotenentul Silný era un ofițer model. Purta insigna de țintaș de elită, insigna de absolvire a învățămîntului politic și insigna de capacitate fizică. Doar craniul lui, neobișnuit de mic, sugera că inteligența ofițerului s-ar putea să nu ajungă pentru o insignă, ca să nu mai vorbim de o medalie.

— N-ați fi putut să ocoliți, pur și simplu, acest..., acest obstacol neprevăzut ? întrebă criminalistul. Transportorul nu e un vehicul de teren ?

— De ambele părți ale pădurii Úl terenul este prea accidentat pentru a putea fi parcurs de vehiculele noastre, spuse ofițerul. Ar fi trebuit să ne întoarcem la Okrouhlíce și să ocolim de-a lungul unui drum care trece prin Práství, Ledec, Kostelovice, Živný, Konín... și peste vîrful Hraťví. Un total de o sută șapte kilometri.

— Înțeleg, spuse locotenentul. Așa că ați așteptat noi ordine și încă le mai așteptați, cînd am sosit noi la locul crimei.

— Da, să trăiți !

— Cum vă explicați întîrzierea ?

— Maiorul Kadavý nu mi-a dat nici o explicație, spuse ofițerul, cu reținere în glas. Bănuiesc că..., că aștepta o autorizație de la..., de la comandantul de divizie, generalul Slavček.

— Hmm, spuse bătrînul criminalist, întrebîndu-se ce fel de ofiţer o fi ăsta care, în ciuda tuturor insignelor lui, are nevoie de un set atît de precis de autorizaţii. Pe cînd făcea el armata, ofiţerii erau..., dar apoi îşi aminti de locotenentul Hezký şi cum, odată, în timpul aplicaţiilor tactice, îşi deplasase întreg plutonul de tancuri la cota 606 — urmînd exact ordinele — ca să ia o rezervă de muniţii. Dar, în loc de muniţii, dăduse de postul de comandă al inamicului. Întregul pluton fusese capturat, cu locotenent cu tot. Se descoperise că, în timp ce naviga în turela tancului din faţă, locotenentul Hezký, din greşeală, întorsese harta cu susul în jos. În loc să-şi conducă unitatea la cota 606, o dusese la cota 909. Cum de reuşise să urmărească traseul pe o hartă ţinută de-a-ndoaselea, rămăsese unul dintre secretele militare cele mai bine păzite.

— Hmm, repetă locotenentul. Şi cînd au sosit, de fapt, noile ordine ?

— La 16,17.

— Şi cum sunau ele ?

— Să ne întoarcem la barăcile din Okrouhlíce.

— Îmi puteţi spune mai multe despre acest... obstacol neaşteptat ?

Ofiţerul nu răspunse mult timp. Apoi rosti rar :

— Am nevoie de permisiunea specială a tovarăşului maior Kadavý... sau poate a tovarăşului general Slavček.

* * *

— Cred că o să mai discut o dată cu cei trei soldaţi, decise locotenentul. Sergentul Málek însă protestă.

— Josef, ne-au spus tot ce ştiau. Mai bine l-am întreba pe maior. Sau, şi mai bine, să mergem direct la general. De ce să porneşti de jos, cînd...

— N-aş vrea să-i deranjez, obiectă locotenentul. Cred că au şi-aşa, în momentul de faţă, destule probleme pe cap.

— Nu mai fi, Josef, chiar atît de moale. Sergentul se gîndi o clipă, apoi continuă. Ascultă şi tu : apare un obstacol neprevăzut şi e nevoie să ajungă pînă la general ca să poată trece de el. N-ar fi mai bine să pasăm şi noi min-

gea generalului și abia pe urmă să ne ocupăm de răcanii care-și dădeau întîlnire cu isteţele alea de fete ? Cele spuse păreau brusc a veni în contradicţie cu lipsa inițială de chef de a-i mai chestiona pe cei trei martori.

— Am senzaţia că obstacolul neprevăzut este legat într-un fel de toate astea, îi spuse locotenentul.

— Exact asta voiam să spun ! Și eu simt la fel ! Așa că mai bine facem pe proștii și, oricum, interogîndu-i pe martori, nu obţinem cine știe ce. Crede-mă, Josef, asta e pe departe calea cea mai bună. Am eu nas pentru chestii de-astea. Nas politic.

* * *

Pînă la urmă, locotenentul recurse la un compromis, așa cum făcuse de mai multe ori în ultima vreme. Il trimise pe Málek la Ořeší, s-o întrebe pe sora fetei asasinate dacă inteligenta Jarmila mai respinsese și alți admiratori, în afară de Franta. El se duse să vadă cum arată pădurea Úl.

Pădurea mirosea a rășină de pin și libelule verzi zburau încolo și-ncoace, traversînd poteca. Locotenentul auzi chemarea cucului și, de undeva, din umbra răcoroasă, răsună ciocănitul unei ciocănitoare. Se opri. Pe o ramură ce se boltea deasupra potecii, o veveriță neagră se întrerupsese din treabă și încremenise cu un con de pin în botișor, privind la intrus. Cum ramura se legăna în briza blîndă de iunie, veverița semăna cu un spiriduș întunecat, nemișcat, un drăcușor ce te hipnotiza parcă.

Locotenentul părăsi poteca, își croi drum printr-un mic cîmp de ferigi și se trezi într-un luminiș. Pe iarbă, în mijlocul luminișului, se întindea o pată de ulei uscat.

Privi în jur. Brazi înalți se legănau ușor pe fundalul albastru, punctat de norișori albi. Sus, deasupra norilor zări un avion cvadrimotor, deplasîndu-se încet pe cer.

Traversă luminișul și începu să cerceteze tufișurile. În spatele pădurii se înălța o pantă lină, acoperită de iarbă, care ducea spre locul în care drumul devenea inaccesibil chiar și pentru vehiculele de teren. Iarba

era verde și proaspătă. Acolo, în iarbă, la liziera pădurii, zăcuseră ieri cele două fete, trupurile lor compunînd un tablou frumos, ce părea anume aranjat în iarbă.

Locotenentul se întoarse și intră din nou în pădure.

* * *

Se auzeau muștele bîzîind în soarele cald de iunie. Privi în jur. Pămîntul dintre copaci, acoperit de mușchi, purta urmele unei activități umane recente. O lingură de tinichea ruptă sclipea slab dintr-un pat de mușchi ce părea smuls de cizme grele. Cineva stinsese de un ciot mucul unei țigări fără filtru. O curea de piele, cu catarama crăpată, zăcea, pe jumătate ascunsă, sub un tufiș de afin, pe ale cărui ramuri subțiri nu mai rămăsese nici un fruct. Lîngă el se afla un ziar făcut ghem.

Locotenentul îl ridică și-l întinse pe ciot, luînd mucul și băgîndu-l în buzunar. Pe prima pagină se întindeau titluri lizibile, dar el nu le putu citi. Erau scrise într-un alfabet pe care nu-l învățase niciodată. Nu avusese nevoie de el în investigațiile lui criminalistice — deși i-ar fi fost util *în cealaltă* poliție.

* * *

Jumătate de oră mai tîrziu se afla în barăcile din Oublice. Îl chemă pe caporalul Hemele și-l luă cu el în mașina miliției. Merseră în tăcere de-a lungul rîului, la vale, și trecură podul. Cînd ajunseră la pădure, locotenentul gară mașina la marginea pădurii și opri motorul.

— De ce te-ai dus duminică dimineața în pădure, caporale ?

— Să culeg afine.

— Mi-ai zis că voiai să tragi un pui de somn.

— Și să dorm. Mai întîi să mănînc afine și pe urmă să dorm.

Locotenentul ascultă zgomotele pădurii, privi umbra verde și-și aminti ce-i spuseseră tînărul acesta și prietenii lui despre cele două fete ciudate. Acum îi era lim-

pede ce se petrecuse. O umbră neagră pogorî peste sufletul locotenentului.

— E foarte lăudabil că nu vrei să mărturisești un lucru despre care comandantul tău ți-a spus că e secret militar, spuse locotenentul. Numai că nu trebuie să te simți legat din cauza asta. Știu de ce vi s-a dat liber. Știu care a fost obstacolul acela neprevăzut și știu de ce locotenentul Silný a trebuit să se adreseze maiorului, și pe urmă generalului în persoană pentru o schimbare a ordinului. Și fiindcă știu asta, mai știu, spuse, privind drept la tînărul care ședea lîngă el, că nu te-ai dus în pădure după afine, nici ca să tragi un pui de somn.

— Știți ? Caporalul se simțea evident ușurat.

— M-ar interesa ce s-a întîmplat în pădure.

— Nimic, spuse caporalul. Nu se poate discuta cu ei. Nu voiam decît să facem mișto, dar fac pe ei de frica ofițerilor lor. Caporalul se însufleți. Voiam să le explicăm că n-au ce căuta aici, că putem rezolva și singuri toate problemele și cu cît vor sta mai mult, cu atît mai tare se vor înfuria oamenii pe ei și, pînă la urmă, o vor păți cu toții.

— Le-ați spus voi toate astea ?

— Am încercat. Nu departe de marginea pădurii am nimerit peste o santinelă. Erau răspîndiți peste tot, nu doar pe drum, unde am dat de ei cînd am încercat să trecem cu transportorul. Erau pretutindeni, în pădure... strîngeau totul în grabă, cel puțin așa mi s-a părut. Era o unitate de cartografiere. Acolo, pe stîncă..., arătă spre o ridicătură înaltă, masivă, ce se înălța deasupra vîrfurilor brazilor, aveau un aparat de fotografiat cu un teleobiectiv mare și tocmai îl demontau.

— Ați vorbit cu santinela ?

— Și da, și nu. De cum a dat cu ochii de noi, a îndreptat arma asupra noastră și a spus : „Stai că trag !“ Rusește, bineînțeles. Jíndra Růžička, fruntașul — ați vorbit cu el...

Locotenentul aprobă din cap.

— Vorbește rusește destul de bine, maică-sa e rusoaică, așa că i-a zis : „Ce-i cu tine, omule, ai înnebunit ? Sîntem și noi în Pactul de la Varșovia și, în plus, ca și cum am fi frați, doar sîntem slavi cu toții, nu ?“ Dar Ivan tre-

mura ca varga în cizme, speriat de moarte, și numai ce îndreptă arma spre noi și strigă din nou „Stai că trag !“, așa că ne-am oprit... Ascultîndu-l, locotenentul văzu scena în minte : soldatul îngrozit, de santinelă într-o țară străină, în timp ce superiorii săi fotografiau terenul acelei țări străine printr-un teleobiectiv. Un soldat ras în cap, dar fără tradiția de relaxare a bravului soldat Švejk, care era și el ras în cap. Și Jíndra-i zice : „Hai, nătărăule ! Nu voiam decît să-ți spunem că ne-ar fi la toți mai bine dacă voi...“ Și locotenentul le văzu pe cele două fete bronzate, cu bluzele lor de vară și cu fuste mini, ieșind din tufișuri pentru a colecta ridicola lor taxă de lux de la recruții excitați. Numai că de data asta nu veniseră să-și ia taxa. De data asta voiau... Ivan însă încărcă arma și, pur și simplu, strigă la noi. Vă jur, tovarășe locotenent, parcă era nebun... Probabil că fetele voiseră să spună exact ce voiau să spună caporalul și tovarășii lui, dar nu aveau experiență cu soldații. Sau aveau..., dar cu soldați de cu totul alt fel. Nu au vrut, sau n-au putut, să ia lucrurile în serios. O noapte cehă luminată de lună, două fete de șaptesprezece ani, un soldat rus ras chilug în cap. Regulamentul, fără doar și poate, e regulament, dar dacă există, e pentru a fi încălcat, nu respectat întocmai. Cel puțin așa vedeau fetele lucrurile, așa le învățase experiența. Locotenentul aproape că auzea vocea batjocoritoare a celei ce dorise să ajungă doctoriță. Zău, insistă vocea caporalului. Am crezut că vorbea serios. Și chiar serios vorbea, idiotul ! „Stai ! Trag !“ M-am uitat la fața lui, tovarășe locotenent, și-am văzut că făcea pe el de frică să nu dea de bucluc, așa că am spus : „Hai s-o ștergem de aici, n-are rost să încercăm să discutăm cu ăsta. N-are pic de minte în cap“. I-am întors deci spatele și am plecat de unde veniserăm.

Fetele însă nu se întorseseră. În lumea lor, în tradiția lor, era de neconceput ca un soldat să asculte cu-adevărat, pînă la ultimul amănunt, ordinele primite. Nu de alta, dar un alt soldat, într-o situație similară, spusese „Hei, stai pe loc, cum te cheamă ?“ Și cînd îi zisese, răspunsese : „Hei, nu fi nebună. Dacă te prinde cineva aici, o pățești rău de tot“.

Soldatul acesta însă nu spusese așa ceva. Repetase de trei ori avertismentul acela idiot, așa cum cerea regulamentul, și apoi — îngrozit de ce i-ar putea face superiorii lui dacă nu ar respecta ordinul — deschisese focul. Un pistol-mitralieră modern trage cu asemenea viteză că-i o nimica toată să plasezi patru gloanțe în șir drept într-un singur corp, înainte ca acest corp să se prăbușească la pămînt, și trei în al doilea corp, mai înainte ca persoana respectivă să-și dea seama ce se întîmplă, să se întoarcă și s-o ia la fugă.

Locotenentul înțelese brusc că întreaga lui anchetă nu avusese nici un sens. În sferele superioare, în cercul de comandă cunoscut sub numele de „cei de sus" se știa cine e asasinul. O clipă se întrebă cum vor justifica de data asta faptul că îi iau cazul, deși nu comisese nici cel mai mic act de insubordonare.

* * *

Îi luaseră cazul fără nici o justificare. Și el..., el nu ceru vreuna. Se simțea complet neajutorat. Într-o noapte, cam la două luni după cazul nerezolvat al dublei crime din iarbă — enigma nu și-a găsit niciodată vreo dezlegare oficială — stătea în fața ferestrei deschise din camera de zi. Era trecut de miezul nopții și sticla de șliboviță pe jumătate goală (ascunsă de teama doamnei Borůvková) îi provocase o dispoziție vecină cu disperarea. Era o noapte înstelată, acoperișurile de țiglă aveau o strălucire de un roșu sclipitor, și umbre negre de pisici puteau fi văzute traversîndu-le în goană. Era vremea cînd intrau în călduri, vremea cînd erau concepuți puii de pisică ai Sfîntului Václav.

De undeva din întuneric se auzea un sunet metalic ciudat, ca un zdrăngănit. Clămpănitul surd, regulat al unor vehicule grele, deplasîndu-se încet pe străzi. Își ridică privirea spre stele. Umbre mari, negre se apropiau pe cer. Niciodată nu mai văzuse, după miezul nopții, un trafic aerian atît de intens.

Umbrele acestea îndepărtate — nu criminalistul — fură cele care, în cele din urmă, rezolvară cazul ornamentului din iarbă.

MINCIUNICA

Locotenentul spera din tot sufletul că legătura fiicei lui cu americanul va culmina printr-o căsătorie și avea motive serioase să spere. Numai că Mack avu un accident, care-l excluse din viața normală timp de paisprezece luni și legătura continuă în același fel încă doi ani. Ce anume se întîmplase ? Mack nimerise în calea unui glonte tras de o mitralieră montată pe un tanc. Avusese norocul ca glontele să-l nimerească doar în femur, căci un alt glonte, tras din aceeași mitralieră în aceeași direcție neprecisă, o nimerise pe una dintre colegele lui de facultate în cap, tocmai cînd ținea sus un tablou al primului secretar Dubček, ca să-l vadă soldații din tanc. Măcar ea scăpase de o mulțime de neplăceri la facultate. Personalul serviciilor de cadre, însărcinat cu stabilirea comportamentului politic al fiecărui student în zilele ajutorului frățesc, nu-și pierdea vremea cu morții fără urmași. Mack avusese probleme mari, dar profesorul lui, specialist în broaște țestoase mezozoice, dăduse dovadă de un eroism aproape supraomenesc și de o înțelegere profundă a tacticii politice. Cu ajutorul unei declarații date cîndva de tatăl lui Mack, ca să scape de serviciul militar în Coreea, profesorul izbutise să-i convingă pe cei de la cadre să nu-l exmatriculeze pe studentul străin rănit, de la secția de paleontologie.

* * *

Locotenentul Borůvka supraviețuise cu dosarul intact tuturor răsturnărilor și schimbărilor acelor timpuri instabile de după invazia sovietică. Dar conștiința lui, care îl rodea și în zilele cele mai bune, se transformase parcă într-o fosilă ihtiologică cu dinți ascuțiți, pe care viitorul său ginere o compara cu acei pești din fluviul Paraná, în stare să curețe rapid de carne pe oricine avea ghinionul să cadă în apă. Locotenentul, copleșit de evenimente și îngrijorat, ca de obicei, de bunăstarea familiei, completase toate chestionarele ce i se dăduseră cu sinceritate aproape totală — cu excepția capitolului *Originea,*

unde neglijase să menționeze (așa cum și tatăl lui neglijase s-o facă în 1939, după o invazie oarecum similară) faptul că — altfel ușor de dovedit —, catolica lui străbunică purtase, ca fată, dubiosul nume de Silberstein. Îndrumat de aluziile unor colegi ușor adaptabili din punct de vedere politic și folosind limbajul cotidianului de frunte, mărturisise că în momentul Intrării Armatelor Frățești (așa numea presa din zilele acelea invazia) se lăsase înșelat de către propaganda revizionistă și căzuse pradă unei atitudini emoționale în fața evenimentelor, dar fusese năpădit de îndoieli din ce în ce mai mari, pînă cînd, în cele din urmă, aruncase la o parte atitudinea lui emoțională și se identificase pe deplin cu politica partidului și a guvernului. Sergentul Málek scrisese, în acest sens, un răspuns tip pentru tot serviciul de criminalistică și ofițerii îl folosiseră în chestionarele lor și ratificaseră cu propria semnătură recunoașterea greșelii.

Așa că locotenentul naviga în siguranță pe ape primejdioase — cu prețul neglijabil al unei declarații sperjure —, mai mult, fusese înaintat, pentru bună purtare, la gradul de locotenent-major, Málek fusese făcut locotenent, și amîndoi completaseră alte chestionare, cuprinzînd părerile lor despre Vietnam, Coreea, precum și despre primul și al doilea război mondial (toate conflicte burghezo-imperialiste, cu excepția Marelui Război pentru Apărarea Patriei dus de Rusia împotriva Germaniei hitleriste), conflictul arabo-israelian (agresiune sionistă), Franz Kafka (complet străin cititorului socialist), Mao Tse Dun (lider al clicii revizioniste chineze), pacifism (șmecherie idealistă cosmopolită, avînd drept scop slăbirea lagărului socialist al păcii), asasinarea lui Reinhard Heydrich (actul iresponsabil din punct de vedere politic al unor emigranți burghezi trădători) și multe alte subiecte de mare importanță ideologică.

Spre surprinderea locotenentului, maiorul Kautský, fostul șef al serviciului, se dovedi a fi un revizionist înrăit. În loc să folosească, în chestionarul lui, modelul de răspuns al lui Málek, scrisese, în limbajul cotidianului de frunte, că nu e de acord cu Intrarea Armatelor Frățești. Ca să strice și mai rău lucrurile, continuase fraterniza-

rea ostilă cu fostul ministru de Interne dubčekist Pavel, care luptase în Spania. În plus, se împrietenise cu un membru exclus din Comitetul Central al partidului, Kriegel — care era evreu, refuzase să semneze înțelegerea de la Moscova referitoare la staționarea temporară a armatei sovietice pe teritoriul Cehoslovaciei și care, tînăr fiind, luptase în China împreună cu Mao Tse Dun. În cele din urmă, maiorul Kautský fusese arestat, împreună cu fiul și fiica sa, pentru că distribuiseră manifeste care aminteau poporului dreptul lui constituțional de a nu vota în alegerile care se apropiau (cu toate acestea, guvernul își primise mandatul cu un procent de 99,99 la sută).

Serviciul se îmbogăți cu un nou șef, maiorul Tlama, și cu un nou sergent, Vladimír Pudíl.

* * *

Primul caz care îi oferi locotenentului prilejul să aprecieze competența noului său subordonat fu asasinarea lui Ondřej Krása, șofer pe un camion al Întreprinderii Comunale de Produse Zaharoase. Trupul lui Krása fusese descoperit de o pereche de îndrăgostiți, într-un parc din Praga. Zăcea pe o alee, sub o lună roșie ca sîngele, cu craniul fracturat. Cineva îl lovise pe la spate, probabil cu o unealtă grea, cum ar fi un ciocan sau o cheie franceză. Era destul de tînăr, treizeci și cinci de ani după buletinul de identitate. Sergentul Pudíl, proaspăta achiziție a Serviciului de criminalistică și președintele Uniunii Tineretului Sovietic Socialist din serviciu, chemă Ministerul de Interne de la o cabină telefonică din parc. În mintea lui luase naștere bănuiala fermă că, pentru această crimă, exista o motivare de clasă, întrucît victima nu numai că, după cum scria în buletin, era muncitor, dar avea în buzunar și o adresă din care reieșea că, de curînd, primise o primă pentru succese deosebite în muncă. Ca să fie absolut sigur, Pudíl voia dosarul politic al mortului.

În toți anii de serviciu, locotenentul Borůvka nu apelase nici măcar o singură dată la dosarele politice se-

crete pentru informații, așa că, atunci cînd se întoarseră la serviciu, căută în cazierul judiciar. Cu un sentiment de satisfacție (de care se simți imediat rușinat, căci era un sentiment plin de maliție) își informă noul sergent că muncitorul model avea cazier. Krása studiase cîndva economia, dar în 1965 fusese arestat, pentru că nu anunțase un delict grav — intenția de a părăsi fraudulos țara —, și condamnat la șase ani închisoare. Cei doi soți care încercaseră, fără succes, să fugă, intraseră în panică și spuseseră la miliție lucruri pe care ar fi putut, nepedepsiți, să le treacă sub tăcere, și așa se aflase că Ondřej Krása intenționase la început să meargă cu ei. În cele din urmă n-o făcuse, pentru că iubita lui, Lída Ohaříková, pe atunci în vîrstă de șaptesprezece ani, nu voise să-și părăsească mama văduvă. Krása negase (cam lipsit de logică) că Ohaříková ar fi știut ceva despre crima pe care o puneau la cale și spusese la proces că se hotărîse să nu mai plece, pentru că nu fusese în stare să se despartă de tînăra lui iubită. Pînă la urmă, procurorul hotărîse să nu aducă vreo acuzație Ohaříkovăi, dar făcuse mare caz de alte fapte dezvăluite de perechea înspăimîntată. Krása, mărturisiseră aceștia, le făcuse rost de o hartă militară a regiunii de frontieră din Šumava, harta o furase în timpul unor aplicații militare în regiunea respectivă și procurorul caracterizase fapta drept trădare a secretului militar. Ceruse pentru Krása șase ani și judecătorul i-i acordase.

Krása își îndeplinise exemplar pedeapsa. La patru ani după ce fusese arestat, iubita lui se măritase și, imediat după eliberare, Krása se însurase și el cu altcineva, dar, după un an, divorțase. Cînd sergentul Pudíl îi aduse lui Borůvka raportul, locotenentul nu se putuse abține să nu fie sarcastic.

— Nu era nevoie să-i deranjezi pe tovarăși, tovarășe. Presupun că nu ți s-a spus că există, chiar aici, ceva ce se cheamă cazier judiciar.

Pudíl însă deținea informații surprinzătoare, pe care cazierul judiciar nu le relevase :

— Nu mi s-a spus, tovarășe locotenent. Dar cazierul nostru nu e atît de complet ca al celor de la Interne. Știți, de exemplu, că Krása era sionist ?

— Nu, nu știam. De ce ar fi sionist cineva cu numele de Krása ?

— Pentru că numele lui nu e Krása, de-aia. E Schoenfeld. Vedeți că nu te poți baza pe cazierul nostru, o dată ce lipsesc din el informații atît de importante cum e asta ? În 1968, Schoenfeld s-a întîlnit cu cineva pe nume Cohen, spuse sergentul, pronunțînd numele fonetic, *Țohen*, în holul hotelului Alcron. Și acest Cohen, declară plin de importanță Pudíl, este membru al organizației sioniste American Express Inc., ba mai mult, nici nu-l cheamă Cohen, îl cheamă Kohn. Ce ziceți de asta, tovarășe ?

— Zic că Cohen este Kohn al nostru, pe americănește, spuse locotenentul sec. Atîta lucru știa și el, de la viitorul ginere.

— Nu asta-i important, îi replică sergentul. Important e că e un nume fals. Cei doi au fost împreună în lagărul de la Terezín, cînd erau copii, iar Cohen provine, de fapt, din Břeclav. Vă dați seama, tovarășe, ce combinație perfectă pentru o activitate subversivă ? Cum, la Criminalistică, nu avem condiții pentru a ne ocupa de chestii de-astea, propun ca noi să ne limităm la investigarea faptelor și apoi să predăm cazul, cu arme și bagaje, tovarășilor de la contraspionaj.

Urmă o lungă tăcere. Málek privi nesigur la superiorul său. Borůvka simțise că, în ultima vreme, Málek pierduse ceva din fosta impetuozitate și din elanul ce-l caracterizau. În ciuda avansării, îi arăta noului sergent un respect care te făcea să te îndoiești de diferențele de grad și de calificare profesională. Acum spuse :

— Sarcina noastră e să dăm de urma asasinului. Ce vor face tovarășii de la Interne cu vinovatul, asta-i, ca să zic așa, treaba lor... poate. Nu e cazul să judecăm noi ce intră sau nu în competența noastră politică. Noi sîntem pe deplin autorizați să facem în așa fel, încît justiția să-și urmeze drumul în toate cazurile de omor.

— Pe de-o parte aveți dreptate, tovarășe, spuse Pudíl. Dar pe de altă parte, orice problemă trebuie abordată din unghiul politic..., în special acum, cînd princi-

pala sarcină aflată în faţa societăţii noastre este eliminarea deformărilor politice cauzate de Dubček şi de clica lui revizionistă.

* * *

Şi chiar aşa era, partidul şi guvernul, împreună cu cetăţenii nedeformaţi, munceau de zor, eliminînd cu vigilenţă deformările..., cum descoperi locotenentul însuşi în aceeaşi seară.

Întorcîndu-se acasă după o zi petrecută în cercetări, nimeri într-o adevărată vale a plîngerii. Doamna Borůvková zăcea pe sofa cu o compresă rece pe frunte. În locul obişnuitelor linii negre cum e cărbunele, ochii Zuzanei erau mărginiţi de un roşu absolut natural. Mack păşea posomorît încolo şi încoace, zdrăngănind la chitară, dar se opri cînd locotenentul intră în cameră. Domnul şi doamna McLaughlin şedeau la masa din bucătărie. Pentru o clipă locotenentului i se opri inima în piept. Se aşteptă la ce era mai rău.

— Ne-au expulzat din ţară, declară domnul McLaughlin cu o voce ca din mormînt. Fiindcă am lucrat ca crainici de engleză la posturile de radio care, în timpul invaziei, au transmis în ilegalitate.

Locotenentul se temuse că treaba asta îi va costa într-o zi. Vocea domnului McLaughlin, cu inconfundabilul accent din Tennessee-ul natal, nu fusese captată doar de monitoarele din vest, ci şi de staţiile de radio prosovietice, amplasate în vremea aceea în Germania de Est, deşi pretindeau că transmit de „undeva din Boemia". Trecuseră însă doi ani, domnul McLaughlin cînta în continuare la trompetă la barul Lucerna şi locotenentul Borůvka începuse să spere că cei de „sus" uitaseră treaba asta.

— Ne-au dat termen de plecare douăzeci şi patru de ore, spuse domnul McLaughlin, şi cînd i-am întrebat dacă Mack poate să rămînă, fiindcă vrea să se însoare cu o cehoaică...

Vrea să se însoare... Locotenentul nu prea se aştepta ca speranţele lui cele mai tainice în ce-i privea pe Mack şi pe fiica lui să poată fi împlinite în aceste condiţii

proaste, dacă nu tragice. Dar, în ciuda condițiilor, un val de căldură îi inundă inima de tată. Își dădu apoi seama că viitorul cuscru îi adresase o întrebare.

— Știți ce mi-a răspuns vita aia de milițian cînd l-am întrebat ?

Locotenentul dădu din cap că nu, dar o presimțire neagră începu să întunece sentimentul cald din inima lui.

— A spus „Noi nu obișnuim să despărțim familiile", interveni Mack cu amărăciune în glas. Așa că sînt azvîrlit afară din țară, odată cu părinții mei. Sticletele mi-a mai spus că, nici dacă mă însor cu Zuzana, n-am nici o șansă să capăt permisiunea de a rămîne.

Locotenentul nu se mai simțea deloc bine, dar izbuti să-și învingă durerea ce-i strîngea acum inima și spuse cu curaj :

— Ei bine, bănuiesc că în cazul ăsta, Zuzana va trebui să plece în America cu tine. O să-i simțim lipsa, dar..., dar..., locul femeii este lîngă soțul ei.

— Nu te grăbi, tată, îl întrerupse Zuzana. Copoiul i-a mai zis lui Mack că să nu se aștepte, fiindcă se însoară cu mine, că mă vor lăsa să plec, întrucît o am pe Lucie, și Mack nu e tatăl ei.

— Ce-a spus ?! strigă locotenentul și simți cum i se urcă sîngele la cap. Că..., că...

— Primul lucru pe care-l vom face e să ne căsătorim chiar mîine dimineață, spuse Mack. Pe urmă găsim noi ceva. Poate că vară-mea Laureen, din Memphis, o să vrea să ne ajute. Ar veni aici, am lipi poza Zuzanei în pașaportul ei..., locotenentul se repezi la telefon și smulse receptorul din furcă... Zuzana ar lua avionul, Laureen ar declara că și-a pierdut pașaportul și ambasada americană i-ar elibera altul. E cetățeană americană, așa că ei nu-i pot face nimic. Locotenentul ținea receptorul la ureche, dar nu auzea nimic și spera din tot sufletul că nici alții nu aud.

O privi pe fiica lui cum încearcă să-și înghită cu curaj lacrimile și căzu pradă unuia din desele lui accese de dragoste paternă. Își stăpîni apoi din nou sentimentele și începu, pentru orice eventualitate, să deșurubeze receptorul.

— Vă căsătoriți, asta nu se mai discută, spuse cu hotărîre, dar ideea cu verișoara poți s-o uiți, Mack. Sînteți încă tineri și puteți să rezistați un an sau doi. Între timp, văd eu ce pot să fac.

Era conștient ce înseamnă asta pentru un om în situația lui, la ce obligații secrete se poate expune. Chiar și la șantaj. Dar mai știa și că, pentru Zuzana și Mack, va trece prin orice, chiar dacă peștii aceia răpitori îi vor smulge și ultima bucățică de carne de pe oase.

— Aici lucrurile se vor aranja din nou, spuse prea puțin convins. După care adăugă : Și cred că încă de pe acuma o groază de oameni pot fi... hm..., reveni la telefon, deșurubă microfonul de tot și deconectă soneria..., mituiți. Găsesc eu o cale, nu vă faceți griji.

— Dar, Mack, dacă nici după aceea nu mă lasă să plec, spuse Zuzana disperată. N-o să..., nu poți mereu să...

— Te scot eu de aici, spuse Mack cu hotărîre.

— Dar nu vreau să te simți... doar din cauza idioților ăstora... Zuzana înghiți cuvîntul teribil. Mă mărit cu tine, Mack..., și locotenentul observă cum curajul obișnuit al atleticei sale fiice scade văzînd cu ochii..., dar dacă tot nu mă vor lăsa să plec după doi ani..., se opri și suspină..., sau cel mult după cinci ani, promite-mi..., promite-mi că ceri divorțul... Baschetbalista, fostul pivot de rezervă al echipei naționale, se prăbuși cu capul pe masă, plîngînd cu sughițuri.

Locotenentul strînse pumnii. Îl cuprinse deodată un sentiment necunoscut pînă atunci. Nu era numai ură. Era mai mult decît atît. Un sentiment despre care auzise doar... la învățămîntul politic. Ar putea oare, se trezi întrebîndu-se, să fie asta ură de clasă ?

* * *

Căsătoria în sine nu avu nimic festiv sau vesel, dar se termină repede și, pentru că trebuiseră să mituiască mai multe persoane oficiale (perioada normală de așteptare era de trei luni), costă și mult. Singurul lucru care amintea de o căsătorie tradițională era domnișoara de

onoare, îmbrăcată în alb. Lucie, în vîrstă de patru ani, refuzase, chiar și în aceste condiții excepționale, plîngînd de mama focului, să renunțe la rolul ce i se făgăduise, așa că, în spatele lui Mack, în costum de duminică, și al Zuzanei, îmbrăcată în taiorul cu care mergea de obicei la teatru, stătea o fetiță în rochie albă de dantelă. În locul trenei promise, ținea în mînă o panglică roz, legată în acest scop în jurul taliei miresei. Era o cununie civilă și, făgăduind să respecte și să servească republica și sistemul ei socialist, noii căsătoriți juraseră strîmb. De fapt Mack, ținînd seama de expulzarea iminentă, comitea un fel de sperjur. Locotenentul era atît de distrat de multiplele ironii al ceremoniei, încît uită să-i dea un bacșiș celui care-o oficiase. Deși fusese zdravăn mituit înainte, obișnuința fu mai puternică, așa că arse intenționat cu țigara o gaură în certificatul de căsătorie.

Familia McLaughlin era gata să piardă zborul Pan American de la Praga. La numai o oră după căsătorie, mireasa stătea pe platforma bătută de vînt, asurzită de huruitul celor patru motoare cu reacție și privea cum avionul îi poartă bărbatul în norii plumburii, care atîrnau jos, deasupra aeroportului. Pe cînd se întorceau acasă într-un taxi, locotenentul se simți copleșit de o ură pe care acum o identifica cu certitudine ca fiind sentimentul descris în manualele de marxism-leninism..., un sentiment pe care, pe vremuri, îl considera pur teoretic.

* * *

Elementele de bază ale crimei — singurele pe care sergentul Pudíl era dispus să le investigheze înainte de a preda cazul unei forțe polițienești mai potrivite — erau destul de ușor de stabilit. Cu puțin înainte de a fi găsit mort pe aleea din parcul Nusle de cei doi îndrăgostiți, Ondřej Krása băuse bere la cîrciuma *Sirena* din Podolí, cu doi colegi, Svata Kudelka și Jíndra Nebeský. Conform declarației prietenilor lui, chiar înainte de a porni în fatalul drum spre casă, dăduse un telefon. Nici Kudelka, nici Nebeský nu știau cu cine vorbise.

Echipa de criminaliști a locotenentului îi anchetă pe colegii lui Krása în garajul care aparținea Întreprinderii Comunale de Produse Zaharoase, sergentul Pudíl fiind, tot timpul, vioara întîi. Borůvka își dădu seama că-i cam pierise interesul pentru munca lui și chiar Málek era mai reținut ca de obicei. Președintele Tineretului Socialist Sovietic (popular cunoscut ca Tineretul SS) compensă pe deplin lipsa lor de zel.

— Ce fel de om era Schoenfeld ăsta, tovarăși ? îi întrebă el pe șoferii ce ședeau în cerc pe bancurile de lucru sau se sprijineau de pereții garajului.

După o pauză lungă, Jíndra Nebeský spuse :

— Schoenfeld ?

— Nu știați că numele lui adevărat e Schoenfeld ? întrebă sergentul cu surpriză ironică în glas. Normal. Făcea din asta un secret. Vorbesc despre Krása.

— Ah, despre el. Un tip grozav, spuse Nebeský cu patos.

— Asta așa e, zise un alt șofer, cu un moț de păr blond. Niciodată nu se dădea mare. Ținea întotdeauna cu ceilalți.

— Știți că făcuse pușcărie pentru un delict politic ?

— A, chestia aia ! Sigur, știu că pe vremuri a făcut o prostie, admise Nebeský.

— Cînd a făcut-o avea doar douăzeci de ani. Nici măcar — cel mult nouăsprezece, interveni un șofer cu un nas clasic ceh, aidoma unui nasture. Numele lui era Čespíva. Și o făcuse pentru niște prieteni. Asta-i circumstanță atenuantă.

— În lumea noastră nu există circumstanțe, îi aminti Pudíl cu severitate, care să atenueze crima de trădare a republicii.

— Păi a făcut pușcărie, spuse Svata Kudelka, șofer și el. Iar, cît a fost cu noi, a muncit cît zece. Întrebați-l pe șef.

— Asta nu mă miră. Elementele de teapa lui se pricep să-și mascheze sentimentele reale. Avea contacte cu alți sioniști ?

Șoferii se priviră încurcați.

— După cîte știu eu, spuse Čespíva, nu există așa ceva pe aici.

— Dar Directorul adjunct ? întrebă Pudíl triumfător.

— Tovarășul Roth ? În nici un caz nu era prieten cu Krása. Čespíva clătină din cap. Și, în plus, tovarășul Roth nu e un... cum ați spus..., sionist. E comunist. Președintele organizației de partid. După cîte știu eu, Ondra nu se vedea decît cu noi. De cînd divorțase, era cam singuratic. Dar, cum am spus, era un tip grozav.

— L-a căutat vreodată vreun străin ?

Șoferii se priviră din nou. Apoi Kudelka spuse :

— N-am auzit niciodată de vreun străin. Voi, băieți, știți ceva de vreun străin ?

Șoferii negară din cap la unison. Locotenentului îi trecu prin minte că mărturia lor colectivă contribuia la desenarea portretului unui om aproape sfînt. Poate că oamenii aceștia simpli ascundeau ceva — nu legăturile fantastice ale lui Pudíl, care, bătrînului criminalist i-o spunea experiența, era puțin probabil să existe în afara paginilor de politică ale cotidianului partidului — ceva ce ar fi putut păta imaginea lui Krása. La urma urmelor, oamenii au adînc înrădăcinate în ei niște prejudecăți, una dintre ele fiind aceea că „despre morți, numai bine". Locotenentul însuși respecta asemenea credințe. Dar numai în afara serviciului.

E posibil ca Málek să fi gîndit cam la fel, căci își adună tot curajul și spuse :

— Băieți, după voi Krása era un fel de înger. Nici măcar nu se scobea în nas ?

Grupul de șoferi schimbă din nou priviri încurcate. Apoi vorbi Čespíva :

— V-am spus, tovarăși, că era un tip grozav, zău că așa e. Nu bea niciodată, doar cîte o bere, nici măcar nu fuma.

— Pariez că avea și o aureolă în jurul capului, nu ?

— Cam așa ceva, replică Čespíva. N-avea decît o slăbiciune și cu asta nu putea să lupte.

— Femeile ?

— O femeie. Una singură, spuse Čespíva. Cățeaua care n-a avut răbdare să-l aștepte să iasă de la pîrnaie. Lída Ohaříková. Din cauza ei și-a stricat și căsnicia.

— Oricum, se însurase cu alta numai fiindcă era furios pe ea, spuse Kudelka. Cel puțin așa pretindea.

— Aha, spuse Málek. Va să zică o luase de acolo de unde rămăsese acum șase ani ?

Șoferii amuțiră din nou, pentru un moment de consultare tăcută. Apoi Nebeský spuse :

— N-are rost să încercăm să ascundem. Oricum o să aflați, zise el. Se vedea cu ea. Odată i-a spus lui Švata că într-o bună zi o s-o ia de nevastă și că, oricum, ea nu se prea culca cu bărbat-su.

— Destul cu această falsă solidaritate, tovarăși ! ciripi Pudíl. Dar despre femei străine ce știți ?

— Vedem noi asta pe urmă, îl întrerupse locotenentul. Fură singurele cuvinte pe care le pronunțase în tot timpul interogatoriului.

* * *

O oră mai tîrziu, privea pereții unei camere dintr-un apartament proprietate personală. Pe ei erau agățate tablouri descriind o varietate de apusuri de soare, privelișteа Pragăi cu Castelul Hradčany desenat în zare și vaci păscînd pe un fond de mesteceni albi. Se uită la mobila ieftină de un stil nedefinit și la tînăra în capot, cu ochi mari, negri și — cum fuseseră și ai Zuzanei cu puțin timp în urmă — mărginiți de cercuri roșii.

L-am așteptat. Aproape cinci ani l-am așteptat. Dar știți, eram foarte tînără și proastă. N-o să mi-o iert cît oi trăi. Orice femeie s-ar putea considera norocoasă, dacă ar avea un bărbat ca... ca Ondra.

— Înțeleg. Soțul dumneavoastră este muncitor metalurgist, așa-i ? întrebă Málek.

— Da. Lucrează la Uzina de Mașini Grele.

— Asta e el ? Málek arătă spre fotografia unui bărbat musculos, cu mustață, într-un costum de luptător de lupte greco-romane, acoperit cu mai multe medalii decît un general-locotenent sovietic.

— Da, ăsta-i Suchařípa, Franta. Face parte din echipa Hercule din Nusle.

Málek se uită semnificativ la locotenent, dar cum nu găsi nici un semn de înțelegere, se întoarse spre Pudíl. Sergentul însă privea mai îndeaproape fizionomia tinerei femei. Avea părul negru, ochii negri, un nas cam mare și ușor pătrat și buze pline, roșii. Sergentul, inconștient că Málek se uită la el, o întrebă cu francheța-i caracteristică :

— Care-i originea dumitale, tovarășă ?

Femeia păru surprinsă.

— Muncitorească, spuse, cu excepția unuia dintre bunici care a avut o cizmărie. Dar nu lucra decît cu membrii familiei lui.

— Nu la asta mă refeream. Mă gîndeam la...

— Spuneați, interveni locotenentul, că domnul Krása era un om bun și că regretați că nu l-ați așteptat. E posibil ca, de curînd, să fi ajuns la un fel de... hm... înțelegere ?

Tînăra femeie se îmbujoră. Locotenentul înțelese o groază de lucruri din expresia ochilor ei. Știa prea bine că sergentul o suspecta că ar avea o origine la care s-ar referi ca „rasială" — dar sergentul nu știa ce implicații are acest cuvînt pentru locotenent care, de două ori în viața lui, fusese silit să treacă sub tăcere numele de fată al uneia dintre străbunicile lui. S-ar putea însă, gîndi bătrînul criminalist, ca asta să fie tot ce știa sergentul..., era născut după război. Și totuși, n-ar trebui...

— Am aflat, spuse el încet, că vă vedeați cu domnul Krása. Așa e ?

Femeia îl privi. Era roșie la față ca un bujor.

— Da. Voiam să divorțez. Ne întîlneam în fiecare miercuri. Miercurea merg, de obicei, s-o văd pe mama, așa că bărbatul meu nu bănuia nimic..., cel puțin... Amuți.

— Ei bine, bănuia sau nu ? întrebă Málek tăios.

— Vreau să spun că nu știa că ne întîlneam miercurea, fiindcă ne acoperea mama. Nu-i plăcuse Franta niciodată, spunea că e o brută. Spunea că toți luptătorii sînt brute.

— Și chiar așa e ? întrebă Málek.

Ochii cei negri își coborîră privirea.

— Te-a bătut vreodată ?

Femeia aprobă din cap.

— I-a povestit cineva despre Ondra și despre mine. Un telefon anonim. Așa că Franta mi-a cerut să-i spun dacă-i adevărat sau nu.

Tăcu din nou. Málek zise :

— Și, te-a bătut, nu ?

Femeia ridică ochii și-l privi pe locotenent.

— Da. Dar i-am spus drept în față că divorțez și-l iau pe Ondra. Așa că s-a dus să-l caute pe Ondra...

— Deci ți-a caftit și iubitul, nu ? întrebă Málek.

Femeia răspunse cu un neașteptat accent de mîndrie în glas.

— Ba deloc. Ondra l-a bătut măr *pe el*. Suchařípa a trebuit să meargă la spital și i-au pus șapte copci aici. Arătă spre frunte.

Málek se uită la Pudíl, dar președintele SS continua să scruteze, pe sub pleoapele cu gene blonde, întredeschise, nasul cu aspect suspect al femeii. Așa că Málek se întoarse spre locotenent și fluieră ușor. De data asta locotenentul reacționă.

— Dar parcă ziceați că soțul dumneavoastră e luptător la lupte greco-romane.

— Face parte din categoria grea, dar nu știu dacă poate fi numit cu adevărat luptător. Tot ce face de obicei e să stea cu picioarele larg desfăcute. Adversarii trag și împing, dar Franta are 148 kilograme, așa că nu izbutesc niciodată să-l urnească din loc. Cea mai mare parte a meciurilor se termină la egalitate. De aia îl țin în club... La fiecare competiție le garantează măcar un punct. Din an în Paște adversarul își pierde echilibrul și Franta cade peste el și-l imobilizează, așa că primește două puncte. Vorbea cu un profund dezgust. De felul lui însă e un laș și un neisprăvit. Iar Ondra știa să boxeze. Înainte să-l bage la zdup..., înainte să-l condamne, boxa în turnee. Mai întîi i-a cîrpit lui Franta ochii atît de rău, că s-au umflat cît cepele. Și pe urmă, fiindcă Ondra purta un fel de..., ei bine, un fel de inel...

— De la dumneata ? o întrebă Málek.

— Păi... da, de la mine. Oricum, pe urmă Ondra l-a trîntit la pămînt..., l-a lovit atît de tare în cap, c-au trebuit să-i pună șapte copci, spuse nevasta luptătorului, aproape cu mîndrie.

* * *

— Clar, nu ? deduse Málek, cînd se urcară din nou în mașină. Luptător, 148 kilograme. Krása era un sfrijit, cînd a murit nu cîntărea decît 67 de kilograme, l-a făcut knock-out și i-a creat un complex de inferioritate. Pe deasupra, se mai și culca cu nevastă-sa. Conform raportului procurorului, Krása a fost ucis cu un obiect contondent, probabil un ciocan sau o cheie franceză. Asta e..., hai să-l umflăm.

Locotenentul aprobă posomorît, dar pînă să apuce să spună și el ceva, se auzi vocea sergentului.

— V-ați uitat la femeie ? Nas coroiat, neagră ca o cioară, buze habsburgice, față îngustă...

— Și ce-i cu asta ? întrebă Málek, jenat.

— Iar Krása era boxer ! Sergentul își ridică dramatic sprîncenele. Ați auzit vreodată ca un boxer să lovească pe cineva în frunte ?

— Nu era chiar un meci după toate regulile jocului.

— Nu există ca un boxer să lovească în frunte. Așa îi antrenează numai *ei*, spuse Pudíl misterios. La karate. Vedeți unde vreau să ajung ? E un fel de tehnică de luptă sud-coreeană, folosită pentru a-ți ucide adversarul.

— În Vest, poate, spuse locotenentul. Numai că Krása n-a fost niciodată în Vest.

— Ba a fost, replică sergentul, triumfător. Imediat după intrarea armatelor frățești, Schoenfeld a petrecut o săptămînă la Viena.

Locotenentul nu putu rezista să nu-și încarce răspunsul cu o doză de ironie.

— O săptămînă ? Și l-au învățat karate ? Asta vrei să spui ?

— Un curs intensiv, spuse sergentul, nerăbdător — el însuși produsul unui curs intensiv de criminologie. Au ei metodele lor.

— Mă îndoiesc, spuse locotenentul. Deși Pudíl ar fi trebuit să aprecieze declarația sceptică a lui Borůvka în ce privește centrele de pregătire a spionilor din Vest, acesta îl contrazise.

— Eu, tovarășe, nu i-aș subestima. Cercurile sioniste și-au multiplicat recent eforturile. Uitați-vă numai ce tulburări stîrnesc în Uniunea Sovietică : vor cu toții să emigreze în Israel, o provocare sută la sută. Nu sîntem noi de ieri de azi...

— Păi, asta-i foarte... interesant, spuse Málek, dar nu văd ce legătură are cu...

— Sînt atît de plini de ei, lua-i-ar naiba ! strigă președintele SS, începînd să-și piardă calmul. Vor să întoarcă roata istoriei înapoi ! Se autonumesc poporul ales ! Dar rolul istoric al clasei muncitoare...

* * *

Tot drumul pînă la Uzinele de Mașini Grele unde se duceau să-l vadă pe uriașul de 148 kilograme, Pudíl se străduise să-i lămurească pe superiorii săi cu privire la conspirația sionistă împotriva păcii, despre care aveau revoltător de puține cunoștințe. Cînd îl găsiră pe Sucharípa în uzină, sergentul îl privi cu vădită simpatie. Lucra pe turela joasă a unui tanc în care alți muncitori instalau un tun naval, și Pudíl fu într-atît de transportat de entuziasm, încît îl lăsă pe Borůvka să pună el întrebările.

— N-a fost cinstit, spuse uriașul, arătînd spre cicatricea roșie ca focul de pe fruntea lui. Pariez că avea la el un box.

— Se pare că v-a cîrpit și ambii ochi, spuse locotenentul. Tot cu boxul ?

— Păi nici asta n-a fost cinstit. Un boxer e întotdeauna în avantaj în fața unui luptător de greco-romane, și a luptat murdar. Mi-a trimis urgent o directă în arcadă și mi-a cîrpit amîndoi ochii, după care, cum eu nu mai vedeam din cauza sîngelui, probabil și-a pus boxul.

— Și de cînd v-a atacat, nu l-ați mai văzut, tovarășe ? întrebă în cele din urmă sergentul, reușind să-și învingă fascinația în fața turelei plate de tun.

— Nu. Dar a avut obrăznicia să telefoneze.

— Cînd s-a întîmplat asta ? întrebă criminalistul.

— Tot în seara aia, răspunse colosul răgușit. Să fi fost ora zece. Tocmai mă uitam la telejurnal.

— Ce voia ?

— Nu să vorbească cu mine, asta-i sigur. Nenorocitul o căuta pe Lída.

Locotenentul ridică privirea. Își aminti brusc că uitase s-o întrebe pe nevasta uriașului de ce nu se văzuse în seara aceea cu iubitul ei. Doar era miercuri. Spuse :

— Ați dat-o la telefon ?

— Glumiți ? mîrîi uriașul. Se-nțelege că nu. I-am spus că dacă mai încearcă vreodată să sune, îi mut fălcile. Oricum Lída nu era acasă. În fiecare miercuri se duce s-o vadă pe maică-sa.

— Și dumneata crezi chestia asta, nu-i așa ? spuse Málek.

Uriașul se întoarse spre el, cu o suspiciune crescîndă în ochi.

— Așa zice maică-sa.

— Așa zice, nu ? insistă Málek. Avem dovezi că soția dumitale se întîlnea cu Krása în fiecare miercuri seara. Iar soacra dumitale le ținea de șase. Ridică brusc glasul și strigă la el. Nu încerca să ne spui că nu știai nimic ! Unde-ai fost miercuri seara ? !

Dar strigătul lui Málek fu acoperit de izbucnirea luptătorului.

— Vrăjitoarea dracului ! Și boul de mine am crezut-o ! O s-o... O s-o...

— Liniștește-te, tovarășe, spuse Málek uluit. Liniștește-te...

* * *

— După mine, nu prea seamănă a ucigaș, admise Málek cînd urcară înapoi în mașina miliției. Mai curînd a nătărău. Pe de altă parte, era hotărît să-i vină

de hac. Avea două motive valabile. În plus, nici alibi nu are.

— Ce vreți să spuneți, cum nu are alibi ? replică Pudíl. Se uita la televizor, la telejurnal.

— Sigur, spuse Málek. Numai că i-ar trebui un martor.

— Și-a amintit ce-au dat la telejurnal. Nu chiar în amănunt, dar știa c-au prezentat o delegație și un cuptor înalt. Și cuvîntarea unui tovarăș, la o gospodărie agricolă colectivă, sau într-o mină. Numai că nu-și putea aduce aminte dacă tovarășul fusese tovarășul Bilak, sau Indra *, sau altcineva. Și-a amintit și buletinul meteorologic. Nu ce-au spus, dar că a fost un buletin meteo. Vocea lui Pudíl se stinse.

Locotenentul reflectă că alibiul cel mai ușor de furnizat în Cehoslovacia era că te-ai uitat la telejurnal. Doar dacă în ziua respectivă nu era asasinat vreun Kennedy...

Málek sări în ajutorul sergentului.

— Dacă putem dovedi că Krása i-a telefonat cu-adevărat...

— Asta-i, tovarăși ! Telefonul. Putem controla la centrală...

— N-ai cum să controlezi o convorbire locală, spuse locotenentul și nu se putu abține să nu facă un nou comentariu sarcastic. Dacă nu cumva tovarășii de la Interne ascultau postul lui Suchařípa.

— Puțin probabil. Pudíl clătină din cap. Suchařipa e un tovarăș de încredere. Nu există nici un motiv să i se pună un microfon.

— Putem însă să întrebăm la *Sirena*, spuse bătrînul criminalist.

* * *

— Sigur nu pot să vă spun, domnilor. Responsabilul clătină din cap. S-ar putea să fi dat un telefon. Era clientul nostru..., cînd vor să telefoneze, clienții bagă moneda

---

* Membri ai Biroului Politic al Partidului Comunist Ceh.

într-o cutie de lîngă telefon, și gata. Niciodată nu-mi cer voie. După cîte știu, pînă acum nu ne-a fraierit nimeni.

Responsabilul privi nervos în jur. Era după-masă devreme, zi lucrătoare, și cîrciuma zumzăia de atîta activitate. O ospătăriță cu mîinile ocupate de mai multe halbe alerga printre mese, iar un ospătar, într-o cămașă albă pătată, împărțea boluri cu supă de măruntaie și farfurii cu cîrnați cu ceapă. Pe fereastră se vedea Vltava, sclipind în soare. Locotenentul nu reușea în ruptul capului să se concentreze.

— După cîte mi-aduc aminte, doar Nebeský a dat un telefon, spuse responsabilul. Mi-l amintesc lîngă telefon. Numai că, știți, seara e mult mai mult de lucru decît la ora asta.

— La cît l-ați văzut dînd un telefon ?

— Păi să fi fost chiar înainte ca Krása să plătească și să se pregătească de plecare.

— Ați auzit cumva ce spunea Nebeský ? Sau știți cui îi telefona ?

— Glumiți ? În balamucul ăsta ?

— Și prietenii cu care bea Krása ? Ce făceau ? Jucau cărți ?

— Nu, beau și-atît. Se certau pe ceva.

— Pe ce ?

— Habar n-am. Serile, nu-mi văd capul de treabă. Sîntem groaznic de ocupați, nu ca acum. N-avem timp să ne așezăm la mese și să pălăvrăgim cu clienții.

Ospătărița grăbită trecu ca fulgerul pe lîngă ei, cu douăzeci de halbe de bere cu guler. Málek spuse :

— Se certau ?

— De asta sînt sigur. Pînă la urmă, Krása și-a ieșit din fire — cel puțin așa mi-a făcut impresia. Apoi a plecat. De obicei rămînea mai tîrziu.

* * *

— Ia te uită ! remarcă Málek, înapoi în mașină. Deci îngerul nostru s-a luat la ceartă.

— Despre morți, numai bine, spuse sergentul. De-asta tovarășii au făcut acest fals front de solidaritate în fața

noastră. Bineînțeles, i-am criticat. În cazul lui Schoenfeld, solidaritatea lor nu-și avea locul.

* * *

Întrebarea n-o pusese în încurcătură pe soția luptătorului.

— Ne înțeleseserăm să nu ne întîlnim în seara aia. Îi făgăduisem mamei că merg cu ea în vizită la mătușa mea. E bolnavă și singură.

— Mama și mătușa pot să confirme, nu ? întrebă sergentul.

— Păi, se-nțelege.

Tînăra femeie păru surprinsă și sergentul se uită semnificativ la Borůvka, și pe urmă la Málek. Întîlni două expresii ca de sfinx și se îmbătoșă.

— Schoenfeld — vreau să zic Krása — s-a plîns vreodată de condițiile de muncă ?

Lída șovăi.

— Păi, la drept vorbind, nu prea era bucuros că lucrează la Minciunica.

— Unde ?

— La Produse zaharoase, vreau să zic. Așa-i spunea el, Minciunica. Ondra avea... simțul umorului... Tînăra femeie trebui să se oprească, pentru a stăvili lacrimile care amenințau să izbucnească din nou.

— Ce nu-i plăcea acolo ? întrebă locotenentul Borůvka.

Lída se lupta cu emoția și nu răspunse imediat. În locul ei vorbi sergentul.

— Munca era prea grea pentru el, așa-i ? Nu-i un fleac să încarci și să descarci camionul toată ziua, să cari lăzile alea pe la prăvălii. Tovarășii șoferi mi-au spus ce grea e munca lor.

— Nu, de aspectul ăsta nu s-a plîns niciodată. Era obișnuit să muncească din greu.

— De curînd primise și o primă. Două sute de coroane ; ca muncitor fruntaș, adăugă cu curaj Málek.

— Nu era prima dată, spuse tînăra femeie. Altceva îl deranja pe el. Zicea că echipa cu care lucra nu era...,

ei bine, nu era o echipă bună, dacă înțelegeți ce vreau să zic.

Un zîmbet aproape sardonic își făcu apariția pe chipul președintelui tineretului SS. Málek spuse iute :

— Da' tovarășii lui ne-au spus că era tot timpul alături de ei.

— Păi, tocmai asta-i... Tînăra femeie înghiți în sec. Știți, el avea pretenții foarte mari..., vreau să spun de onoare și chestii de-astea. Proveneau din faptul că petrecuse atîția ani la..., și privi încurcată spre sergentul care rînjea..., în instituția aia de corecție. Zicea că acolo erau toți ca unul.

— Și aici tovarășii nu-s toți ca unul, asta vrei să spui ?

— Nu știu. Eu doar... am avut impresia că lui Ondra nu-i plăceau prea tare... ceilalți șoferi.

— Poate că nici lor nu le plăcea prea tare Ondra, ce zici ? spuse sergentul.

— Nu știu. Niciodată nu-mi povestea prea multe. Obișnuia doar să spună că, dacă n-ar fi fost faptul că erai închis, mai bine la pușcărie decît la Minciunica.

* * *

— De ce naiba *să le* fi plăcut Ondra ăsta ? spuse Pudil furios, în mașina miliției. Ei sînt muncitori *adevărați,* nu burghezia proletarizată, care a apărut după luptele de clasă din anii 50, cum era el. Și, pe deasupra, un sionist ! Se-nțelege că nu-și găsea locul în echipă.

— Altceva pretind ei.

— Sînt prea politicoși. Le lipsește duritatea lui Lenin. Și printre muncitori mai există rămășițe ale trecutului. Despre morți, numai bine. Dar atunci cînd mortul e unul de teapa lui Schoenfeld, „numai bine" e sau o minciună, sau o iluzie. Evident, era un muncitor fruntaș. Cum altfel ar fi putut să se încadreze în colectiv ? Aceasta este singura cale prin care inamicul se infiltrează !

— De altfel, spuse locotenentul, întregul colectiv e fruntaș. Am aflat că fuseseră premiați cu toții. De ce nu le-ar fi plăcut că Krása e fruntaș și el ?

Sergentul îi aruncă locotenentului o privire ofensată.

— Chiar nu înțelegeți, tovarășe ?

Locotenentul se mulțumi să ridice din umeri.

— Altceva stricase probabil relațiile dintre ei. Cred că era ceva legat de concepția lui despre lume, asta-i părerea mea.

Bătrînul criminalist chibzui o clipă, apoi spuse încet :

— S-ar putea, tovarășe, să ai dreptate.

* * *

— Să ne certăm ? Cu Ondra ? Jíndra Nebeský era uluit.

— Așa zice responsabilul.

— De ce ne-am fi certat ? Eram cei mai buni prieteni. Oricum, Ondra era blînd ca un mieluțel.

— Responsabilul zice că Krása a plecat mai devreme, fiindcă se certase cu voi doi.

— Ce pot eu să spun ? Nebeský clătină din cap.

Deodată Kudelka șopti :

— Jíndra... Locotenentului i se păru că era nervos. În cele cîteva minute pe care le petrecuse în garaj, cu un mic grup de șoferi, Kudelka fumase două țigări și acum o fuma pe a treia. Să nu fi fost despre...

— Despre ce ? întrebă criminalistul.

— Știi tu... despre... Lída. Urechea experimentată a locotenentului recunoscu clar vocea unui sufleor. Dar Nebeský nu spuse mult timp nimic și bătrînul criminalist nu făcu vreo încercare să rupă tăcerea. În cele din urmă, șoferul zise.

— Ah, *asta* !

— Ce anume ? lătră Málek.

— Nimic deosebit, spuse Kudelka. Făceam și noi haz pe seama lui. Ca-ntre prieteni. Fără răutate.

— Dar el totuși s-a enervat ?

— Păi... cam așa ceva. Îl împungeam fiindcă... cică nu știam că vine la crîșmă în seara aia... adică nu-l așteptam.

— De ce ? întrebă locotenentul.

— Fiindcă se-ntîlnea cu ea în fiecare miercuri seara. Cu Lída, vreau să spun.

— Ce căuta atunci la cîrciumă în miercurea aia ?

Păru că întrebarea îl readuse pe Nebeský la viață.

— Același lucru l-am întrebat și noi. Ne-a zis că Lída s-a dus să-și viziteze o mătușă bolnavă. Așa că i-am spus : „De unde știi că nu e vorba de un unchi bolnav și de unde știi că unchiul nu e în pat și ești sigur că e unchi ?“ Prostii de-astea. Și el s-a enervat.

— Doar atît ?

— Păi, drept să vă spun, am întins cam mult coarda. Știți, i-am spus să-i dea papucii, chestii de-astea. I-am zis că nu-l așteptase data trecută și o să-i pună coarne cînd s-or căsători, cam așa ceva. Recunosc, l-am enervat ca proștii. Bietul de el, i-am stricat ultima seară.

— Nu e vina voastră, tovarăși, spuse sergentul. A căutat-o cu luminarea, o dată ce a sedus nevasta altui tovarăș.

— Apropo, îl întrerupse locotenentul, adresîndu-se lui Nebeský, cui i-ai tefelonat înainte ca Krása să plece din cîrciumă ?

Era clar că șoferul nu se așteptase la întrebarea asta. Tuși, apoi își drese glasul.

— L-am sunat pe Olda, spuse și tuși din nou. Voiam să-i spun să... să aducă... setul lui de chei mecanice la serviciu a doua zi.

— Olda ?

— Eu sînt Olda. Un tip palid la față se ridică de pe bancul de lucru. Olda Huml. Da' nu eram acasă.

Málek privi cu atenție în jur și apoi se întoarse spre Nebeský.

— Deci n-ai martor pentru telefonul ăsta ? Apoi : Prost mai sînt ! își zise. Ba are, îl are pe responsabil. Se întoarse brusc spre Huml. Tu însă, urlă, *tu* n-ai un alibi !

— Taică-meu era acasă, spuse Huml. I-a spune lui Nebeský că eram la Karel Boušek. Așa că Jíndra mi-a telefonat acolo.

— Ce făceai la Boušek ? întrebă Málek, jenat că-și ieșise din fire.

— Jucam cărți cu Zbyněk..., adică Čespíva, răspunse

Huml, rotindu-și ochii prin garaj. Karel n-a venit încă, dar îl puteți întreba. Locuiește în blocul turn de pe dealul Observatorului.

— E un bloc cu locuințe contractate mai de mult? întrebă locotenentul.

Urmă un moment de tăcere. Apoi Nebeský spuse:

— Nu, sînt apartamente noi, scoase direct la vînzare. Karel are unul cu patru camere... Vocea lui Nebeský se stinse și din nou se lăsă tăcerea.

— Cine a preluat traseul lui Krása? întrebă locotenentul.

— Eu, spuse Kudelka.

* * *

La birourile Fabricii de Produse Zaharoase, locotenentul ceru o listă cu magazinele la care livrase șoferul mort marfa. I se dădură mai multe — era clar, Krása fusese deseori transferat de pe un traseu pe altul. Poate fiindcă era un muncitor fruntaș. Poate fiindcă voise să se infiltreze în colectiv.

Bătrînul criminalist nu se putea lămuri de ce.

* * *

— Cu telefoanele alea am dat-o rău în bară, se văită Málek în mașina miliției. Știam că responsabilul îl văzuse și-l întreb de martori... și Huml nici măcar nu e suspect. N-are nici un motiv, și eu...

— N-ai dat-o deloc în bară, Pavel, spuse locotenentul. Bine-ai făcut c-ai întrebat. Sînt cam prea multe telefoane și au cam prea mulți martori și prea de încredere cu toții.

— Ce vreți să spuneți cu asta, tovarășe locotenent-major? întrebă Pudil, enervat. Nu cumva sugerați că muncitorii mint?

— Oamenii mai și mint, spuse locotenentul posomorît. La urma urmelor, sper că nu le consideri martore de încredere pe mama și pe mătușa bolnavă a Lídei Suchařípová.

— Asta-i cu totul altceva. Știm că mama făcea parte din conspirație...

— Ce-ai spus, tovarășe ? întrebă bătrînul criminalist cu interes. Conspirație ?

— De acord, s-ar putea să nu fie cuvîntul potrivit. Ce vreau să spun e că a sprijinit și a încurajat înșelătoria.

— S-ar putea să fie cuvîntul potrivit, zise locotenentul.

Málek îl privi surprins.

— Deși, probabil, nu pentru niște activități ce duc la o acțiune de divorț, adăugă locotenentul.

* * *

În noaptea aceea, ca de obicei în ultimii cîțiva ani, bătrînul criminalist adormi cu greu. Prin fereastra deschisă a dormitorului pătrundeau parfumul de flori din Malá Strana, precum și acordurile stinse ale Micii serenade, cîntate de o orchestră de coarde în Grădinile Ledeburské. Peste melodia viorilor însă locotenentul putea auzi altceva — un disc ascultat adesea, un cîntec ce răzbea din camera Zuzanei. Sunetul era înăbușit, dar destul de limpede pentru urechea atentă a locotenentului.

Informatii, ajută-mă
S-o găsesc pe Marie ;
Doar ea putea să mă sune
Din Memphis, Tennessee...

Locotenentul nu reușea să adoarmă. Îl vedea în gînd pe tînărul deșirat în blugi, acum ginerele lui, într-un oraș unde nu fusese niciodată și unde nu va merge în viața lui, un oraș care purta numele unei faimoase mărci de țigări de dinainte de război. Cîndva, într-un acces de sfîntă indignare, venerabilul părinte Meloun îi confiscase un pachet de asemenea țigări. Apoi, prin mintea tulburată a bătrînului criminalist, trecu întreaga procesiune fantomatică de cazuri rezolvate și totuși nerezolvate din cauza capriciilor justiției. Ale justiției de clasă, mai

curînd. Procesiunea era condusă de o dansatoare albă ca varul, urmată de un craniu cu cîțiva dinți lipsă, apoi de niște picioare și brațe de fete, aranjate într-un ornament aproape estetic... Locotenentului i se făcu brusc teamă că s-ar putea să înnebunească și să întreprindă ceva ce...

Marie e-atît de tînără,
Așa că, Informații, așa de bună fii
Și-ncearcă să-mi dai legătura
La Memphis, Tennessee...

* * *

— Aș dori o sută de grame de bomboane italienești amestecate, îi spuse el, a doua zi de dimineață, doamnei cu părul alb din spatele tejghelei dintr-un mic și cochet magazin cu dulciuri din Malá Strana. Era ora opt și jumătate, și el — primul client.

— O sută de grame italienești amestecate, imediat, domnule, spuse doamna cea bătrînă cu glas cîntat, nesigur, scoțînd bomboanele dintr-un borcan, cu un fel de lopățică cromată. Le puse într-o pungă de hîrtie pe cîntar și apoi, cu degetul mic — locotenentul observă că unghia acestuia era înnegrită — împinse bucățile de ciocolată din lopățică în pungă, pînă ce acul se opri la o sută de grame.

Se asigură că e chiar o sută, poate fiindcă clientul o privea atît de atent.

— Trei nouăzeci, vă rog. Îi zîmbi bătrînului criminalist.

Locotenentul nu-i întoarse zîmbetul. Băgă mîna în buzunar dar, în loc de bani, scoase o greutate de o sută de grame. Luă punga de pe cîntar și în locul ei puse greutatea.

— Domnule, ce fa...? Doamna cea bătrînă încercă să protesteze slab, dar se vedea prea limpede că are ceva pe conștiință. Criminalistul împinse ușor la o parte mîna zbîrcită, care voia să apuce greutatea. Acul cîntarului se opri la o sută douăzeci de grame, și doamna în vîrstă păli.

Locotenentul o privi mustrător. Își scoase insigna din buzunar și o ținu așa încît femeia s-o vadă. Numai că ea închise ochii și Borůvka abia avu timp s-o prindă, înainte de a se prăbuși pe podea. O purtă apoi în depozitul din spatele magazinului și-o așeză pe un scaun, pînă își reveni în simțiri.

* * *

— Ori de cîte ori veneau, spuse ea, ziceau „Doamnă, azi sînt foarte grăbit. Mai am zece magazine de aprovizionat!" Și începeau să îngrămădească cutiile în depozit, nici n-aveam timp să le număr și pe urmă îmi dădeau chitanța s-o semnez și spuneau „Hai, doamnă, nu ne face greutăți, numără-le mai tîrziu. Dacă lipsește ceva, anunță-mă săptămîna viitoare". Și de fiecare dată lipsea ceva.

Doamna cea bătrînă începu să plîngă.

— Și le spuneați?

— Da, se-nțelege. Rîdeau de mine. Ziceau că sînt bătrînă și nu văd bine. O dată au numărat cutiile cînd le-au descărcat și erau exact cîte trebuia. Dar pe urmă le-am cîntărit și toate cutiile aveau lipsă.

— De ce n-ați anunțat centrala?

— Am anunțat-o, numai că de fiecare dată m-au trimis la plimbare și mi-au spus că trebuie să dovedesc că cei de la transporturi sînt de vină. Le-am cerut o dată să trimită pe cineva să verifice și, n-o să mă credeți, chiar a doua zi au trimis un tovarăș de la centrală, care s-a ascuns cînd au venit și, în ziua aia, nu lipsea nimic.

Locotenentul aprobă trist din cap.

— Așa că ați început să furați de la clienți.

— Of, Dumnezeule, am fost silită s-o fac. Trebuie să predau toți banii de vînzare, pînă la ultimul haler. Ce lipsește plătesc din leafa mea... și, la leafa pe care o am eu, diferența ar fi însemnat jumătate din salariu.

Începu din nou să plîngă cu sughițuri.

Și domnul Krása... Te-ai plîns și lui?

Doamna cea bătrînă își șterse ochii și privi la fața ca o lună plină a locotenentului.

— Da, i-am spus și lui. Fiindcă, după ce a început să livreze el marfa, lipsurile n-au mai apărut. Părea un tînăr cinstit, așa că i-am povestit ce se petrece și mi-a făgăduit că va vedea el ce-i de făcut. Dar cam la o săptămînă l-au transferat pe alt traseu și totul a început din nou. Poate a zis și el așa, sau nu era nimic de făcut. Nu-i ușor să te pui contra escrocilor ălora...

— Așa c-ați meșterit cîntarul și ați început să-i înșelați pe clienți din nou ?

— Vă rog, domnule, nu raportați ce-ați găsit aici. O să mă străduiesc să-i despăgubesc pe clienți, de-ar fi să mor de foame. Îi cunosc personal aproape pe toți.

— N-aveți de ce să vă temeți, spuse locotenentul. Vă garantez că, în curînd, lucrurile se vor îndrepta. Șovăi, apoi spuse : Nu-s în joc doar cîteva grame de amestec italienesc.

* * *

Telefonă de la miliție la Inspectoratul de Stat și le dădu o serie de instrucțiuni clare. Le ordonă apoi lui Málek și Pudíl să se ducă la Biroul Controlului Prețurilor și să se asigure în persoană că ordinele lui sînt îndeplinite întocmai. Merse pe urmă la garajul miliției, semnă pentru o Škodă MB fără însemne și porni, la volanul ei, spre oraș.

Pe scaunul de lîngă el așezase harta unui alt traseu, pe care îl obținuse cu o zi înainte la Întreprinderea de Produse Zaharoase. Se uită la ceas, apoi merse la magazinul de dulciuri din strada Koněvova și parcă la mică distanță de el. Cam după un sfert de oră, camioneta cu marfă trase în fața magazinului. Pe camionetă erau picturi naive reprezentînd înghețate, ciocolată și prăjituri. Din ea sări un șofer vînjos, deschise ușile de la spate, își umplu brațele cu cutii și dispăru în prăvălie. Cînd trecu înapoi, prin magazin, spre camionetă, locotenentul se afla la tejghea și cerea o sută de grame de minciunele. Se uită încruntat la șofer și omul îl recunoscu imediat.

— Neața, locotenente, spuse, pălind ușor. După care adăugă, convențional — deși nu părea așa : Cum mai merg lucrurile ?

— Bine, spuse locotenentul posomorît.

— Mă scuzați, dar... mă grăbesc groaznic. Mai am opt magazine pe ziua de azi, spuse Svata Kudelka, încurcat, și se grăbi spre ieșire.

— Nu vreau să te reții, spuse locotenentul, aidoma unui nor aducător de furtună.

Plăti apoi minciunelele, se urcă în Škoda MB, consultă harta de pe scaunul de lîngă el și, cu viteza maximă legal admisă, conduse spre strada Žukovova.

* * *

Cînd Svata Kudelka îl văzu pe locotenent în magazinul din strada Žukovova, privind sumbru cum vînzătoarea îi cîntărește o sută de grame de minciunele de ciocolată, se făcu alb la față.

— Ce coincidență... nu-i așa ? spuse.

— Așa-i, aprobă criminalistul. Grăbește-te, să rezolvi și celelalte magazine... Cîte au mai rămas, șapte ?

Kudelka încercă să răspundă, dar pînă la urmă nu spuse nimic. Ieși din magazin ca un somnambul.

* * *

În magazinul de pe strada Tolbuhin, șoferul simți că amețește, se sprijini de tejghea și se zgîi la locotenent, fără ca măcar să se străduiască să spună ceva. Așa că Borůvka vorbi primul.

— Mergem ? întrebă. Plăti pentru suta de grame de minciunele și-l conduse pe șofer, acum leoarcă de sudoare, spre Škoda MB. Camioneta o lăsară parcată în stradă. Locotenentul observă că sub pictura naivă a unei înghețate cineva scrisese cu cretă, aproape șters : MINCIUNELE. Era un fel de epitaf.

* * *

— Le dăduse, pur și simplu, un ultimatum, le spuse Borůvka, în aceeași seară, lui Málek și lui Pudíl. În închisoare stătuse cu criminali și ucigași. După cum prea bine știți, în instituțiile noastre corecționale oamenii ca

Krása nu sînt separați de criminalii înrăiți. Era clar că sergentul se pregătea să răspundă, așa că criminalistul se grăbi să termine ce avea de spus. Poate că așa e deocamdată, dar treaba asta trezise în Krása o ură... sau mai degrabă o nevoie de a nu mai avea de-a face cu asemenea oameni. După care a fost angajat la Minciunica și și-a dat seama că tovarășii lui de muncă erau exact genul de oameni pe care învățase să-i urască în închisoare. Kudelka pretinde că atunci cînd bătrîna doamnă Součková i s-a plîns, s-a dus la ceilalți șoferi și le-a dat un ultimatum. Le-a spus : „Dac-ați fura de la stat, poate că n-aș zice nimic. Dar furați de la femei bătrîne..."

— Vedeți, tovarășe locotenent ? Să furi de la stat, ceea ce înseamnă de la noi toți — asta nu l-ar fi deranjat.

— Da, admise locotenentul, din punct de vedere ideologic nu prea e o atitudine corectă. Dar, în fond, era un burghez proletarizat, după cum prea bine știi. În orice caz, le-a dat un ultimatum. Au încercat să-l mituiască, dar a refuzat.

— Fiindcă-i era frică ! izbucni Pudíl. Nu pentru că ar fi fost vreun înger picat din cer ! Știa că instituțiile noastre corecționale nu sînt tabere de vacanță !

— Motivațiile subiective — cum desigur, tovarășe, ești de acord — nu contează, spuse locotenentul. Contează ce face omul.

Pudíl pufni pe nas, dar de data asta marxismul nu-i veni în ajutor.

— Ceilalți șoferi l-au poftit chiar să facă parte din..., șovăi, apoi spuse..., banda lor. Un număr de responsabili de magazine făceau și ei parte din ea. Primeau mărfurile furate de la ceilalți. Pe urmă împărțeau profiturile. Tăcu un timp și apoi, împotriva voinței lui, adăugă : Chestiei ăsteia în America i se spune mafie.

Se opri, așteptînd reacția lui Pudíl, dar președintele tineretului SS nu făcu decît să se încrunte.

— În orice caz, le-a dat un ultimatum, continuă locotenentul Borůvka, și-atunci au hotărît să se descotorosească de el. Treaba a făcut-o Boušek. Apropo, el m-a pus pe urma cea bună : un distribuitor care-și poate permite să

cumpere un apartament la liber ? Și încă unul cu patru camere ? Un apartament ca ăsta costă pe puțin o sută de mii. Probabil mai mult.

— De ce n-ar putea un muncitor să-și cumpere un apartament ? mîrîi Pudíl. Doar nu le construim pentru burgheji.

— Tu ai avea cu ce să-l cumperi, omule ? izbucni Málek cu neobișnuită amărăciune. El, ca atîția alții, nu avusese norocul locotenentului ; se afla la coada unei lungi liste de așteptare pentru un apartament proprietate personală. Sau eu ? spuse. Și nici eu nu-s burghez. Tata era cizmar și, în timpul depresiunii, l-a ruinat concurența cu firma Bata.

Președintele SS nu spuse nimic. Absolvise mai multe cursuri, dar toate fuseseră cursuri intensive de scurtă durată și cazul acesta, din punctul de vedere al luptei de clasă, era, evident, prea complicat pentru el. Locotenentul continuă :

— Știau că, în fiecare miercuri, înainte de unsprezece, Krása o conduce acasă pe Lída. Boušek urma să-l aștepte lîngă locuința familiei Suchařípa. Pretindeau că joacă cărți — ca să-i dea lui Boušek un alibi — acasă la Huml, dar tatăl lui Huml a apărut în vizită pe neașteptate. Așa că au renunțat și s-au dus acasă la Boušek, numai că n-au avut timp să le lase vorbă și celorlalți doi, care-și asigurau și ei alibiuri la *Sirena*. A survenit apoi încă un lucru neprevăzut : la ora opt, Krása a apărut la *Sirena*. De-aia a telefonat Nebeský — mai întîi acasă la Huml și pe urmă, cînd tatăl lui Huml i-a spus unde era, la Boušek. Au operat rapid o schimbare în plan și unul dintre ei s-a dus cu mașina pe strada unde stă Suchařípa, ca să-l ia pe Boušek, care aștepta acolo. L-a adus în parcul Nusle, pe unde trecea Krása cînd se întorcea de la cîrciumă.

Locotenentul aprinse un trabuc subțire. Pudíl nu reacționă nici de data asta.

— Așa că nu din cauza Lídei se certau ei, spuse criminalistul. Era vorba despre ultimatumul pe care îl-l dăduse Krása. Iar lui Suchařípa nu i-a telefonat Krása, ci Nebeský. A fost de-ajuns să-și schimbe un pic vocea. Nu s-ar putea zice că Suchařípa e prea isteț. Voiau să fie

siguri că Lída n-a ajuns acasă, căci le venise o idee. Știau că Suchařípa e gelos pe Krása și că Krása îl bătuse. Se potrivea de minune cu planul lor : Suchařípa nu va avea alibi, căci era singur acasă, dar avea un motiv și era și muncitor metalurgist. Așa c-au plănuit să-l omoare pe Krása cu un ciocan.

Ceasul din turnul unei biserici din apropiere bătu ora cinci. Locotenentul privi afară pe fereastră. Într-un cuib, deasupra unui sfînt puțin cunoscut, doi pui de porumbel se pregăteau să pornească în primul lor zbor.

— Foarte bine, spuse Pudil cu o voce plictisită. Sînt o bandă de escroci și o rușine pentru clasa muncitoare. Trebuie să fie aspru, dar drept pedepsiți.

Locotenentul privi la fața mică, plină de dispreț, a idealistului pus în încurcătură.

— Dacă asta te face să te simți mai bine, tovarășe, spuse, află că furtul de la vînzătoarele bătrîne nu era decît un aspect secundar. Adevărata operație era cu adevărat grandioasă. Pînă și directorul era implicat. Ba chiar și..., privi spre Pudíl cu coada ochiului și aproape că-i păru rău pentru el, așa că se hotărî să treacă repede peste asta..., chiar și tovarășul Roth, secretarul de partid. De pildă, un întreg vagon de cacao s-a pierdut...

Sergentul se înroși la față și un puternic val de ură, fără îndoială din cea de clasă, puse stăpînire pe el.

— Ce porcărie ! strigă. În nouă luni, dubčekiștii ăștia împuțiți au transformat țara asta într-o adevărată cocină. Revizioniști, toți sînt niște revizioniști împuțiți ! Vor trebui să treacă *ani* de zile pînă să punem lucrurile la punct !

* * *

De data asta peștișorii din fluviul Parana erau satisfăcuți. Conștiința locotenentului cunoscu și ea o perioadă de calm și nimeni nu se mai alătură procesiunii livide din visele lui. Și totuși adormea greu. În noaptea de august auzi în sinea lui (sau era din camera fiicei sale ?) cum un tînăr în blugi cheamă, din depărtare, dintr-un oraș al cărui nume mirosea ca țigările confiscate cu ani în urmă de venerabilul părinte Meloun...

Informații, ajută-mă,
Nu pot cere mai mult, te rog în ajutor să-mi vii
Nu știi ce dor îmi e de ea,
În Memphis, Tennessee...

Bătrînul criminalist avu sentimentul groaznic că tînărul cheamă în zadar.

PIRAȚII

Rana fatală era neobișnuită.

— O lovitură din stînga, spuse doctorul Seifert, aplicată probabil cu un obiect contondent, nu-mi pot da seama ce anume. Nu pare să fi fost un obiect dur. Un baston de cauciuc, poate, numai că urma e prea îngustă. Ciudat.

Și cadăvrul era ciudat. Zăcea, cald încă, în întuneric, în casa scării unei clădiri de raport din secolul al XVIII-lea, aflată în Malá Strana. Sergentul Pudil se aplecase avid deasupra cadavrului, examinînd capul, răsucit într-un unghi neobișnuit, spre umărul drept. Locotenentul Borůvka își dădu brusc seama că nu simțea absolut nimic pentru bătrînul acela asasinat și-i fu rușine de lipsa lui de sensibilitate. Pe vremuri, nu chiar atît de demult, fiecare victimă a unei crime i se părea ca un roman tragic neterminat. Dar bătrînul cu gîtul frînt trezea în el alte sentimente. De parcă cineva, într-o criză de furie, încercase să distrugă dovezile trecutului său politic.

Sergentul își ridică privirea de pe cadavru.

— Al naibii să fiu dacă nu e karate, tovarășe. La curs ne-au arătat exact același fel de vînătăi.

* * *

Această frază răsuna încă în urechile locotenentului, cînd administratorul deschise ușa de la apartamentul defunctului. Sergentul își aruncă ochii în jur ca un animal care adulmecă vînatul. Apartamentul era compus din bu-

cătărie și o cameră, dominată de o diplomă mare, într-o ramă din acelea ce încadrează de obicei portretele doamnelor din aristocrație.

COMITETUL DIN PRAGA
AL UNIUNII PRIETENIEI CEHOSLOVACO-SOVIETICE
ARE MAREA PLĂCERE DE A-L NUMI PE
FRANTIŠEK NOVOTNÝ
CA MEMBRU DE ONOARE, CU OCAZIA
CELEI DE-A ȘAPTEZECI ȘI CINCEA ANIVERSĂRI

Nu erau alte certificate pe pereți. Documentul părea un semn de recunoștință cam subțirel pentru o viață întreagă dedicată lor, reflectă locotenentul. Cu ce se ocupase defunctul ?

— A fost funcționar în Ministerul Industriei Grele, le spuse administratorul. De cincisprezece ani însă era la pensie. A mai lucrat vreo opt ani sau cam așa ceva, pe urmă s-a săturat și le-a spus adio.

Sergentul ridică de pe masă un obiect ciudat și-l ținu în lumina ce pătrundea în cameră printr-o fereastră murdară. Obiectul lucea. Era un bust din mucava dată cu bronz, de un fel cum nu văzuse — cel puțin în public — de mult timp. Sergentul privi cu respect la bustul cu luciul dus. Era bustul lui Stalin. Apoi, o dată cu locotenentul, privi la peretele opus certificatului înrămat. Pe el atîrna un portret al răposatului Klement Gottwald, omul cunoscut oficial ca fiind primul președinte muncitor, mort de „gripă moscovită", la cîteva zile după moartea mentorului său, Iosif Vissarionovici Stalin.

Deasupra unui birou se afla un alt portret din panteonul oficial, ce vădea și el devoțiunea : o fotografie cu o bandă neagră de doliu fixată în colțul din stînga de jos. Locotenentul nu știa cine era omul din fotografie și se pregătea tocmai să-l întrebe pe administrator, cînd îl auzi pe Málek spunînd în spatele lui :

— Josef ! Ia uită-te un pic la asta !

Locotenentul se întoarse, Málek ținea în mînă ceva chiar și mai neobișnuit decît bustul lui Stalin, ceva se-

mănînd vag cu un radio receptor militar cu două rînduri de fire ieșind din el, unul terminat cu căști, celălalt cu un obiect plat, circular, cu un inel de cauciuc în jur. Pe acesta i-l întindea Málek locotenentului.

Numai că sergentul ajunse primul la el. Apucă repede căștile și-i aruncă o privire lui Málek, care-i dădu iute tot aparatul. Ca de obicei, sergentul, deși vizibil nefamiliarizat cu acest gen de tehnologie, nu se lăsă descurajat de propria-i ignoranță. Încruntat, duse obiectul plat și rotund de cauciuc la ochi și se uită în el. Bătrînul criminalist îl lăsă să examineze un timp întunericul de cauciuc, înainte de a spune :

— E un aparat de ascultare. În placă există un microfon special, care poate surprinde o conversație printr-un perete gros de un metru. Inelul de cauciuc se atașează prin sucțiune...

— Al naibii să fiu ! fluieră sergentul. Deci era un... karate... Tovarăși ! Toate se potrivesc de minune ! Karate ! Pricepeți ?

Nu primi alt răspuns din partea celorlalți decît tăcerea. Locotenentul arboră expresia lui de sfinx — lucru pe care îl făcea cam des în ultimele zile, deși semăna mai degrabă cu o lună mirată. Málek își luă o mutră de țăran prost, iar fața doctorului Seifert reprezenta masca aceluia care, oricum, are altă specialitate.

— Uitați-vă : aparatul ăsta de contraspionaj, un fost salariat al unui minister de importanță vitală, puneți toate astea laolaltă și...

Privi în jur și văzu o umbră de suspiciune traversînd masca neutră a locotenentului.

— Bine. Știu. M-am cam pripit cu sionistul ăla. Am recunoscut, mi-am făcut autocritica. Dar în cazul respectiv nu exista aparat de ascultat, nici karate, doar un ciocan...

Sergentul șovăi. În cei aproape doi ani de cînd lucra cu locotenentul Borůvka făcuse multe judecăți pripite și de fiecare dată o recunoscuse. Cu o ocazie rănise ușor, cu un glonte, un om pe care-l aresta — mai degrabă nepotrivit decît din greșeală, după cum se dovedise — pentru crimă. Cînd omul dusese mîna la buzunarul de la piept, cu gestul familiar al celui ce vrea să-și arate insigna, ser-

gentul, care avea o pasiune secretă pentru filmele *western* americane ce inundaseră de curînd cinematografele, ca să ia locul filmelor formaliste ale Věrei Chytílová *, interpretă gestul *à la* OK Corral. Glonțele lui țișni — cel puțin așa credea el — la fel de iute ca lui Sundance Kid, din fericire însă nu și cu aceeași precizie, astfel că pînă la urmă organizația soră a securității nu fusese lipsită de un executant destul de important. Sergentul Pudíl fu sancționat, dar i se permise să rămînă în echipa locotenentului, în ciuda propunerii bătrînului criminalist de a fi transferat la serviciul Furturi. Incidentul zdruncinase rău de tot încrederea în sine a sergentului, care, în loc să renunțe, își intensificase eforturile, mînat de speranța că într-o bună zi îl va captura pe James Bond — despre care sergentul, indus în eroare de referirile la Bond în principalul cotidian al partidului, credea că e o persoană reală, un coleg de dincolo de ocean.

Acum locotenentul îl cam pusese în încurcătură și era îngrijorat că va trebui să treacă printr-un nou șir de autocritici. Încrederea îi reveni însă cînd examină certificatul din rama aurie, apoi pe președintele defunct și, în cele din urmă, bustul generalissimului. Pe măsură ce convingerea lui creștea, apucă microfonul acela special de fir și, învîrtindu-l în aer ca pe o praștie, se uită la fotografia cu banda de doliu. Locotenentul Borůvka, Málek, doctorul Seifert și administratorul îi urmăriră traseul privirii, pînă cînd administratorul nu se mai putu abține.

— Asta e tovarășul Jídaš, spuse. Au fost prieteni. Tovarășul Jídaš era unul din grupul care i-a chemat pe sovietici...

— Asta lămurește totul, spuse Pudíl, acum ferm convins.

* * *

În apartamentul vecin din stînga trăia o pereche, pe nume Blážek, dar aceștia îl interesară pe sergent doar o clipă. De îndată ce administratorul le spuse cine locuiește

* Celebră regizoare cehă de film, afirmată în anii Primăverii de la Praga (n.t.).

în apartamentul din dreapta, talentele lui cele mai ascunse ieșiră la iveală. Își puse căștile și începu să asculte prin perete.

— E un grup de oameni și discută toți deodată, raportă. Discuții antistatale.

— Adevărat ? întrebă locotenentul cu surpriză prefăcută în glas. În cazul ăsta, mai bine mă duc eu însumi să văd despre ce e vorba. În fața mea, nu vor simți nevoia să se ascundă. Îl..., explică pripit, întîmplător îl cunosc pe Kopanec. Nepoata lui a lucrat cu mine înainte de a se mărita. Kopanec are deplină încredere în mine. O să zic c-am picat... din întîmplare. Să nu le trezim bănuieli...

— Ticăloșii ! explodă sergentul. Îl insultă pe primul nostru președinte al clasei muncii...

— M-am dus, spuse iute locotenentul. Mă ocup chiar eu de treaba asta. Tu întoarce-te la sediu și... și... Nu-i venea să scoată vorbele din gură, căci brusc îl cuprinse un fel de groază..., o groază ce provenea din dorința profundă de a ajuta acolo unde nu era treaba lui s-o facă, nu ca membru al forței de ordine publică, cel puțin. Numai că în camera fiicei lui se găsea un disc vechi, cîntat atît de des în ultimii ani, încît cu greu se mai puteau înțelege cuvintele. Și telefonează tovarășilor de la Interne. Cere-le să-ți trimită materialele despre Novotný... și despre Blážek, bineînțeles. Și despre toți din clădire. Tovarășul o să-ți dea o listă...

Arăta cu capul spre administrator, dar sergentul spuse :

— Mergem și noi cu dumneavoastră, tovarășe !

Suna aproape ca o amenințare. Un val roșu de furie îl năpădi pe bătrînul criminalist, care urlă la subalternul lui :

— Ai să telefonezi la Interne ! E un ordin ! Pentru cazul c-ai uitat, află că sînt locotenent-major, tovarășe sergent !

Cei doi ani pe care Pudíl îi petrecuse în tovărășia blindului său superior nu-l pregătiseră pentru o asemenea izbucnire. Reflexul pavlovian însă acționă, așa că bîigui :

— Să trăiți, am înțeles, tovarășe locotenent-major !

* * *

— Ei bine, recunosc totul ! spuse scriitorul, prin ușa întredeschisă. Undeva, deasupra lui, clopoțelul soneriei cînta cîteva măsuri din *„Ach, du lieber Augustin"*. Scriitorul, ca de obicei, era ușor cherchelit. N-ai venit să-mi pui din nou cătușele, locotenente, așa-i ? Ultima oară n-ai ajuns prea departe, acum însă vreau să mărturisesc de la bun început, fără tortură, dacă nu te deranjează. Am un prag al durerii foarte scăzut.

— Maestre, aș putea vorbi singur cu dumneavoastră ? șopti locotenentul.

Kopanec rîse scurt.

— Încă un timp n-o să mai fiu „maestru". Nu sînt, în continuare, decît un simplu muncitor necalificat. Sap la noul metrou. În domeniul ăsta nu există maeștri..., doar lucrători.

— E vorba despre o problemă serioasă. Putem discuta singuri un pic ?

Kopanec privi în jur. Un grup de bărbați și femei, amețiți cu toții, ședeau pe podea, măsuța și bufetul erau pline de sticle, unele desfăcute, altele încă nedeschise. Cu excepția unei lumini slabe, aruncate de niște lumînări și, în colț, de o lanternă chinezească de un roșu închis, cu portretul lui Mao Tse Dun pe ea, camera era aproape cufundată în întuneric.

— *Mulțimea singuratică*, intonă Kopanec. Și iată-ne și pe noi în mulțimea asta, singuri. În zilele noastre, asta-i calea cea mai sigură, locotenente.

— Șșș ! spuse locotenentul, alarmat. Spune-mi..., spune-mi, să zicem, Novák, șopti el. E o chestiune delicată. Nu vreau să...

Kopanec se întoarse cu fața spre cameră și anunță ceremonios :

— Tovarăși, permiteți-mi să vă prezint un oaspete rar și de preț, Domnul Novák. Fost profesor de educație fizică. În prezent, fără ocupație permanentă. Un prieten vechi și de încredere, așa că puteți vorbi în continuare despre ce vă poftește inima.

Cîțiva dintre ei ridicară paharele cu vin și un bărbat, a cărui față îi era vag familiară locotenentului, relua discuția, probabil de acolo unde o lăsase cînd fusese întrerupt de intrarea locotenentului.

— Eu tratez problema ca pe un accident de circulație. La început ești șocat, dar mai devreme sau mai tîrziu tot trebuie să te obișnuiești cu ideea. Vreau să spun că dacă viața ta e în primejdie, ai dreptul moral să părăsești țara.

— Pînă s-o afli, e întotdeauna prea tîrziu, nu crezi ? spuse o femeie. Nu părea bătrînă, dar părul ei încărunțise înainte de vreme.

— Zilele alea au trecut, Šarka, spuse cu seriozitate cel ce vorbise primul. Azi pînă și *ei* știu că nu poți desface un nod cu sabia...

— Cînd ești bolnav cronic de rinichi cum sînt eu, spuse un bărbat chel, doi ani la răcoare pot să-ți mănînce douăzeci de ani de viață.

— Ar trebui să ai mai multă grijă, spuse femeia numită Šarka. Ține-o tu tot așa, cu băutura, și rinichii tăi nu mai rezistă nici doi ani. La soare.

Locotenentul ascultă, fascinat. Kopanec îl prinse de braț.

— Lasă-i în pace. Ca de obicei, încearcă și ei să facă cercul pătrat. După mine, e o mare porcărie, oricum i-ai spune — accident de circulație sau genocid cultural. Sînt un expert în porcării. Și-ți mai declar că toți sîntem în rahat pînă-n gît — Praga, San Francisco, totuna-i...

Îl conduse pe locotenent într-un colț întunecos, unde se aflau două fotolii îngropate sub teancuri de reviste îngălbenite. Scriitorul ridică cu grijă revistele și le așeză jos, pe covor. Locotenentul văzu că erau examplare vechi din ceva numit *Revista ocultă.*

— M-am apucat de știință, explică Kopanec. În zilele noastre, presa zilnică se specializează în misticism pur, așa că mi-am zis, ce naiba ! și le-am împrumutat pe astea de la străbunică-mea. Nu cumva îl cunoști pe străbunicul meu ? Avea un laborator de prezicere a viitorului în strada Nerudova. Alte vremuri, zău că da, oftă, turnînd pentru locotenent și pentru el cîte un păhărel dintr-o

sticlă pe care o puteai găsi doar în magazinele cu mărfuri pe valută. Străbunicul a fost în lagăr în timpul războiului. După cum știi, naziștii au interzis activitățile științifice, dar el a continuat s-o practice pe-a lui pe șest. Era un bătrîn șmecher și prudent, pînă la urmă însă soarta i-a venit de hac. Eh, ce să-i faci ?! Oftă și ciocniră paharele.

— A supraviețuit războiului ? întrebă locotenentul grijuliu. Se pare că expertul în porcării nu auzi întrebarea.

— Odată i-au trimis special un turnător. Bunicul știa că e o momeală, așa că i-a ghicit viitorul, i-a prezis că va ajunge *Oberscharfführer* în divizia SS Sfîntul Václav. O gravă eroare psihologică, căci în momentul acela războiul era ca și pierdut, și o carieră în SS — ultimul lucru pe care și-l dorea puștamaua. Ce voia el să știe era dacă scapă nespînzurat după război și s-a înfuriat, crezînd că bunicul își bate joc de el. Oricum, însă, a supraviețuit.

— Cine, străbunicul ? întrebă locotenentul, pe cînd se străduia să găsească o cale cît mai delicată — și plină de tact — pentru a-l informa pe scriitor că spînzurătoarea, sau măcar arestul, îl amenință acum pe el.

— Glumești ? Nu s-a lăsat deloc moșul, la pușcărie le-a citit călăilor în palmă și pentru chestia asta l-au spînzurat. Turnătorul a supraviețuit. N-a ajuns niciodată *Oberscharfführer*, dar am auzit că n-o ducea prea rău. Am o bănuială, și privi cu ochii întredeschiși, cu o satisfacție malițioasă, la locotenent, că e chiar coleg cu dumneata. Cel puțin, asta-i impresia mea. Este șeful unei secții a Institutului de Istorie, dar, vreau să zic...

— Eu lucrez la *criminalistică*. De-aia mă aflu acum aici.

— Oh, dragă Doamne ! Să nu-mi spui că iar a pățit-o vreo fată ! Numai că fetele nu mai roiesc în jurul meu ca pe vremuri, locotenente. Asta de cînd dau cu lopata ca să cîștig o pîine. Nu vreau să insinuez că fetele noastre ar face discriminări de clasă, nici gînd de așa ceva. Dar știi cum e, eu n-am farmecul personal al unuia ca Vrchcolab și basta. Și maestrul porcăriilor privi cu invidie la omul

în jurul căruia gravitau toți în cameră.

— Nu-mi fac ei mie o plăcere ca asta, spunea bărbatul cel chel. Sînt prea important. În zilele noastre nu mai merită să creezi martiri cunoscuți în toată lumea. Chiar și ei știu chestia asta.

Locotenentul se cutremură. Își aminti de unde îl cunoștea pe Vrchcolab : era tot timpul atacat în presă. Borůvka îi admira curajul. Simți din nou cum peștii aceia mîncători de oameni din fluviul Parană îi ciugulesc conștiința.

— Tocmai de-aia fac ce fac. Lumea trebuie să afle ce se petrece aici.

— La ce lume te referi ? întrebă bătrînul chel. La cei ce stau tolăniți lîngă o piscină cu un ziar într-o mînă și un cocteil în cealaltă ? Ce altă lume mai există ?

Locotenentul ascultă în continuare, fascinat.

— Spune-mi despre ce e vorba, auzi vocea lui Kopanec. Altă balerină ? În caz contrariu, nu mă interesează.

Cu un mare efort, bătrînul criminalist își readuse atenția de la gîndurile lui personale la realitatea obiectivă și spuse :

— E vorba despre vecinul dumneavoastră. A fost ucis. Și..., coborî vocea, încît șoapta lui abia putea fi auzită. Am motive să bănuiesc..., de fapt, practic sînt sigur... că lucra pentru... organizația de care *nu* aparțin. La el în apartament am găsit un aparat de ascultare. Probabil asculta ce vorbeați aici cînd

— N-are-a face, spuse scriitorul, calm. Mai există un microfon în calorifer, și încă unul în telefon.

Locotenentul fu vizibil șocat și scriitorul își trase o palmă peste frunte.

— Isuse Christoase ! Își coborî vocea într-o șoaptă și mai puțin audibilă decît a locotenentului. Iartă-mă, o mie de scuze. Bănuiesc că pe dumneata încă nu te-au înregistrat, nu-i așa ? Dumnezeule, ultimul lucru pe care l-aș vrea ar fi să te bag în vreun bucluc...

Se sculă în picioare, ridică receptorul din furcă și acoperi caloriferul cu o pătură groasă. Locotenentului începură să-i tremure genunchii.

— Nouă nu ne mai pasă, oricum, nu prea mai au cum să afle despre noi ceva ce nu știu încă. Privi în jur, la cei de față, și locotenentul făcu la fel. Din nou, atenția îi fu atrasă de Vrhcolab.

— Nu are importanță dacă *aici* nu interesează pe nimeni, spunea acesta. Important e să se vorbească *acolo !*

— Ca să-ți asigure un loc în istorie, așa-i ? spuse, sarcastic, bărbatul chel.

— Ca țara asta să nu dispară complet din istorie, răspunse prompt Vrhcolab.

Locotenentului îi era rușine că nu-și poate controla tremurul membrelor. Nu era un laș. O dovedise de nenumărate ori, în situații în care în joc fusese viața lui, nu doar libertatea. Acum însă îi era frică. În acele împrejurări se aflase întotdeauna singur cu un pistol. Șansele fuseseră egale. Acum îi era frică. Kopanec îi șopti la ureche :

— M-aș simți groaznic dacă ai păți ceva din cauza mea. Știu că ești un om bun. Nepoata mea, Eva, mi-a povestit o groază de lucruri. La un moment dat, dacă nu mă înșel, era moartă după dumneata. Presupun că astfel de chestii nu te interesează. Ești un om norocos. Știai că Eva are deja doi copii cu neurochirurgul ăla al ei ?

Locotenentului îi era frică. La menționarea progeniturilor fostei miliționence cu un minunat coc, își dădu seama că nu pentru el îi era frică. *Oamenii pot fi determinați să cedeze, dacă sînt speriați și au mulți copii...* Auzi ca prin vis vocea scriitorului leoarcă de transpirație și începu să tremure.

— Zău ? Mă bucur, spuse cu sinceritate, deși ușor absent. Și eu..., și eu am ținut la nepoata dumneavoastră, nu o neg. Dar ea...

— Poate că n-ai spus nimic ce n-ar fi fost cazul..., îl întrerupse scriitorul, vorbind din nou în șoapta aceea microfonofobică. Sau ai spus ? Ce-ai spus, de fapt ?

— Nimic. Doar că..., și locotenentul își adaptă șoapta la nivelul șoptirii lui Kopanec, cum v-am spus, victima lucra pentru Interne...

— Asta ai spus-o în șoaptă. Știu sigur că microfonul nu prinde șoaptele, atunci cînd alții vorbesc tare în aceeași cameră, ca acum. Ce mafie !

— Nu ești cu nimic mai bun decît un colaborationist ! striga cineva. Joci în rahaturile alea de piese ale lor, în timp ce alții nu reușesc nici să ducă tava !

— Ce părere aveți de el ? Ai fi încîntat să joci în rahaturile alea de piese, dacă ți-ar da vreun rolișor, dragă !

Locotenentul trebui să admită că o conversație de o asemenea intensitate înăbușise cu siguranță remarca lui incriminatoare.

— Cine crezi că i-a venit de hac ? șopti Kopanec.

Bătrînul criminalist strînse din umeri și întrebă :

— N-a plecat nimeni de aici în ultima jumătate de oră sau cam așa ceva ?

— Nu. Turma asta e aici de la ora șase.

— Nici măcar pentru scurt timp ?

— Sînt sigur că nu. Closetul e înăuntru, nu pe terasă, și la ușă am clopoțeii ăia. E un fel de glumă. I-am cumpărat odată la Viena. Alea vremuri bune, zău așa ! *Ach, du lieber Augustin !* recită visător, după care izbucni brusc, *Alles ist hin !* * Scuturâ hotărît din cap. Dacă pleca cineva, aș fi băgat de seamă. Melodia asta a devenit un adevărat chin, ar trebui să deconectez toată porcăria. Se uită la locotenent. Ce s-a întîmplat ? Te gîndești la ceva anume ?

Locotenentul căzuse într-un fel de transă, care semnala o gîndire profundă. Ca în vis, întrebă :

— Sînteți absolut sigur că aveți microfoane în apartament ?

— Punem pariu ? Nu, nu pot să pariez, n-ar fi cinstit din partea mea. Bineînțeles că sînt microfoane. Tot șoptit vorbea. Odată — cam la un an după ce armatele de ajutor frățesc au pătruns cu tancurile în oraș — copoii m-au chemat la un mic interogatoriu prietenesc. A durat cam o lună și mi-au pus benzi cu scene din vechile mele performanțe domestice, chiar de dinaintea invaziei. Unele

* Totul s-a terminat, în germană în original (n. t.).

dintre ele implicau o anumită tînără doamnă. Erau în regulă, doar vag antistatale și nu întotdeauna. O dată însă mi-au pus un monolog — nici eu n-aveam habar că rostisem vreodată ceva atît de pe șleau. Bineînțeles, în momentele acelea eram beat, lucru care, după cum știu, nu reprezintă o circumstanță atenuantă în statul nostru construit pe baze științifice — și pe bună dreptate. Încă nu știu de ce nu m-au băgat la răcoare.

— Nu înțeleg, spuse locotenentul.

— Nici eu, zise Kopanec. Pe vremea cînd era președinte Toník Novotný — deie-i Domnul glorie veșnică — mă alegeam cu un an, probabil mai mult.

— Nu la asta mă refeream. Altceva nu înțeleg.

— Eu nu înțeleg nimic, spuse Kopanec, sorbind din pahar. Al naibii să fiu dacă mai înțeleg ceva, dragă locotenente.

— Dumnezeule, cum se poartă sfinții noștri emigranți ! striga altă voce. Pleacă din țară, trăiesc ca-n sînul lui Avram și, în loc să ne întoarcă spatele și să spună „bodaproste c-am scăpat !", tot timpul scriu despre noi. Probabil că, ticăloșii, din asta trăiesc, așa că au grijă ca nu cumva să scadă interesul pentru ei.

— Parc-ai fi editorialul din *Tribuna,* spuse Šarka.

— Cîteodată scapă și în *Tribuna,* din greșeală, cîte un grăunte de adevăr, continuă vocea de bețiv. Cu cît ne vor lăsa emigranții mai repede dracului în pace și vor renunța la noi, cu atît mai repede se vor da deoparte și comuniștii și ne vor permite să ne vedem de-ale noastre.

— Să vedem rahat, spuse bărbatul chel. Nu c-aș avea ceva contra rahatului. Numai că, în decursul așa-zișilor ani de deformare, replica ta era „libertate totală sau nimic", căci fără libertate totală nu poți face decît ce e permis. Ba chiar le-ai dat voie să te citeze și-n presa apuseană, și asta în vremea cînd eu spuneam, în particular, că-i mai bine să ai ce e permis, decît absolut nimic. Ei bine, acum ți-ai căpătat nimicul, așa că de ce dracu' te mai plîngi ?

— Nu condamn pe nimeni că pleacă, spuse o altă voce. Pot să-i înțeleg. Unora le era teamă că nu se poate face absolut nimic...

— Le era frică să nu ajungă în Siberia, eroii ! strigă altă voce de beţiv. Acum stau cu toţii la căldurică şi în siguranţă şi le-a venit şi lor curajul să facă pe grozavii. Acasă, pe cînd noi încercam să urnim lucrurile din loc, ei colaborau !

— Atîta ai tot încercat să urneşti lucrurile din loc, că ţi-au dat şi premiul de stat, spuse bărbatul chel, asta în timp ce pe mine mă hăituiau pentru existenţialism.

— Nu, nu, altceva-i la mijloc, şopti locotenentul. Poate mă puteţi ajuta.

— Eu ? Eu nu mă pot ajuta nici pe mine, spuse celebrul scriitor, trist.

— Va să zică lucra pentru... pentru *ei*. Trebuie să fi ştiut că aveţi un microfon permanent în casă, aşa că nu e logic să vă fi ascultat cu un aparat portabil.

Scriitorul îl privi nătîng.

— Poate că făcea exces de zel.

— Poate, spuse locotenentul. Cine locuieşte de partea cealaltă ?

— Un tip pe nume Blážek cu soţia. Pensionari.

— Pensionari ? Locotenentul medită o clipă. Şi victima tot pensionar fusese, cu capul răsucit ciudat spre umărul drept. Karate ? Poate. Cam ce fel de om ar putea şti karate în ţara asta ? Ce vîrstă au ?

— Nu ştiu exact, sigur însă peste şaptezeci.

— Cum stau cu condiţia fizică ?

— Moşul are astm. Îi trebuie cam o oră ca să ajungă la etajul trei. Asta vara. Iarna durează de două ori pe atît. Nevastă-sa pare ceva mai zglobie, dar are un reumatism lombar sau cam aşa ceva. Arată de parcă toată viaţa ar fi cules ciuperci. Umblă încovoiată în unghi drept.

Karate ! De ce oare să-i fi ascultat ? Nu-ţi dau aparate de ascultare doar ca să afle dacă doi bătrîni cu un picior în groapă sînt sau nu nesinceri în laudele aduse primului secretar.

— Acolo *nu* trăiesc ca-n sînul lui Avram, spuse o voce de femeie, pe care locotenentul n-o mai auzise pînă atunci. Trebuie să muncească din greu. Soţul meu, de pildă, un week-end lucrează, altul....

— Atunci de ce te-ai mai măritat cu el, dacă nu-i decît o biată epavă exploatată ? Ca să nu mai vorbim că el, oricum, e un Fritz, spuse un tînăr vînjos.

— Nu mă plîng, replică fata. L-am pomenit doar ca să vă arăt că nu vă prea merge mintea. Să știți că nici în Apus lucrurile nu sînt cine știe ce.

— Hei, hei, termină cu chestiile astea ! spuse altă voce. Nu cumva, Jaruška, ai devenit o agentă a socialismului în Occident ? Mai bine întoarce-te la Paris, unde încă mai e la modă să vorbești așa.

— Dumnezeule, sînteți imposibili cu toții ! spuse fata. Eu sînt bună doar să vă trimit zece discuri pe lună, nu ? Aveți idee cît costă un disc ? Și rochii noi de la Printemps, pentru draga ta Bohuna, ca să nu sufere, sărăcuța de ea. Și chiar și-așa tot mă face albie de porci. Le spune tuturor prietenilor că le cumpăr de la talcioc, crede că numai boarfele de la Schiaparelli sînt destul de bune pentru ea.

— Vrei să spui că nu cumperi haine de la talcioc ? întrebă, ca o pisică, altă fată.

— Ba cumpăr. Dar numai pentru mine. Numai pentru talcioc îmi mai rămîn bani.

— Atunci de ce mai trimiți lucruri aici, dragă ?

— Ca să nu mă faceți voi albie de porci, dragă. Dar oricum mă faceți, știu eu. Sînt oameni în Praga care îmi scriu absolut tot, iar cenzura lasă bîrfele să treacă. La Paris afli tot ce se petrece aici.

— Afli pe naiba !

— Voi știți pe naiba *aici* !.

Locotenentul, atras din nou de conversație împotriva voinței sale, clătină din capul lui rotund și întrebă :

— Familia Blážek are vreun chiriaș sau așa ceva ?

— Nu, doar o nepoată.

— Cîți ani are ?

— Vreo șase, cred. O cheamă Jana. La toamnă merge la școală.

— E orfană ?

Kopanec rînji ironic.

— Orfană de stat, s-ar putea spune. Nu știu care e terminologia legală. Părinții ei, citez, și-au trădat țara,

închei citatul, fugind atunci cînd au sosit armatele frățești să ne ajute. Credeau — naivii ! — că există niscaiva acorduri guvernamentale privind reunificarea familiilor. Dar ce știu eu ? Poate că există. Că singurele care există și la care am aderat sînt acordurile referitoare la transporturile de grîu și poate de tronsoane de conducte, asta știu sigur. Nu există însă nimic despre transportul copiilor. De pe urma copiilor nu iese nici un profit.

Își dădu seama că locotenentul nu-l ascultă.

— Și mai știu, întîmplător, strigă cu glas strident fata care se măritase cu Fritz-ul de la Paris, că bărbat-su o linge-n fund pe tîrfa aia de Balabašová, doar l-o lăsa să traducă vreo piesă rusească tîmpită, și s-o semneze cu numele altcuiva !

— Și eu tot întîmplător știu, spuse cealaltă fată și mai strident, că-i pui coarne capitalistului ăluia de bărbat-tu cu fostul tău amant, care lucrează acum pentru Europa Liberă. Și-o să-i scriu despre asta, crede-mă. Atîta franceză știu și eu.

Deși se gîndea la cu totul altceva, locotenentul nu putu să nu fie uluit de eficiența mijloacelor moderne de comunicare și de lipsa de randament a tuturor mecanismelor și măsurilor menite să elimine, în numele statului, interesele particulare. Se ridică în picioare ca un somnambul.

— Te simți bine ? întrebă Kopanec, grijuliu. N-ai băut nici măcar un strop.

Bătrînul criminalist clătină doar din cap. Ieși în hol, în sunetele cîntecului despre dragul Augustin.

* * *

— O cunoști pe Jana Blážková, îl întrebă pe un băiat cu cravată de pionier, care stătea lîngă cișmeaua din curte și se juca cu un *yo-yo* cu portretul în culori tipătoare al lui Mickey Mouse pictat pe el.

— Ihî.

— Ascultă, spuse locotenentul. Îți dau zece coroane dacă te duci la familia Blážek și-i spui Janei să vină să se joace cu tine.

— Coroane Tuzex *, spuse băiatul.

Bătrînul criminalist oftă, duse mîna la buzunar și scoase un portofel uzat, cu o poză a zgîrie-norilor din New York pe el. Conținea cinci bancnote din cele dorite de băiețel, trimise fiicei lui de la Memphis. Intenționase să le folosească într-un magazin pe valută, ca să-i cumpere nepoatei lui un produs numit *Instant Cocoa*. Îi dădu una băiatului și vîrî portofelul, un dar de la ginerele lui, înapoi în buzunar.

— Încă una, spuse pionierul.

Apăru din nou portofelul cu poza New York-ului și băiețelul primi ce ceruse. Împături bancnota, băgă *yo-yo*-ul cu Mickey Mouse în buzunar și spuse :

— Bătrînii n-or s-o lase să iasă, fiindcă e prea tîrziu. Oricum eu încerc, ca să nu spuneți că n-am făcut-o.

O luă la goană în sus pe scări, prin coridorul întunecos.

Locotenentul se sprijini de cișmea și începu să privească la clădirile ce dădeau spre curte. Case vechi în stil baroc, martore cîndva ale măruntelor tragedii umane atît de bine descrise de scriitorul Jan Neruda **. Locotenentul nu mai citise de mult *Povestirile din Malá Strana* ale lui Neruda — de fapt nu le mai citise de pe vremea cînd era elev la școala primară din Kostelec. Dar numele lui Neruda se făcea adesea auzit la orele de învățămînt politic. Jan Neruda scrisese și un eseu despre 1 Mai și lectorii lui Borůvka îi spuseseră că, de fapt, fusese un agent socialist. Nu, nu-i numiseră agent, se corectă ei ; așa o numise cineva pe fata care se măritase cu un neamț de la Paris. Scriitorul fusese socialist și nimic mai mult. Asta era toată deosebirea. Poate.

De undeva, printr-o fereastră deschisă, se auzea un disc. Fiica lui, Zuzana, avea și ea cîntecul ăsta în colecția ei de discuri ascultate și răsascultate. Nu mai era aceeași Zuzana care odată, cu mult timp în urmă, îi te-

---

* Bonuri cu care se pot cumpăra mărfuri în magazinele speciale, cu produse din import (n.t.)

** Jan Neruda — mare scriitor clasic ceh (1834—1891), caracterizat printr-o profundă dragoste pentru locurile natale și oamenii lor (n. t.).

lefonase în taină lui Olda Špáček, pentru că nu izbutea să rezolve o ecuație simplă cu o singură necunoscută. Acum era mamă... și soție.

Sprijinit de cișmea, locotenentul nu putu opri valul de amintiri. Toate erau recente. Se refereau la așteptări pe coridoare, recomandate de doamna Borůvková, la completări de cereri, la alte așteptări în anticamera unor oameni care, credea el, ar putea să facă ceva pentru el. Băiețelul cu *yo-yo*-ul îi amintise de inutila încercare de mituire a unei legume mari, care-i promisese că-l ajută și pe urmă refuzase cu scuza că nu poate să facă nimic, lucru care s-ar fi putut să fie adevărat. În orice caz, banii nu-i dăduse înapoi. Tot bonuri Tuzex, tot din Memphis, Tennessee. *„Informații, ajută-mă,"* își spuse locotenentul, căci deși discul era atît de uzat că abia se mai înțelegea și deși cunoștințele lui de engleză erau infime, cuvintele i se întipăriseră în memorie ca o formulă magică, ca o rugăciune, ca o incantație plină de dor, de speranțe vagi și de o enormă disperare.

Picupul îndepărtat, de la etajul patru, emitea acum un alt cîntec trist :

Indiferent de ce-mi rezervă viitorul,
Te iubesc mai mult ca orice.

Locotenentul își șterse o lacrimă cu palma sa lată și începu să-și caute batista.

Băietelul ieși fugind din coridorul întunecos, *yo-yo*-ul cu Mickey Mouse era gata din nou de acțiune.

— Jana nu e acasă, anunță el.

— Unde e ?

— S-a dus la mătușa ei, la Mydloves.

Locotenentul nu zise nimic. Cunoștea satul. Se afla în sud, aproape de granița cu Germania de Vest. Privi în gol, fără să perceapă ceva. Picupul de la etajul patru cînta mai departe.

Mi-au spus, pe drum,
Mi-au spus, „Joe,
Nu-i chip să fie a ta nicicînd
din nou..."

Băiețelul cu *yo-yo*-ul cu Mickey Mouse îl privi speriat. Pe obrajii bărbatului bătrîn se prelingeau șiroaie de lacrimi. Se uita încă după el, cînd bărbatul ieși buimac pe poartă în stradă, unde tocmai se aprindeau primele felinare.

* * *

La miliție îl așteptau cei doi, agitați la culme.

— La Kopanec se află un grup suspect, spuse. Numai persoane legate de epoca lui Dubček.

— Fals, tovarășe locotenent! Pudíl nici nu-l lăsă să termine. Nu vreau să spun că n-aveți dreptate. De data asta însă nu e vorba despre vreunul dintre ei. O să vă bucurați grozav cînd o să vă spun ce-am aflat, tovarășul Málek și cu mine, la Interne.

Locotenentul renunță la încercarea de a-l abate pe exemplarul tînăr agent de securitate de la drumul pe care pornise.

— Ați auzit vreodată numele de Joe Bombă ? întrebă Pudíl.

Bătrînul criminalist dădu din cap că nu.

— Puteam să pariez că n-ați auzit. Tipul e foarte prudent. Un ceh-american. A plecat în 1939, cînd au venit naziștii. Ați priceput ?

În ciuda senzației de slăbiciune care-l cuprinsese, locotenentul izbuti să zîmbească ironic.

— Vrei să spui că e sionist ?

Sergentul tresări surprins.

— Ei, fir-ar să fie..., chestia asta am uitat s-o verific. Dar n-are a face. N-avem timp acum. Înainte îl chema Bambásek, în SUA însă și-a schimbat numele în Bombă. În orice caz, tipul ăsta, Bombă, a venit de două ori în țară în ultima lună. De două ori ! Într-o lună !

— Ieri Kopanec s-a certat rău de tot cu Novotný, spuse locotenentul cu voce stinsă. Toată casa i-a auzit.

— Nu mă mir, replică sergentul, dar e irelevant în problema noastră. La prima lui vizită, Joe Bombă ăsta a vizitat două persoane. Și acum, țineți-vă bine !

Locotenentul nu avea de ce să se țină bine. Simțea ce va urma.

— Prima a fost o femeie numită Čermáková, într-un loc numit Mydloves. La poalele Šumavei.

— De ce ? întrebă locotenentul, fără urmă de interes.

— Aveți răbdare. Cea de-a doua vizită e cu adevărat interesantă. Blážek ! Vecinul de apartament al lui Novotný ! Și știți de ce ?

— Nu, spuse locotenentul. Sînt rude ?

— Tocmai asta-i, că nu sînt. Bombă însă trăiește la Pittsburgh. Și soții Blážek au o fată, care a întins-o din țară, împreună cu soțul ei, după intervenția trupelor frățești și s-a stabilit la Pittsburgh !

— La început am crezut că le adusese vreun mesaj din partea familiei, spuse Málek încurcat. Numai că toată povestea e mult mai complicată.

Apoi sergentul începu să-i spună bătrînului criminalist o istorisire pe care, în parte, o construise și el, din bucățele, în timp ce aștepta lîngă cișmeaua din curtea baroc. Bărbatul care-și schimbase numele în Joe Bombă nu era rudă cu doamna Čermáková din Mydloves. Doamna Čermáková însă era cealaltă fiică a pensionarilor care erau vecinii lui Novotný.

— Prima lui călătorie aici n-a fost atît de suspectă, spuse Pudíl. Dar a doua ! A sosit acum trei zile și întîia persoană cu care s-a întîlnit nu-i era nici ea rudă. Cineva pe nume Oldřich Špáček, un inginer de aviație care lucrează la Avia. Și aici există o altă legătură, care n-are nimic comun cu rudenia.

Locotenentul simți brusc un fel de panică. Îl cunoștea pe inginerul de la Avia mai bine decît ar fi vrut să recunoască. Îi fu groaznic de frică că și Zuzana, pe care Oldřich Špáček o ajutase pe vremuri la matematică și Dumnezeu știe la mai ce, ar putea fi amestecată în afacerea asta.

— Špáček, continuă sergentul, este pilot la Clubul Aeronautic al Armatei, Svazarm. Și Svazarm, spuse el rînjind, are un aerodrom la Mydloves !

Se opri să vadă ce va spune bătrînul criminalist, dar acesta nu spuse nimic. Pudíl continuă :

— Cred că nu înțelegeți nimic, așa-i ? Ei bine, nici nu mă mir. Pentru că lipsește o verigă. Și veriga asta se numește Jana Blážková. Are șase ani și e fiica transfugilor de la Pittsburgh.

— Ah, asta-i, oftă locotenentul.

— Vor s-o răpească, piratii ! strigă sergentul. Dar s-au cam grăbit cu socoteala. Securitatea din Mydloves a și fost anunțată. În momentul în care Joe Bombă apare cu fetița, ne și dau de știre ! Se mai calmă un pic și adăugă. Oh, era să uit. La a doua vizită, Joe Bombă a venit din Germania de Vest cu mașina lui, un Pontiac.

— Ești sigur de ce spui ? întrebă locotenentul. Ai dovezi că fata a plecat din Praga ?

— Nici n-a fost nevoie de dovezi, tovarășe, spuse sergentul și pe urmă, simțind încă durerea recentei sancționări fără precedent, adăugă iute : Tovarășe locotenent, tovarășului Novotný i se ceruse să urmărească ce se întîmplă la familia Blážek. Iar tovarășul Novotný a murit de mîna unui asasin. Un asasin care știa karate.

— E clar că încercase să-l rețină pe Bombă, piui timid Málek, și a plătit cu viața. Vom chema Internele și le vom pasa lor cazul, nu ? Vreau să spun că, așa cum se prezintă, depășește atribuțiile noastre.

— Stai o clipă ! interveni locotenentul, ridicîndu-se. Nu chema pe nimeni.

— De ce nu ?

— Nu depășește deloc atribuțiile noastre, declară locotenentul cu o voce tristă. Bomba e un... un ucigaș spuse parcă ostenit. L-a ucis pe Novotný. Or asta-i treaba noastră — să prindem ucigașii.

— Dar e un caz limpede de piraterie aeriană ! obiectă sergentul.

— O intenție, vrei să zici, spuse locotenentul. Pînă acum nu s-a comis, de fapt, decît crima de omor. Și asta intră în atribuțiile noastre.

— Nu știu, Josef, spuse Málek. Pe tovarășii de la Interne sigur nu i-ar deranja să facă arestările în locul nostru. Chiar dacă-i discutabil cine ce trebuie să facă.

— Bineînțeles că nu i-ar deranja, spuse locotenentul. Dar noi sîntem legați printr-un jurămînt. Este *responsa-*

bilitatea noastră să facem tot ce ne stă în puteri ca să arestăm pe *oricine* comite un omor. Cu coada ochiului văzu chipul sergentului, pe care se reflectau semnele unei lupte interioare. Recurse la o șmecherie dezonorantă. Și-apoi, tovarăși, spuse cu o voce care-i suna nefiresc, dar poate că urechile lui erau hipersensibile, ce Dumnezeu, nu aveți un pic de ambiție ? Nu sînteți cît de cît mîndri că faceți parte dintr-o unitate pe cale să captureze un criminal care nu numai că a ucis un tovarăș, dar se pregătește să răpească un copil *ceh* și să-l transporte în Vest ?

— Cred că, în cazul ăsta, principala problemă e colaborarea între diferitele ramuri, obiectă slab Málek. Locotenentul însă avu un sentiment trecător de triumf, căci sergentul înghițise momeala.

— Asta așa e, aveți dreptate, declară Pudíl. Am putea privi lucrurile și ca pe un fel de întrecere socialistă. Criminalul e al nostru, pirații aerului le revin tovarășilor de la Interne, atîta timp cît nu folosesc arme. Asta însă e problema lor, nu ? Dacă nu sînt destul de vigilenți și de ageri ca să ajungă și singuri la concluzia corectă, de ce să le pasăm noi mingea cînd putem marca și singuri și, în același timp, oprim și păsărelele să zboare din cuib ?

— Atunci, hai să mergem, spuse locotenentul Borůvka.

Și s-au dus.

* * *

S-au dus. Locotenentul nici nu avu timp să le spună la revedere Zuzanei și nevesti-sii. Telefonă doar și le zise că va lipsi la noapte, nimic neobișnuit pentru bătrînul criminalist. Și apoi porniră. Pe o șosea lungă, șerpuind peste creste de dealuri, pe sub stele, șerpuind printre pajiști verzi-argintii pe care sclipeau diamante de rouă. O lună mare atîrna deasupra peisajului, la fel de rotundă ca și fața locotenentului și, în noaptea aceea, la fel de palidă. La fel de palidă ca un craniu alb. Nu cel din imaginația lui Edgar Allan Poe, craniul din propria experiență a locotenentului. Trecură pe lîngă lanuri de grîu

aurii în timpul zilei, acum, noaptea, de culoarea aurului vechi, ondulîndu-se în briza nocturnă, sub cireșii ce mărgineau șoseaua. Trecură prin păduri, unde umbrele negre ale unor bufnițe fermecate zburau de la un copac la altul. Un fluture de noapte ateriză pe nasul locotenentului, apoi își luă zborul ; sergentul, aplecat peste volanul Volgăi, forța motorul pînă la limită și pistolul încărcat al locotenentului îi apăsa coapsa. Ținutul gonea prin fața geamurilor deschise, mirosind a hambare și a grămezi de bălegar ; sate cufundate în întuneric și tăcere, un peisaj de trifoi și alfa, peisajul locotenentului, cu iazuri reflectînd o lună strîmbă, semănînd cu colajele șifonate ale unuia dintre artiștii epocii lui Dubček care, mai tîrziu, se sinucisese — o sinucidere oarecare într-o epocă de normalizare. Un peisaj cu fluturi de noapte și istorie veche, un ținut în care criminalii erau înecați și spintecați în patru, într-o vreme în care anticul Memphis nu mai exista, iar cel nou, nu apăruse încă. Un liliac se scufundă printre stele. Opriră să facă pipi, cum se exprimă sergentul. Urinară într-un șanț, la marginea drumului, unde creșteau mărăcini cu flori roșii. O familie numeroasă de arici traversa șoseaua în șir indian, locotenentul își luă adio și se urcară din nou în mașină.

Și iar merseră, urcînd și coborînd, de-a lungul șoselei înguste, de-a lungul cordonului ombilical al vieții, ce avea, curînd, să fie tăiat. Peisajul mirosea a întuneric, a stele, a conifere, a iazuri, a gări de modă veche, a lună — și ei tăceau, în peisajul stăpînit de întuneric. În mintea îndurerată a locotenentului apărură, din adîncuri, cîteva versuri. Aveau un sens, deși nu știa care anume. Tot ce simțea era că e de rău. Amintiri care-l ispiteau să renunțe, o procesiune răsărită din trecutul lui, fete cu pieptul însîngerat care, se hotărîse în cercurile înalte, fuseseră ucise de un criminal necunoscut, dansatoarea cu pantofii ei triști, cu un trifoi agățat de ei, murise prin asfixiere accidentală cu gaze naturale, se hotărîse în cercurile înalte. Și atunci ce anume lasă aceste cercuri înalte pe alte mîini decît ale lor ? Nimic ? Păi în cazul ăsta nici nu mai e nevoie de noi aici. Turnătorul nerod și obosit, informator de două parale, ucis printr-o lovi-

tură de karate în ceafă, oameni umiliți care, încrezători, acceptau oferta unei noi mîndrii, peisajul mișcător, arborii grei de fructe, legănîndu-se ușor deasupra Volgăi în mișcare... Locotenentul își prinse capul în mîini și-i spuse lui Málek.

— Pavel, nu cumva ai o aspirină la tine ?

* * *

La patru dimineața ajunseră la Rešetice. De la circa de miliție, locotenentul telefonă la Mydloves. Miliția nul din comună, care nu dormise toată noaptea, confirmă că Bombă sosise la familia Čermák înainte de miezul nopții și o scosese din mașină pe fetița adormită. Bătrînul criminalist dădu ordinele cuvenite, părăsiră apoi Volga la Rešetice și o luară pe jos pe o potecă năpădită de iarbă, peste cîmpuri, spre aerodromul din Mydloves, aflat cam la patru kilometri depărtare. Se crăpa de ziuă. La răsărit, o geană palidă de lumină se aprinsese încet, se întindea, iar razele aurii ale soarelui încă ascuns străpungeau norii trandafirii. La cinci și jumătate ajunseră la aerodrom — o pajiște întinsă, pe un teren mai ridicat, cu iarba tunsă, o pistă îngustă de beton și, la capătul pistei, un hangar de lemn. Bătură la ușa hangarului. Milițianul din Mydloves, somnoros, le ură bun venit din prag.

— Pînă acum nimic, șopti el. N-au apărut încă.

Locotenentul intră în hangar și privi afară printr-o ferestruică. Dincolo de aerodrom, terenul cobora spre satul alb și bej în lumina zorilor. Deasupra satului se înălța turla albă a unei bisericuțe, terminată cu o cupolă roșie în formă de ceapă. Un stol de potîrnichi își luă zborul de pe cîmp, o rîndunică se ridică în aer și începu să descrie cercuri deasupra pajiștii îmbujorate parcă din cauza florilor de trifoi. Din sat se auzi un cîntec de cocoș, gonind noaptea. Vacile mugeau. Răsună un huruit ce amintea, mai degrabă, de oraș.

— Atenție, șopti Pudíl, în picioare, în spatele locotenentului. Se auzi un clic slab, cînd trase piedica armei.

Milițianul din comună îl privi nervos și apoi aruncă o privire și spre locotenent.

— O să folosim armele ?

— Nu dumneata, în nici un caz, spuse locotenentul. Asta-i treaba noastră.

Sunetul se intensifică și, pe drumul îngust, peste cîmp, apăru o mașină. Era un Pontiac american mare, bej, de două tone, cu capota de culoarea cafelei, legănîndu-se pe potecă aidoma unei corăbii bete. Opri la marginea pistei înguste din beton. Un bărbat uriaș, cu o pălărie cu boruri largi, coborî și se uită la ceas. Era înalt, ca un erou de *western*. Soarele, care tocmai apăruse de după orizont, strălucea exact deasupra capului lui. Bărbatul privi în jur și locotenentul zări o față bronzată, brăzdată de riduri, care-i aminti de ilustrațiile vechilor romane ale lui Cooper, pe care le citise în copilărie.

— Bombă ! șopti sergentul.

Locotenentul aprobă din cap, nimic mai mult.

Bărbatul își privi din nou ceasul, apoi se aplecă și spuse ceva cuiva aflat în mașină. Prin geamul Pontiacului se vedea silueta unei femei cu o basmă pe cap. Bărbatul se îndepărtă de mașină, se opri la capătul pistei de beton, cu picioarele larg desfăcute.

Soarele răsărise, norii trandafirii păliră pînă deveniră albi, cîmpurile de pe povîrnișul dealului din față străluceau ca aurul. Domnea tăcerea, cu excepția țîrîitului greierilor ce se treziseră și a ciripitului păsărilor. Rîndunica executa alte acrobații jos, deasupra pistei.

Auziră apoi un sunet slab, ca un zumzet. Bărbatul uriaș își îndesă mai adînc pălăria pe frunte, ca să-și apere ochii de soarele ce urca pe cer. Zumzetul se intensifică. Pe cerul albastru apăru un punct, care crescu pînă se transformă într-un avion mic, albastru. Bărbatul ridică brațele. Avionul se înclină, apoi își reveni și începu să se apropie, îndreptîndu-și botul direct spre capătul pistei. Coborî, strălucind în soare, roțile lui atinseră betonul. Bărbatul rămase cu brațele întinse, în timp ce avionul se apropia de el. Apoi alergă spre mașină. Avionul se opri, cineva dinăuntru împinse capota și apăru capul unui tînăr în cască de zbor. Locotenentul îl recunoscu.

Dar tot nu zise nimic

— Tovarăşe locotenent ! Hai să-i găbjim, şopti sergentul Pudíl, nervos.

Bătrînul criminalist scoase un sunet ce semăna cu un geamăt, sergentul Pudil însă îl interpretă în felul lui. Deschise brusc uşa hangarului şi, cu pistolul scos din toc, alergă spre aerodrom. Bărbatul cu pălărie cu boruri largi, cu fetiţa în braţe, tocmai se întorcea cu faţa spre ei. Îl văzu pe sergent şi o luă la fugă spre avion, cu salturi lungi, agile.

— Stai ! urlă sergentul. Avionul începu o întoarcere. Şi tu ! Sergentul arătă spre pilot cu mîna stîngă. O mişcare, şi vă-mpuşc pe toţi ! Tovarăşe locotenent !

Málek ieşi în fugă din hangar şi încet, încurcat parcă, îşi scoase pistolul. Se uită după locotenent.

— Tu ai grijă de pilot, îi strigă sergentul lui Málek, iar tu, lasă copilul jos !

Bărbatul cu pălărie cu boruri largi se opri, şovăi.

— Dă-i bătaie sau trag ! Tovarăşe locotenent, unde eşti ?

În hangar, locotenentul Borůvka îşi veni în fire. Privi în jur şi-l văzu pe miliţianul satului, care stătea lîngă el, încurcat. Cîţiva nasturi de la cămaşa lui erau desfăcuţi. Locotenentul scoase pistolul şi-l îndreptă spre el.

— Dă-mi pistolul dumitale, ordonă. Dă-mi-l ! E un ordin !

Miliţianul desfăcu, neîndemînatic, tocul şi, nesigur, îi întinse locotenentului arma.

Bătrînul criminalist ieşi din hangar. Sergentul se uită la el şi-i spuse, de data asta mai puţin tare.

— Bine ! Tovarăşe locotenent, dumneavoastră mă acoperiţi cît îl caut de arme. Îşi vîrî pistolul în toc şi se îndreptă spre bărbatul cu pălăria cu boruri largi.

— Stai pe loc, spuse locotenentul. Vocea abia i se auzea. Sergentul Pudíl se opri brusc, privi apoi în jur speriat, ca şi cum altcineva, care intrase abia acum în joc, l-ar fi prins nepregătit.

— Da, tu, spuse locotenentul, îndreptînd pistolul pe care îl ţinea în mîna dreaptă spre pieptul sergentului.

Iar tu, Pavel, aruncă arma, îi spuse lui Málek, îndreptînd celălalt pistol spre el.

— Josef, vino-ți în fire, spuse Málek nesigur.

Sergentul se uita uluit cînd la unul, cînd la celălalt. Apoi îi strigă lui Málek :

— Trage ! Ăsta-i sabotaj !

— Hai, Josef, nu fi nebun, spuse Málek nervos.

— Nu sînt nebun, Pavel. Sînt cît se poate de serios. Aruncă arma.

Bărbatul cu pălăria cu boruri largi privise totul cu ochi primejdios de calmi.

— Vino-ți în fire, Josef. Nu poți...

— Dacă va trebui, Pavel... voi... Te rog, nu mă obliga să...

Încet, locotenentul Málek lăsă brațul să-i cadă și dădu drumul pistolului în iarbă. Bătrînul criminalist știa — și asta-i încălzi inima pentru o clipă — că Málek n-o făcuse fiindcă se temea pentru viața sa. Ochii bărbatului uriaș aruncară fulgere. Se aplecă iute, apucă fetița, care începuse să plîngă, și din cîteva salturi lungi ajunse la avion. Tînărul cu casca de pilot se aplecă din carlingă și ridică iute copilul.

— Repede ! strigă bărbatul la locotenent. Vino ! Sînt două locuri. E loc pentru doi *și* copilul.

Locotenetul clătină din cap.

— Urcă dumneata !

— Nu, pleacă dumneata. Dă-mi armele. Sînt eu în stare să mă apăr !

Locotenentul clătină din nou din cap.

— Nu, nu ești. Urcă. Nu mai e timp !

— Omule, îți riști gîtul !

— Și dumneata, spuse locotenentul. Familia mea e încă aici.

Bărbatul cu pălărie cu boruri largi mai ezită o clipă. Fața lui bronzată, brăzdată de urmele unei experiențe diferite, mai violente decît a locotenentului, era luminată de soarele dimineții.

— Hai, mișcă-te, spuse locotenentul.

Bărbatul privi încă un moment spre Pontiacul în care femeia de la țară, cu basma pe cap, ședea timidă, apoi din nou spre locotenent.

— OK, spuse. Noroc, prietene.

Se urcă în carlingă. Capota de plexiglas se închise cu un zgomot sec, motorul hurui cînd avionul coti și acceleră de-a lungul pistei de beton. Țîșni greoi în aer și se ridică încet deasupra cîmpului de trifoi, spre apus. Îl mai văzură un timp, apoi se lansă peste pădure și dispăru.

Sergentul lăsă brațele să-i cadă pe lîngă corp.

— Nu pot să cred...

— Rămîi cu mîinile sus, spuse locotenentul. Trebuie să așteptăm cel puțin jumătate de oră. Pînă la graniță sînt treizeci de kilometri. Sper să zboare destul de jos, ca să evite radarul. Apoi zîmbi. Un zîmbet trist, fără urmă de ironie. Întocmai ca sioniștii ăia. Îți amintești, Pudil ?

* * *

Tînăra — sau, mai exact, nu chiar atît de tînăra, dar încă atrăgătoarea blondă, într-o pereche de pantaloni ca un clopot și cu un pulover de culoarea mierii — stătea respectuoasă în fața unui bărbat gras, tolănit într-un fotoliu în spatele biroului său, scobindu-se cu o scobitoare în dinți.

— Nu, nu sîntem rude, spuse ea, dar sîntem prieteni de foarte mulți ani. Asta contează, nu ?

— Doar membrii apropiați ai familiei au dreptul la vizite. Soția, copiii...

— Soția lui a murit, cînd..., cînd s-a întîmplat. A avut un atac.

— Te miră, tovarășe ? spuse bărbatul, examinînd o bucată de carne pe care tocmai o scosese dintre dinți.

— Nu, nu mă miră. Adevărul e că ea a murit și noi..., noi intenționăm să ne căsătorim.

Bărbatul se uită la ea batjocoritor.

— În locul dumitale, nu m-aș prea lăuda cu chestia asta. Nevastă-sa a murit abia după ce l-au arestat.

— Vreau să spun că, zise blonda, aș vrea să mă mărit cu el. Dacă se poate.

— Nu se poate, răspunse bărbatul, și n-o să se poată în următorii cincisprezece ani. Cine știe, continuă, măsurînd-o din cap pînă-n picioare, dacă atunci o să mai vrei să-l iei de bărbat. Cînd o să iasă, o să aibă șaizeci și șapte de ani.

Blonda făcu o mutră dispreţuitoare.

— Doar dacă și-o vedea de treabă, spuse bărbatul și dacă vine vreo amnistie pentru politici. Dar nu-ți face iluzii. Va mai trece mult timp pînă ce vom curăța toate urmările dezastrului moral produs de oameni ca el.

— El n-a produs nici un dezastru moral.

— A sprijinit și încurajat un act de piraterie aeriană, spuse bărbatul. Norocul lui c-a făcut-o înainte ca Marea Adunare Națională să reintroducă spînzurătoarea. Altfel — rînji obraznic — n-ai mai putea să-l iei de bărbat nici cînd ai să ajungi, și măsură din nou silueta zveltă a femeii, de cincizeci sau mai știu eu cîți ani.

— O sută cincizeci, spuse femeia, întorcîndu-i rînjetul obraznic. Deci nu mă lăsați să-l văd ?

— Nici nu se discută, zise bărbatul. Cine te crezi ? Legea e valabilă pentru toți. Nu mă face să-mi pierd timpul de pomană.

O privi drept în ochi. Femeia îi susținu provocatoare privirea.

— Numai dacă, spuse bărbatul, se uită în jur, ridică receptorul de pe furcă și coborî vocea, numai dacă nu mi se oferă niște motive excepționale. Înțelegi ce vreau să spun ? O măsură din nou din priviri, de la pantalonii ca un clopot în sus, pe coapsele zvelte, pe sînii obraznici și pînă la gura mare și la ochii cenușii.

Femeia blondă îl privi cu dispreț.

— În cazul ăsta mă las păgubașă, chiar dacă mi se rupe inima. Dacă știi ce-i aia inimă.

Bărbatul coborî și mai mult vocea.

— Hai, cucoană ! Merită două mii, ce zici ? Sau vrei să-mi spui c-ai să-l aștepți cincisprezece ani ? Nu mai ești nici tu vrabie pui.

* * *

Femeia nu era prea sigură că meritase cu-adevărat cele două mii, care făcuseră o gaură apreciabilă în modestele ei economii. Locotenentul — bineînțeles că nu mai era locotenent — fu adus în vorbitorul mare, cenușiu, urît. Îl așezară în fața ei, despărțiți de o plasă deasă de sîrmă. Bătrînul criminalist era îmbrăcat în niște haine din pînza din care se fac covoarele ieftine. Se temuse de întîlnirea aceasta, dar faptul că fața rotundă a locotenentului nu îmbătrînise o încurajă. Ba, dimpotrivă, i se păru chiar că întinerise. Oricum, era calmă. Ochii albaștri o priviră prin plasa de sîrmă și din ei radia o prietenie profundă, tandră.

Cum se întîmplă cu toată lumea într-o situație ca asta, nu știau despre ce să vorbească, așa că n-au făcut decît să trăncănească despre fleacuri. Locotenentul îi spuse cît de mult regretă că Málek fusese retrogradat sergent de stradă, pentru că nu-și folosise arma, deși nu-l dăduseră afară din armată, căci spusese că, pur și simplu, nu fusese în stare să-și creadă ochilor și ei consideraseră asta ca fiind o circumstanță atenuantă. Sergentul fusese avansat locotenent-major. Soții Blážek, fără a se ține seama de vîrsta lor înaintată, fuseseră condamnați la cîte trei ani fiecare, iar doamna Čermáková și soțul ei primiseră cîte cinci ani. Joe Bombă fusese condamnat la moarte în contumacie și procurorul ceruse extrădarea din Statele Unite. Cererea fusese respinsa. Confiscaseră, deci, Pontiacul. În torpedou găsiseră o carte de credit American Express și asta-l pornise pe Pudíl într-o lungă vînătoare de vrăjitoare prin arhivele Ministerului de Interne, dar nu reușise cu nici un chip să descopere vreo urmă de sionism legată de numele de Bombásek.

Apoi vorbi cîntăreața. Reușise un fel de revenire la glorie. Un oarecare Kopanec, un scriitor care, deși aflat pe lista neagră, tot mai avea relații influente, scrisese, sub numele unui membru de partid de încredere, textul unei emisiuni dedicate ei. Emisiunea avusese succes și acum cînta prin turnee cu formația lui Vaclav Hybs, mai ales în Bulgaria, Uniunea Sovietică și, evident, Cuba. Poate într-o bună zi vor merge și în Chile. Observă că

locotenentului îi făcură plăcere veștile, apoi însă se întristă. Cuba, spuse. Aproape de America.

— Au respins definitiv cererea de plecare a Zuzanei, zise. Doar știi cum e, Eva. Soțul ei e în Statele Unite. La Memphis, Tennessee. Asta mă întristează cel mai tare. Știi cum e. E fata mea.

* * *

— Bietul tata, spuse Zuzana. Ședeau lîngă fereastra deschisă. Se aflau în luna în care pisicile fac dragoste și cavalerii de catifea, nebănuind nimic despre lume și schimbătoarele ei legi, cîntă mereu același cîntec, prelingîndu-se de-a curmezișul acoperișurilor de țiglă. Acum, Eva, pot să-ți spun adevărul. Știam de mult că între tine și tata era ceva, dar nu mă deranja. Poate că, în toate lucrurile, există un fel de justiție cosmică.

— Mi-e rușine, spuse blonda. Dar știi și tu cît de neputincios te simți în asemenea situații.

— Știu, spuse Zuzana. Știai că nu e tatăl meu adevărat ?

Femeia blondă încremeni.

— Glumești !

— Te-ai uitat vreodată bine la ochii mei ? spuse Zuzana, deschizînd mari frumoșii ei ochi verzi, ca să-i vadă cîntărețа.

— Da !

— Ai observat ce culoare au ochii tatei ?

— Desigur, spuse blonda. Albaștri ca floarea de nu-mă-uita.

— Iar ai mamei erau cenușii.

— Și ?

— Practic vorbind, e imposibil, spuse Zuzana. Nici dac-ar sta în cap, un bărbat cu ochii albaștri și o femeie cu ochii cenușii, n-ar putea da naștere unei ființe ca mine.

Amîndouă femeile tăcură. Pe acoperișuri, veșnicii motani își cîntau cîntecul.

— Oricum însă el e tatăl meu, spuse Zuzana. N-aș fi putut avea unul mai bun. Chiar dacă, pînă la urmă, el... nu, n-a făcut-o de oaie. Tata n-a greșit cu nimic. Ceilalți au greșit — ticăloșii !

* * *

Au stat așa, îmbrățișate, femeia blondă și fata cu ochii verzi și au plîns împreună pînă ce a răsărit luna, iar motanii au amuțit.

— Pot rămîne aici peste noapte ? întrebă femeia blondă.

— Sigur. O să dormim în patul alor mei.

Culcate una lîngă cealaltă și privind fix în beznă, blonda spuse :

— Cînd ne-am luat rămas bun, mi-a zis ceva foarte ciudat. Nu pricep deloc ce voia să spună.

— Ce anume ?

— Mi-a spus că indiferent de cum a fost și indiferent dacă a făcut bine sau nu, cîțiva pești măcar, mi-a zis, au murit. Din fluviul Paraná. Știi ce voia să spună ?

— Nu, nu știu, răspunse Zuzana. Niciodată nu mi-a pomenit despre așa ceva.

Au mai privit mult timp întunericul din cameră. Apoi au adormit. La celălalt capăt al orașului, fostul locotenent dormea, pe un pat de lemn, somnul adînc, fără vise al celor care, chiar dacă-s porniți pe o cale greșită, rămîn oameni buni și de onoare.

Redactor : VIORICA NEAGU
Tehnoredactor : MARIA SĂRACU

Bun de tipar : 5.III.1992, B. 10390
Coli de tipar : 11½, Apărut 1992

Tiparul executat sub comanda nr. 523
la I. P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri
nr. 9—11, București
ROMÂNIA

Josef Skvoreký s-a născut la 27.09.1924 la Náchod, Cehoslovacia.

În anul 1958, cînd apare primul volum al tînărului scriitor Josef Škvorecký, „Laşii", acesta este salutat ca fiind unul dintre cele mai bune romane postbelice, dar curînd este atacat cu severitate de critica literară de partid, fapt care atrage interzicerea romanului şi concedierea autorului de la publicaţia bilunară „Literatura universală". Škvorecký publică apoi mai multe cărţi semnate cu numele unui prieten şi abia după 1963, în epoca anterioară lui Dubček, i se permite publicarea unor cărţi „fără probleme".

Adevărata sa operă însă va trebui să aştepte scurta Primăvară de la Praga şi exilul în Canada, în ianuarie 1969. Invazia sovietică îl prinde în străinătate, revine în patrie, de unde pleacă definitiv după cîteva luni. Dincolo de graniţele ţării văd lumina tiparului romanele şi nuvelele care-l vor face cunoscut în întreaga lume şi care îi vor aduce importante premii literare, cum sînt Neustadt International Prize for Literature (1980) şi Governor General's Award for Fiction in Canada (1985).

ISBN 973-32-0227-4 **Lei 200**